

Vejledning om støttende indsatser til børn og deres familier efter barnets lov

(Delvejledning 3 af 6 til barnets lov)

Indholdsfortegnelse

- Afsnit I: Hjælp og støtte
 - Kapitel 1: Rådgivning og tidligt forebyggende indsatser (§§ 28-31)
 - Kapitel 2: Støttende indsatser med samtykke (§§ 32-36)
 - Kapitel 3: Støttende indsatser uden samtykke (§§ 37-41)
 - Kapitel 4: Barnets plan (§§ 91-94)
- Afsnit II: Dømte unge og unge i risiko for at begå kriminalitet
 - Kapitel 5: Børn og unge i risiko for at begå kriminalitet (§§ 127-131)

1. Vejledningen omhandler regler om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet efter barnets lov. I vejledningen behandles reglerne om anbringelsessteder, anbringelse med og uden samtykke, privat familiepleje, videreførte og permanente anbringelser samt reglerne om adoption efter barnets lov. I vejledningen behandles også regler om støtte til forældrene og samvær under anbringelsen, kommunens opfølgning på indsatser og øvrige opgaver under anbringelsen samt ophør og hjemgivelse.

Vejledningen beskriver gældende regler pr. den 1. januar 2024.

Vejledningen indgår som en del af en samlet fremstilling af vejledningerne til barnets lov. Barnets lov og de tilhørende vejledninger kan findes på www.retsinformation.dk.

Til barnets lov foreligger følgende seks vejledninger:

- Vejledning om generelle bestemmelser i barnets lov (Delvejledning 1 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om sagsbehandling og kommunernes opgaver efter barnets lov (Delvejledning 2 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om støttende indsatser til børn og deres familier efter barnets lov (Delvejledning 3 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om anbringelse efter barnets lov (Delvejledning 4 af 6 til barnets lov)
- Vejledning om ungestøtte efter barnets lov (Delvejledning 5 af 6 til barnets lov)

- Vejledning om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse efter barnets lov (Delvejledning 6 af 6 til barnets lov)

samt

- *Vejledning om servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven*

- *Vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område*

Indledning

2. Det er vigtigt at være opmærksom på, om der efter offentliggørelsen af en vejledning er sket ændringer af eksempelvis lovgivning og Ankestyrelsens praksis, eller om Ankestyrelsen har truffet nye principmeddelelser, der endnu ikke fremgår af vejledningen. Det vil fremgå af Retsinformations hjemmeside, www.retsinformation.dk, om der sket ændringer af lovgivningen, og om der er udarbejdet nye og opdaterede vejledninger. Mens Ankestyrelsens principmeddelelser findes på www.ast.dk og på Restinformation.

3. Det er også vigtigt at være opmærksom på, at vejledningerne kan indeholde henvisninger til Ankestyrelsens principmeddelelser, der er truffet på baggrund af de tidligere gældende regler i serviceloven. Principmeddelelserne er medtaget som videreførelse af beskrivelse af praksis, men Ankestyrelsen vil løbende træffe nye principielle afgørelser om de nye bestemmelser i barnets lov og melde disse ud i nye principmeddelelser om barnets lov. Ankestyrelsens principmeddelelser findes på www.ast.dk og i Retsinformation.

Derudover kan der hentes faglig inspiration til tilrettelæggelsen af arbejdet efter loven hos Social- og Boligstyrelsen. Social- og Boligstyrelsen er en udviklings-, rådgivnings- og implementeringsvirksomhed for hele det sociale serviceområde. Social- og Boligstyrelsens udgivelser, herunder håndbog om barnets lov, kompetenceudvikling m.v. findes på www.sbst.dk

Hvem yder vejledning?

4. I forhold til vejledning og spørgsmål vedrørende regler i barnets lov er det som udgangspunkt kommunerne, der yder vejledning over for borgerne. Ankestyrelsen vejleder kommunernes medarbejdere om lovgivning under Social-, Bolig- og Ældreministeriets ressort på områder, hvor der er klageadgang til Ankestyrelsen. Undtaget herfra er vejledning om ny lovgivning, hvor Social-, Bolig- og Ældreministeriet i de første seks måneder efter en ny lovs ikrafttræden har vejledningsopgaven over for kommunerne.

Regelgrundlag

5. Denne vejledning beskriver reglerne i barnets lov, jf. lov nr. 712 af 13. juni 2023, som træder i kraft den 1. januar 2024 med de ændringer,

der følger af lov nr. 1532 af 12. december 2023, lov nr. 1544 af 12. december 2023 og lov nr. 1562 af 12. december 2023.

-Lov nr. 753 af 13. juni 2023 om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forskellige andre love (følgelov til barnets lov)

- Lov nr. 754 af 13. juni 2023 om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, lov om social service og forskellige andre lov.

- Lov nr. xx (Lov om ændring af frikommunenetværk og barnets lov under behandling i Folketinget)

UDKAST

Afsnit I

Hjælp og støtte

Kapitel 1

Rådgivning og tidligt forebyggende indsatser

6. I dette kapitel beskrives regler om rådgivning, hjælp og støtte. Dette indebærer bestemmelserne om gratis rådgivning, tidligt forebyggende indsatser og støttende indsatser til børn, unge og familier.

Rådgivning

7. Det fremgår af § 28, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at børn og unge har mulighed for at få gratis rådgivning. Formålet med rådgivningen er at forebygge sociale udfordringer og at hjælpe barnet eller den unge over øjeblikkelige vanskeligheder. På længere sigt er det formålet med rådgivningen at sætte barnet eller den unge i stand til selv at løse opståede problemer ved egen hjælp. Rådgivningen kan gives særskilt eller i forbindelse med anden hjælp efter barnets lov eller anden lovgivning.

8. Det fremgår af § 28, stk. 2, i barnets lov, at rådgivningen skal kunne gives som et anonymt og åbent tilbud.

9. Det fremgår af § 28, stk. 3, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med rådgivningen være opmærksom på, om barnet eller den unge har behov for anden form for hjælp efter denne eller anden lovgivning.

10. § 28, stk. 1, skal sikre, at børn og unge kan få gratis forebyggende rådgivning. I sager vedrørende børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller en langvarig eller kronisk lidelse bør kommunen endvidere være opmærksom på, om der kan være grundlag for at tilbyde rådgivning efter § 81 i barnets lov. Voksne kan få generel rådgivning efter § 10 i serviceloven.

Rådgivningen har til formål at forebygge sociale problemer og hjælpe barnet eller den unge over øjeblikkelige vanskeligheder og støtte barnet eller den unge i at løse opståede problemer ved egen hjælp. Rådgivningen kan gives særskilt eller i forbindelse med anden hjælp efter denne eller anden lovgivning

11. § 28, stk. 2, i barnets lov, betyder, at børn og unge skal kunne henvende sig uden forudgående visitation, og skal kunne modtage rådgivningen anonymt, hvis de ønsker det. De almindelige underrettningsregler efter kapitel 16 i barnets lov vil dog fortsat gælde, hvis rådgiveren får oplysninger, som giver anledning til bekymring for barnet eller den unge, og barnet eller den unge skal oplyses herom i forbindelse med rådgivningen. Underrettningsreglerne er behandlet nærmere i vejledning om sagsbehandling og kommunens opgaver efter barnets lov kapitel 1.

Der kan ikke i forbindelse med rådgivning stilles krav om tilladelse eller samtykke fra forældrene til at opsøge rådgivning. Der er ligeledes ingen aldersgrænse for retten til at opsøge og modtage rådgivning, herunder som anonym rådgivning. Der henvises i øvrigt til vejledning nr. 1 om generelle bestemmelser i barnets lov.

12. Kommunen skal, jf. § 28, stk. 3, i forbindelse med rådgivningen være opmærksom på, om det enkelte barn eller ung har behov for anden form for hjælp og sørge for, at barnet eller den unge tilbydes relevant hjælp efter reglerne i barnets lov eller anden lovgivning, f.eks. på undervisnings- eller dagtilbudsområdet. Eventuel iværksættelse af hjælp vil skulle ske efter reglerne i den relevante lovgivning.

13. Det fremgår af § 29, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen som led i det tidlige forebyggende arbejde skal sørge for, at forældre med børn og unge eller andre, der faktisk sørger for et barn eller en ung, og kommende forældre kan få gratis familieorienteret rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien. Kommunalbestyrelsen skal ved opsøgende arbejde tilbyde denne rådgivning til enhver, som på grund af særlige forhold må antages at have behov for det.

14. Det fremgår af § 29, stk. 2, i barnets lov, at rådgivningen skal kunne gives som et anonymt og åbent tilbud.

15. § 29, stk. 1, betyder, at kommunen skal sørge for, at der er adgang til familieorienteret rådgivning for både enkeltmedlemmer og hele familien, også uden at der i øvrigt er iværksat eller skal iværksættes andre former for støtte. Viser det sig i forbindelse med rådgivningen, at barnet, den unge eller familien har behov for anden form for støtte, finder særligt reglerne om forebyggende og støttende indsatser efter barnets lov samt reglerne om anbringelse anvendelse, ligesom kommunen skal være opmærksom på, om der er behov for hjælp efter andre bestemmelser i barnets lov eller efter anden lovgivning.

Familien har krav på familieorienteret rådgivning uanset årsagen til behovet. Ved familieorienteret rådgivning forstås, at der kan rådgives om alle aspekter, der har betydning for børn, unge og deres familier.

Kommunen skal ved opsøgende arbejde aktivt tilbyde denne rådgivning til enhver, som på grund af særlige forhold må antages at have behov for det. Såvel forældre som børn og unge, der alene søger rådgivning, skal kunne modtage denne anonymt og som et åbent tilbud, hvor det står enhver frit for at henvende sig.

Når det drejer sig om indsatsen for mennesker med særlige behov, herunder rådgivning, har kommunerne en forpligtelse til selv at udføre en opsøgende indsats for at nå ud til grupper, som ikke eller kun sjældent selv henvender sig. Dette gælder også i forhold til børn og unge.

Rådgivningen skal være gratis uanset økonomiske forhold. Rådgivningen kan bestå i en enkeltstående oplysning, i samtaler, i hjælp til løsning af praktiske problemer eller i formidling af kontakt til andre myndigheder,

og der kan være tale om en løbende kontakt afhængig af behovet. Behandling er derimod ikke omfattet af bestemmelsen.

16. Der er ikke notatpligt, når det kun er rådgivning, der ønskes og tilbydes. I tilfælde, hvor et barn eller en ung selv søger rådgivning, og hvor henvendelsen giver anledning til at overveje, om der er behov for en nærmere udredning med henblik på iværksættelse af støttende indsatser eller anbringelse efter loven, er der notatpligt med hensyn til de faktiske oplysninger, som kommunen får.

I sådanne tilfælde skal kommunen være opmærksom på den særlige konflikt, som barnets eller den unges oplysninger kan give anledning til i forhold til forældrene og det deraf følgende behov for at beskytte barnet eller den unge. En anmodning fra forældrenes side om aktindsigt skal derfor altid føre til, at der foretages en konkret afvejning af, om helt særlige omstændigheder taler for, at undtagelsesbestemmelserne fra aktindsigt efter forvaltningsloven kan anvendes.

Rådgivning til kommende forældre

17. § 29, stk. 1, i barnets lov, betyder endvidere, at kommunen skal sørge for, at kommende forældre kan få gratis familieorienteret rådgivning, ligesom kommunen ved opsøgende arbejde aktivt skal tilbyde det til de kommende forældre, som på grund af særlige forhold må antages at have behov for det. Det kan bl.a. være sårbare og udsatte kommende forældre, hvor det kan antages, at de kommende forældre har behov for familieorienteret rådgivning, tidligere anbragte, som mangler rollemodeller eller netværk, meget unge kommende forældre m.v.

Bestemmelsen vedrører alene familieorienteret rådgivning, dvs. rådgivning om forhold med betydning for et kommende barn og evt. ældre søskende, herunder håndtering af forælderrolle m.v. Anden rådgivning til voksne skal tilbydes efter relevant anden lovgivning på eksempelvis social-, sundheds- og beskæftigelsesområdet, herunder efter servicelovens § 10.

18. Med § 29, stk. 2, i barnets lov, følger det, at forældre eller kommende forældre skal kunne henvende sig uden forudgående visitation og skal kunne modtage rådgivningen anonymt, hvis de ønsker det.

Rådgivningen skal have karakter af et åbent tilbud, hvor det står enhver frit for at henvende sig. Der er ingen begrænsninger med hensyn til, hvem der kan søge om rådgivning.

Tidligt forebyggende indsatser

19. Det fremgår af § 30, stk. 1, i barnets lov, at når kommunalbestyrelsen vurderer, at det kan imødekomme barnets eller den unges behov, skal kommunalbestyrelsen tilbyde en eller flere af følgende tidligt forebyggende indsatser til barnet, den unge eller familien:

- 1) Konsulentbistand, herunder familierettede indsatser.
- 2) Netværks- eller samtalegrupper.
- 3) Rådgivning om familieplanlægning.
- 4) Andre indsatser, der har til formål at forebygge et barns, en ungs eller familiens vanskeligheder.

20. § 30 indebærer, at der sættes tidligt ind for at imødekomme barnets eller den unges behov for at forebygge barnets, den unge eller familiens udfordringer.

Målgruppen for de forebyggende indsatser er børn og unge samt deres familier, der ikke har så komplekse eller indgribende vanskeligheder, at der er behov for støttende indsatser efter § 32 eller en anbringelse efter kapitel 5 i barnets lov. § 30 finder således anvendelse i de tilfælde, hvor kommunen vurderer, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte, og at behovet kan imødekommes af en tidlig forebyggende indsats.

Kommunerne er ikke forpligtede til at tilbyde de specifikke oplyste indsatstyper i § 30. Kommunen kan selv vælge, hvilke forebyggende indsatser der generelt tilbydes i kommunen, ligesom kommunen selv vurderer, hvilken indsats der er formålstjenstlig for et konkret barn eller en konkret ung.

En forebyggende indsats efter § 30 forudsætter ikke udarbejdelse af børnefaglig undersøgelse eller afdækning, jf. §§ 19 og 20 eller udarbejdelse af en barnets plan, jf. § 91. Derimod skal kommunen i alle sager, hvor det må antages, at et barn eller en ung har behov for hjælp og støtte efter denne lov, foretage en screening af oplysningerne og en vurdering af behovet for hjælp og evt. yderligere afdækning.

Der skal ikke træffes afgørelse om iværksættelse af forebyggende indsatser efter bestemmelsen, og der er heller ikke adgang til at klage over tilbuddet. Iværksætter kommunen en forebyggende indsats efter bestemmelsen, er det dog muligt for forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge over 10 år at klage over, at kommunen ikke har iværksat en støttende indsats eller anbringelse efter §§ 32, 46 eller 47.

Kommunen skal iagttage notatpligten, der følger af offentlighedsloven og god forvaltningsskik.

Konsulentbistand efter § 30, stk. 1, nr. 1

21. Konsulentbistand efter § 30, stk. 1, nr. 1, kan ydes til forældre og børn og unge, som har behov for et længerevarende og mere konkret rådgivningstilbud, end hvad der kan ydes som rådgivning efter §§ 28 og 29. Denne form for bistand kan således i højere grad målrettes de konkrete problemer, der søges om hjælp til, og der kan ydes støtte over en længerevarende periode, hvis der er behov herfor.

Konsulentbistand efter § 30, stk. 1, nr. 1, kan f.eks. omfatte et kortere, målrettet forløb hos en psykolog. Kommunen kan endvidere efter tilbyde konsulentbistand i form af familierettede indsatser. Et forebyggende forældreprogram efter denne bestemmelse kan omfatte tilbud om undervisningsforløb, f.eks. De Utrolige År til forældre, der har til formål at styrke forældrekompetence, tilknytning og positivt samspil mellem forældre og børn, men hvor kommunen vurderer, at der ikke foreligger et behov for nærmere afdækning eller undersøgelse af barnets eller den unges behov, jf. §§ 19 og 20.

Omvendt vil et forældreprogram, som f.eks. Multisystemisk Terapi (MST), der retter sig mod børn og unge, som har så alvorlige adfærdsvanskeligheder, at de er i stor risiko for at skulle anbringes uden for hjemmet, forudsætte en afdækning eller børnefaglig undersøgelse efter §§ 19 eller 20 og skal gives som en støttende indsats efter § 32.

Hvorvidt der i et konkret tilfælde er behov for en familierettet indsats efter § 31 eller en støttende indsats efter § 32, vil bero på en konkret vurdering, herunder af sagens kompleksitet og indsatsens intensitet.

Samtale- og netværksgrupper efter § 30, stk. 1, nr. 2

22. Kommunen kan efter § 30, stk. 1, nr. 2, i barnets lov, tilbyde et barn, en ung eller et eller flere familiemedlemmer at deltage i samtale- eller netværksgrupper. Disse grupper kan være oprettet og drevet af kommunen selv, i fællesskab mellem flere kommuner eller af private humanitære organisationer, der er specialiserede inden for det pågældende område. Der kan eksempelvis være tale om gruppeforløb som kan understøtte barnet, den unge eller familien i at mestre særlige udfordringer i hverdagen som følge af psykiske vanskeligheder eller en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge.

Rådgivning om familieplanlægning efter § 30, stk. 1, nr. 3

23. Efter § 30, stk. 1, nr. 3, i barnets lov, kan kommunen tilbyde rådgivning om familieplanlægning til barnet, den unge og familien, når denne form for rådgivning vurderes at kunne imødekomme behovet for støtte.

Rådgivning om familieplanlægning er en relevant del af børne- og ungerådgiverens rolle og kan f.eks. være aktuel i forbindelse med anden rådgivning af enlige og sårbare forældre eller rådgivning af forældre, hvis børn er anbragt uden for hjemmet. Det kan også være relevant i de tilfælde, hvor familiens eller den enlige forælders situation er af en sådan karakter, at forældrene med fordel kan overveje at vente med at få endnu et barn, indtil familien eller den enlige forælder har tilstrækkeligt overskud til at kunne varetage barnets behov. Dette kan f.eks. være relevant, hvis forældrene har et alkohol- eller stofmisbrug, eller hvis der er vold i familien. Da der i disse tilfælde kan være en risiko for, at et nyt barn også vil skulle anbringes uden for hjemmet, kan det være nødvendigt at gå i dialog med familien om, hvordan dette kan håndteres og eventuelt undgås.

Der kan også være tale om rådgivning til forældre, som i forvejen har et barn, der har behov for særlig støtte, eller hvor der på anden vis er formodning om, at et yderligere barn vil betyde, at et kommende barn eller det/de eksisterende børn ikke vil få tilstrækkelig omsorg. Formålet er at forebygge risikoen for, at en familie får flere børn, hvis sundhed og udvikling vil være i alvorlig risiko for at lide alvorlig skade, og som derfor kan være i risiko for, at barnet bliver anbragt uden for hjemmet. Dette indebærer således, at samtalen om familieplanlægning vil omfatte en drøftelse af forældrenes situation, herunder om risikoen ved ikke at kunne sikre et evt. kommende barns trivsel og udvikling.

Rådgivning om familieplanlægning bør foregå så tidligt som muligt med henblik på, at man så vidt muligt kan hjælpe forældrene til at tage hånd om deres situation og eventuelle ønske om at forebygge en uønsket graviditet. Rådgivning om familieplanlægning kan bl.a. være hensigtsmæssig i forbindelse med, at en kvinde tidligere har gennemført en graviditet eller har fået foretaget en eller flere aborter, da der i tiden efter sådanne begivenheder ofte vil være større risiko for uønsket graviditet.

Det kan være en svær balancegang at skulle drøfte et emne, som vedrører private og etisk svære overvejelser, og herunder samtidig sikre at der gives en saglig og neutral rådgivning om familieplanlægning. Som ved andre svære samtaler, som børne- og ungerådgiverne har med familierne, er det vigtigt, at børne- og ungerådgiveren tilrettelægger rådgivningen på en måde, så familien eller den enlige mor så vidt muligt ikke føler sig presset til at træffe beslutninger, men at samtalen sker i ligeværdig dialog.

I forbindelse med afholdelse af samtaler om familieplanlægning kan det være hensigtsmæssigt at lade forældrene tage en person, som de har tillid til, med til samtalen. Denne person vil kunne støtte forældrene under samtalen og samtidig betrygge dem i, at der er tale om en drøftelse, som alene har til formål at give dem et grundlag for selv at træffe beslutning om, hvorvidt de ønsker at få et barn. Det kan endvidere være hensigtsmæssigt, at børne- og ungerådgiveren er opmærksom på at skabe trygge og neutrale rammer for selve drøftelsen.

I forbindelse med en drøftelse af familieplanlægning kan det også det være hensigtsmæssigt, at børne- og ungerådgiveren foretager en opsummering af samtalen sammen med forældrene, således at det sikres, at forældrene og rådgiveren efterfølgende har samme forståelse af drøftelsens indhold. Det er således afgørende, at forældrene har vished om deres rettigheder og muligheder i forhold til familieplanlægning. Det skal eksempelvis understreges, at en eventuel beslutning vedrørende prævention eller abort er forældrenes eller kvindens eget valg. Endvidere kan det være vigtigt at understrege de muligheder, forældrene har for at få støtte efter bl.a. serviceloven, hvis de ønsker at gennemføre en graviditet. Det kan f.eks. være i forhold til at få støtte i hjemmet eller modtage familiebehandling efter § 32 i barnets lov på baggrund af en afdækning eller børnefaglig undersøgelse.

I den forbindelse er det også vigtigt, at børne- og ungerådgiveren sikrer, at forældrene forstår de eventuelle konsekvenser, der kan være forbundet ved, at de vælger at få et barn. F.eks. kan det være nødvendigt, at forældrene bliver gjort bekendt med eventuelle overvejelser om anbringelse af barnet, hvis dette vurderes at være til barnets bedste.

Hvis der i forbindelse med rådgivning om familieplanlægning også gives rådgivning om prævention, bør der lægges vægt på, at kvinden bliver opmærksom på, at hun kan vælge forskellige præventionsformer, som passer til hendes præferencer og livsstil. Der er alene tale om rådgivning og dialog om muligheden for prævention generelt. Specifik rådgivning om valg af konkrete præventionsformer, herunder også helbredsundersøgelse, vejledning i anvendelse af præventionsmidlet og udskrivning af recepter foretages af sundhedspersonale som f.eks. den praktiserende læge. Hvis den pågældende drøftelse om familieplanlægning berører spørgsmålet om muligheden for en eventuel abort, er det vigtigt, at sagsbehandleren henviser kvinden til egen læge (eller til et andet lignende tilbud), som efter sundhedsloven er forpligtet til at tilbyde støttesamtaler vedr. abort. Der henvises herom til punkt 131. Sagsbehandleren kan udlevere skriftlig information om de forskellige præventionsmetoder, f.eks. materialet "Klar besked om prævention" fra Sex og Samfund eller "Prævention" fra Komiteen for Sundhedsoplysning.

Andre indsatser efter § 30, stk. 1, nr. 4

24. Efter § 30, stk. 1, nr. 4, i barnets lov, kan kommunen tilbyde andre indsatser, der har til formål at forebygge et barns eller en ungs eller familiens vanskeligheder. Hensigten er at give kommunerne mulighed for at udvikle nye tidligt forebyggende indsatser og skræddersy indsatser til det enkelte barn eller unge. Der er dog tale om tidligt forebyggende indsatser, dvs. indsatser målrettet afgrænsede problemstillinger med begrænset tyngde. Der kan således ikke efter bestemmelsen iværksættes indsatser, som i karakter og intensitet vil svare til støttende indsatser som f.eks. familiebehandling efter § 32.

Rådgivning, undersøgelse og behandling efter § 31

25. Det fremgår af § 31, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde gratis rådgivning, undersøgelse og behandling af børn og unge med adfærdsvanskeligheder og deres familier. Opgaverne kan varetages i samarbejde med andre kommuner.

26. Målgruppen for rådgivning, undersøgelse og behandling efter § 31 er de børn, unge og familier, der har sociale og adfærdsmæssige problemer, der ikke er så store endnu, at der er behov for støttende indsatser efter § 32 eller en anbringelse efter §§ 46 eller 47. Der vil f.eks. kunne være tale om børn og unge med mindre adfærdsmæssige vanskeligheder, der kan håndteres ved f.eks. nogle få psykologsamtaler.

Rådgivningen rækker ud over § 30, men angår på den anden side ikke problemer, der er så store, at der skal sættes støttende indsatser i værk efter § 32.

Den behandling og undersøgelse, der kan være tale om efter bestemmelsen, kan f.eks. være psykologsamtaler, fysio- eller ergoterapeutisk behandling. Der kan blandt andet ydes genoptræning til børn og unge, hvis genoptræningen ikke kan ydes efter anden lovgivning.

Forpligtelse efter § 31, er et supplement til forpligtelsen til at foretage en undersøgelse efter servicelovens § 20 og til at tilbyde behandling af barnets eller den unges problemer efter servicelovens § 32, stk. 1, nr. 5, hvis barnets eller den unges problemer ikke er så store, at betingelserne for støttende indsatser er opfyldt. For så vidt angår børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og deres familier henvises til § 81 i barnets lov. Se nærmere herom i vejledning om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelser og deres familier.

Formålet med rådgivning, undersøgelse og behandling efter bestemmelsen er dels at afhjælpe de problemer, der allerede eksisterer, og som i nogle tilfælde kan have forbigående karakter, fordi de f.eks. er opstået i forbindelse med en ulykke, dels at forebygge at problemerne vokser sig større, så der ikke senere bliver behov for at tage mere omfattende indsatser i anvendelse.

Kapitel 2

Støttende indsatser til børn, unge og familier med samtykke

Generelt

27. I dette kapitel beskrives betingelserne for at iværksætte støttende indsatser til børn og unge og familier. Kapitlet beskriver indholdet i de enkelte indsatser, som kommunen kan iværksætte, med samtykke.

28. Det fremgår af § 32, stk. 1, i barnets lov, at når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om en eller flere af følgende støttende indsatser, jf. dog § 54, stk. 3, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet:

- 1) Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign.
- 2) Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.
- 3) Udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien.
- 4) Formidling af praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetaling af godtgørelse til den unge.

5) Familiebehandling eller behandling af barnet eller den unge.

6) Familieanbringelse i form af et døgnophold for både forældremyndighedsindehaveren, barnet eller den unge og andre medlemmer af familien i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, på et børne- og ungehjem, jf. § 43, eller i et botilbud, jf. § 107 i serviceloven.

7) Støtteophold i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, i en netværksplejefamilie eller på et børne- og ungehjem, jf. § 43.

8) Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

29. Det fremgår af § 32, stk. 2, i barnets lov, at afgørelse efter § 32, stk. 1, træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, jf. dog §§ 37-39.

30. Det fremgår af § 32, stk. 3, i barnets lov, at ved en afgørelse efter stk. 1 skal kommunalbestyrelsen vælge den eller de støttende indsatser, som bedst kan imødekomme barnets eller den unges særlige behov for støtte. Afgørelsen skal angive formålet med indsatsen og den forventede varighed.

31. Det fremgår af § 32, stk. 4, i barnets lov, at støttende indsatser efter stk. 1 kan iværksættes på grundlag af en afdækning eller en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges behov, jf. §§ 19 og 20 i barnets lov, eller en ungefaglig undersøgelse, jf. § 31 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, eller sideløbende hermed.

32. Det fremgår af § 32, stk. 5, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen under en kommende mors graviditet med samtykke fra de kommende forældre skal træffe afgørelse om indsatser efter stk. 1, nr. 2, 3, 5, 6 eller 8, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte efter fødslen. Afgørelsen efter § 32, stk. 5, 1. pkt. træffes over for de kommende forældre. Støttende indsatser over for kommende forældre efter 1. pkt. kan iværksættes på grundlag af en afdækning eller undersøgelse efter §§ 25 og 26 eller sideløbende hermed.

33. Målgruppen for støttende indsatser efter § 32 er alle børn og unge med behov for særlig støtte, uanset om støttebehovet har afsæt i sociale udfordringer hos barnet, den unge eller forældrene, i en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge eller i en kombination heraf. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at vælge den eller de indsatser, som vurderes bedst at kunne imødekomme barnet eller den unges behov for særlig støtte.

Det materielle kriterium for at iværksætte støttende indsatser

34. § 32, stk. 1, i barnets lov, fastlægger det materielle, dvs. indholdsmæssige kriterium for iværksættelse af støttende indsatser med samtykke. Det er således ikke ethvert behov, der udløser støtte efter

bestemmelsen. Det udtrykkes ved, at det skal være af væsentlig betydning og ved, at det skal være af hensyn til et særligt behov for støtte.

Derudover indebærer bestemmelsen en afgræsning til andre, tilgrænsende sektorområder. Der må således ikke efter denne bestemmelse varetages hensyn, der hører til andre områder som f.eks. undervisningsområdet. Der kan eksempelvis være tale om, at det vil være gavnligt for en ung at komme på efterskole, men hvor den unge ikke har behov for særlig støtte efter barnets lov og derfor ikke falder inden for anvendelsesområdet for bestemmelsen.

Kriteriet er dog samtidig udformet tilpas rummeligt med henblik på at sikre, at det ikke afskærer kommunen fra at yde hjælp, når det må anses som formålstjenligt ud fra en vurdering af barnets, den unges eller familiens situation sammenholdt med de hjælpemuligheder, som findes i bestemmelsen.

Kommunen kan som udgangspunkt ikke træffe afgørelser om støtte efter § 32, stk. 1, i sager, som er omfattet af Ungdomskriminalitetsnævnets kompetence. Kommunen kan dog under et barns eller en ungs forbedringsforløb, jf. § 13 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, træffe afgørelse om supplerende indsatser efter § 32, stk. 1, nr. 1-8, i barnets lov, jf. § 54, stk. 3, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, når det anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte, og der kan opnås samtykke hertil fra forældremyndighedsindehaveren. Der henvises også til kapitel 5 i denne vejledning om børn og unge i risiko for at begå kriminalitet.

Samtykke til støttende indsatser

35. Der kan alene træffes afgørelse om støttende indsatser efter § 32 i barnets lov, hvis der foreligger samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Visse indsatser kan dog efter omstændighederne iværksættes uden samtykke efter reglerne i §§ 37-39, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Samtykket skal omfatte indholdet af den støttende indsats, det overordnede formål med indsatsen samt den forventede varighed som beskrevet nedenfor.

Samtykket skal være frit og informeret og kan til enhver tid trækkes tilbage. Det betyder, at kommunen skal sørge for, at forældremyndighedsindehaveren er tilstrækkeligt oplyst om og indforstået med, hvad indsatsen vil indebære, hvad formålet er med at iværksætte indsatsen, og hvor længe indsatsen forventes at vare.

Hvis begge forældre har del i forældremyndigheden over for et barn eller en ung, skal begge forældre som udgangspunkt samtykke til indsatsen.

De enkelte støttende indsatser efter § 32, stk. 1

36. § 32, stk. 1, i barnets lov, indebærer, at kommunen kan iværksætte støtte inden for en eller flere oplyste typer af støttende indsatser. Det er muligt at kombinere de forskellige indsatser og f.eks. tilbyde både praktisk, pædagogisk støtte i hjemmet og en kontaktperson til barnet eller den unge. I sager vedrørende børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller en langvarig eller kronisk lidelse skal kommunen overveje, om der ud over eventuelle støttende indsatser efter dette kapitel er grundlag for at tilbyde hjælp og støtte efter kapitel 8 eller for at afdække behovet herfor.

Det er også muligt at iværksætte en eller flere støttende indsatser til barnet, den unge eller familien, mens barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet. Det kan f.eks. være familiebehandling til forældrene med henblik på at arbejde med deres forældrekompetencer under anbringelsen eller behandling til barnet eller den unge, som ligger udover, hvad anbringelsesstedet selv kan tilbyde.

De enkelte støttende indsatser har hver især et indbygget formål, men samtidig fleksible ydre grænser, der gør, at indsatserne kan overlape hinanden. To eller flere støttende indsatser kan anvendes samtidig eller i forlængelse af hinanden. Indsatsen kan udvikles inden for de givne rammer, således at bestemmelsens opregning i numre (nr. 1-8) ikke forhindrer udviklingen af nye tilbud.

Rækkefølgen af de støttende indsatser er ikke udtryk for en tidsmæssig prioritering i et sagsforløb.

Ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign.

37. Bestemmelsen i § 32, stk. 1, nr. 1, i barnets lov, betyder, at kommunen kan iværksætte hjælp i form af ophold til barnet eller den unge i et dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted el.lign. som en støttende indsats.

Dette kan tilbydes børn og unge, når det må antages, at der kan være behov for særlig støtte til barnet eller den unge eller familien. Der kan være tale om f.eks. opdragelsesproblemer, sociale eller psykiske problemer, funktionsnedsættelse eller kriminalitet. Erfaring viser, at det kan have en vigtig og positiv betydning for børn og unge trivsel og udvikling at være tilknyttet et dagtilbud, en fritids- eller ungdomsklub og indgå i betydningsfulde fællesskaber med andre børn og unge og professionelle voksne. Deltagelse i forskellige foreningsaktiviteter, f.eks. sportsforeninger, kan også være en del af den fremgangsmåde, som familien skal følge.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke dækker ophold i særlige dag- eller klubtilbud efter barnets lovs §§ 83 og 84 målrettet børn og unge, der har behov for særlig støtte som følge af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. For yderligere om særlige dag- og klubtilbud se vejledning om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelser og deres familier.

Der kan ydes støtte til udgifter, der følger af de anvisninger vedrørende barnet eller den unge, der er blevet givet til forældrene, i det omfang

forsørgeren ikke selv har midler dertil, jf. § 35 i barnets lov, som beskrives nedenfor fra pkt. 56.

Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet

38. Bestemmelsen i § 32, stk. 1, nr. 2, i barnets lov, betyder, at kommunen kan iværksætte hjælp i form af praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet.

Det er en type af indsats, der primært tager udgangspunkt i forskellige former for støtte i hjemmet («hjemme-hos«-ordninger) med det formål at sørge for, at familien holdes samlet og understøttes. Det kan f.eks. bestå i at støtte familien i at strukturere hverdagen, at sørge for at barnet eller den unge kommer i skole, til idræt eller lignende, at støtte forældrene i grænsesætning over for børnene, understøtte forældrene ved at styrke deres forældrekompetencer, at motivere forældrene til aktiviteter og at støtte familien i kontakt til omgivelserne.

Støtten kan dog også, ligesom øvrige indsatser efter § 32, stk. 3, gives under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet, f.eks. for at understøtte forældrene i varetage omsorgen for barnet eller den unge under samvær eller med henblik på eventuel hjemgivelse af barnet eller den unge. Der henvises til kapitel 7 om hjælp til barnets forældre.

Til at yde denne støtte i hjemmet kan kommunen ansætte personer med de fornødne forudsætninger for arbejdet. Afgørelsen om, hvilken person der skal udføre støtten, hviler på en vurdering af, hvilken konkret sagkundskab, der skønnes nødvendig i forbindelse med det konkrete behov hos familien samt en vurdering af problemets karakter.

Støtten kan ydes i meget varierende omfang i perioder fra nogle få måneder til flere år, og tilstedeværelsen af en støtteperson i familien kan variere fra flere timer dagligt til et besøg 1-2 timer én gang om ugen eller hver 14. dag alt efter, hvad formålet med indsatsen er.

Kontaktperson

39. Bestemmelsen i § 32, stk. 1, nr. 3, i barnets lov, betyder, at kommunen kan tilbyde støtte i form af en fast kontaktperson til barnet eller den unge eller hele familien.

Ved en fast kontaktperson for barnet eller den unge forstås en indsatstype, der kan spænde fra en begrænset støttefunktion i forhold til f.eks. skolegang til en mere omfattende støttefunktion, der kan yde vejledning og støtte i forhold til hele barnets eller den unges livssituation.

En kontaktpersons opgave kan i højere grad også være at yde støtte på det nære personlige plan ved at være til rådighed, når barnet eller den unge har behov for en voksen til at læsse bekymringer over på, tale med og blive opmuntret af. En kontaktpersons opgave er i sådanne tilfælde at forholde sig til barnets eller den unges totale situation på linje med, hvad der normalt ville være forældrenes opgave.

En kontaktperson kan også fungere som mentor for f.eks. unge kriminelle og hermed varetage en funktion som rollemodel og sparringspartner for den unge. Mentoren skal fungere som en positiv rollemodel for barnet eller den unge og støtte og vejlede den pågældende til f.eks. at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Desuden er det vigtigt, at mentorfunktionen kun er et tilbud, som barnet eller den unge kan vælge at modtage eller fravælge, og at barnet eller den unge i givet fald selv kan få indflydelse på, hvem der udpeges til at varetage mentorfunktionen. I kraft af mentorens opgavebeskrivelse kan det være relevant at udpege en person, der f.eks. aldersmæssigt og for så vidt angår social baggrund matcher den unge godt.

Hvis et barn eller en ung skønnes at have behov for vejledning og rådgivning vedrørende f.eks. arbejde, uddannelse, fritid eller som led i et vilkår ved tiltalefrafald kan kontaktpersonens rolle have karakter af en personlig rådgiver, og vedkommende vil således have til opgave at vejlede og rådgive om en række praktiske forhold, der skønnes at kunne støtte barnet eller den unge i opvæksten eller med hensyn til de fremtidige leve- og arbejdsvilkår.

Kontaktpersonen udfylder således flere forskellige funktioner alt efter, hvad barnet eller den unge har behov for.

Kontaktpersonens opgave er at være til rådighed, når barnet eller den unge har behov for en voksen til at tale med, blive trøstet af mv. Der er derfor tale om en opgave, der principielt kan blive aktuel døgnet rundt.

Da kontaktpersonens opgaver ligger på et nært personligt plan, er det væsentligt, at den, der udpeges, er en person, som barnet eller den unge med tryghed kan henvende sig til. En mulig kontaktperson skal derfor ofte findes i barnets eller den unges nære omgivelser, f.eks. en pædagog, en lærer, en klubmedarbejder, en idrætstræner eller en anden voksen person, som barnet eller den unge har tillid til. Kontaktpersonen skal samtidig kunne stille krav til og korrigere eller om nødvendigt stoppe barnet eller den unge, hvis der udvises uacceptabel adfærd, f.eks. via rådgivning eller via en underretning til forvaltningen mv.

Ved en fast kontaktperson for hele familien forstås en tilsvarende indsats, der kan udfylde forskellige funktioner i form af støtte og vejledning til hele familien alt efter familiens behov. Der kan tilbydes en fast kontaktperson til hele familien uafhængigt af, om der er truffet beslutning om andre indsatser efter barnets lovs § 32, stk. 1, dvs. også uanset om barnet eller den unge har eller får udpeget en fast kontaktperson.

Hvis der er behov for én person til at fungere som kontaktperson for barnet eller den unge og en anden person til at varetage opgaven som kontaktperson for hele familien, må det sikres, at ordningen tilrettelægges, så den ikke virker konfliktskabende, men så den bidrager positivt til en samlet løsning på familiens vanskeligheder. Det bør i den forbindelse sikres, at de to kontaktpersoner har samme formål ift.

indsatsen, og at ansvarsfordelingen mellem kontaktpersonerne er klar og veldefineret.

Når kontaktpersonen tilknyttes hele familien indebærer det, at den støttende indsats, udover at inddrage forældre og børn eller unge, også inddrager eventuelle andre familiemedlemmer, som kan være af betydning for en forandring af forholdene i familien. Inddragelse af andre familiemedlemmer i arbejdet kan især være relevant i forhold til familier med anden etnisk baggrund end dansk, hvor f.eks. onkler, tanter, bedsteforældre eller forældre uden del i forældremyndigheden m.v. kan spille en væsentlig rolle i at understøtte familiens hverdagsliv.

Der er ikke regler for, hvem der kan være kontaktperson. Det vil således være en konkret vurdering, kommunen foretager i det enkelte tilfælde. Det kan ikke udelukkes, at det i særlige tilfælde kan være relevant, at et familiemedlem får denne rolle.

Den faste kontaktpersons tidsmæssige indsats vil variere efter formålet med indsatsen. I nogle tilfælde vil nogle få timer ugentlig være tilstrækkeligt, mens det i andre tilfælde er afgørende, at barnet eller den unge eller familien har mulighed for at kunne kontakte og benytte kontaktpersonen døgnet rundt i en periode.

Samme kontaktperson kan være tilknyttet flere børn eller unge med problemer og flere forskellige familier.

Det bemærkes, at unge over 15 år efter lov om kommunal indsats for unge under 25 år har ret til en gennemgående kontaktperson, når det vurderes, at den unge af personlige eller sociale årsager har behov for støtte fra flere enheder i kommunen. Kontaktpersonen har til opgave at følge og støtte den unge frem mod fastholdelse på en ungdomsuddannelse eller i beskæftigelse. Se evt. www.uvm.dk for yderligere.

Formidling af praktiktilbud

40. Bestemmelsen § 32, stk. 1, nr. 4, i barnets lov, betyder, at kommunen kan tilbyde hjælp i form af formidling af et praktikophold for den unge hos en privat eller offentlig arbejdsgiver, og kommunen kan i den forbindelse udbetale godtgørelse til den unge. Der kan ikke efter § 32, stk. 1, nr. 4, udbetales tilskud til en arbejdsgiver.

Målgruppen for ordningen vil især være unge med sociale og adfærdsmæssige vanskeligheder, som kan have svært ved at fastholde tilknytningen til uddannelsessystemet og har brug for hjælp eller støtte til at opnå eller fastholde en tilknytning til arbejdsmarkedet.

Målgruppen kan også omfatte unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som kan have behov for at afprøve sig i et praktiktilbud, fx arbejdspraktik, idet funktionsnedsættelsen kan udfordre de unges muligheder for at finde beskæftigelse på ordinære vilkår.

Opretholdelse af den unges kontakt til skolesystemet kan være et mål i forbindelse med godtgørelse ved deltagelse i et praktiktilbud, men

behøver ikke at være det. Det kan være et tilstrækkeligt formål i sig selv at støtte den unges indtræden på arbejdsmarkedet med henblik på forbedring af den unges sociale situation i det hele taget.

Den enkelte kommune træffer afgørelse om størrelsen- og udbetalingen af godtgørelse. Det er ikke hensigten at tilsidesætte grundprincippet om forældres forsørgelsesansvar over for unge under 18 år, og derfor er det forudsat, at godtgørelsen udgør et mindre beløb.

Der er ikke hjemmel til at kræve udgiften til godtgørelsen betalt af den unges forældre, heller ikke når forældrene har midler hertil. For unge, der har ophold på et anbringelsessted for børn og unge, skal godtgørelsen betragtes som indtægt ved eget arbejde. Godtgørelse ophører ved den unges 18. år.

Skader i forbindelse med praktikophold kan være omfattet af arbejdsskadeforsikringsloven via det såkaldte nyttekriterium. Det er Arbejdsmarkedets Erhvervs sikring, der vurderer, hvorvidt nyttekriteriet er opfyldt.

Der er i øvrigt også mulighed for at tilbyde virksomhedspraktik efter lov om aktiv beskæftigelsesindsats til unge, hvor praktikgodtgørelsen efter § 32, stk. 1, nr. 4, ikke er tilstrækkelig til, at den unge kommer på rette spor og får den fornødne tilknytning til arbejdsmarkedet. Der henvises til Beskæftigelsesministeriets vejledning nr. 9641 af 17. juni 2022 om virksomhedspraktik.

Familiebehandling eller behandling af barnet eller den unge

41. Bestemmelsen § 32, stk. 1, nr. 5, i barnets lov, betyder, at kommunen kan iværksætte støtte i form af familiebehandling eller behandling af barnet eller den unge.

Ved familiebehandling forstås forskellige typer af familierettede indsatser, der som udgangspunkt har til formål at bevare familien samlet. Familiebehandling kan dog også tilbydes familien i tilknytning til, at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet, f.eks. med henblik på at arbejde med forældrenes kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge under samvær eller ved en eventuel hjemgivelse. Der henvises til kapitel 7 om forældrestøtte.

Familiebehandling kan ydes i hjemmet eller som led i barnets eller den unges ophold i et dagbehandlingstilbud. For familiebehandling under døgnophold for hele familien henvises til § 32, stk. 1, nr. 6, som beskrives nedenfor.

Ved behandling af barnet eller den unge forstås socialpædagogisk, psykologisk eller anden tilsvarende behandling af barnet eller den unge, der har til formål at afhjælpe barnets eller den unges vanskeligheder. Det kan f.eks. være målrettet traumer hos barnet eller den unge, tilknytningsforstyrrelser, opmærksomhedsforstyrrelser, selvskade eller udadregerende adfærd, stofmisbrug, andre adfærds- eller tilpasningsvanskeligheder m.v.

Behandlingen kan foregå på flere forskellige måder og efter forskellige behandlingsmetoder. Behandlingen kan f.eks. gives ambulantly, eller ved at barnet eller den unges bevilges dagbehandling i en privat eller offentlig institution, herunder på et behandlings- og specialundervisningstilbud, jf. lov om behandlings- og specialundervisningstilbud. Behandling af barnet eller den unges problemer efter bestemmelsen kan også gives som supplerende støtte under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet.

Behandling af barnets eller den unges problemer kan også involvere familien, og der kan derfor være en glidende overgang mellem familiebehandling og behandling af barnet eller den unge.

Hvis der træffes afgørelse om behandling, og den unge er henvist til en samlet indsats på et behandlings- og specialundervisningstilbud, kan behandlingen fortsætte ud over det 18 år efter reglerne i § 4, stk. 3, i lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge.

Det gælder, hvis den unge fylder 18 år i løbet af skoleåret, og hvis der er enighed om, at den unge skal fortsætte i behandlings- og specialundervisningstilbuddet mellem vedkommende kommune (eller kommuner, hvis det konkrete tilbud ligger i en anden kommune end den unges handlekommune efter barnets lov) og behandlings- og specialundervisningstilbuddet.

Det er samtidig en forudsætning, at den unge ønsker at fortsætte i behandlings- og specialundervisningstilbuddet for at afslutte skoleåret.

Familieanbringelse

42. Bestemmelsen § 32, stk. 1, nr. 6, i barnets lov, betyder, at kommunen kan iværksætte hjælp i form af døgnophold til hele familien eller enkelte medlemmer af familien sammen med barnet eller den unge. Opholdet betegnes en 'familieanbringelse'.

Formålet med familieanbringelse er at give familier et tilbud om intensivt støtte, der er mindre indgribende end anbringelse af barnet eller den unge alene. Der bør dog sikres, at døgnopholdet ikke anvendes, hvis der allerede foreligger oplysninger, som peger på, at en anbringelse uden for hjemmet vil være bedst for barnet eller den unge.

Familieanbringelse kan f.eks. give mulighed for at arbejde målrettet og helhedsorienteret med familien, herunder med relationer, tilknytning og samspil og forældrenes kompetencer til at skabe trygge rammer og struktur og sætte grænser. Med en familieanbringelse kan familien således støttes i deres konkrete udfordringer - eksempelvis fremme trivsel, understøtte relationen mellem forældre og børn og styrke forældrenes forældrekompetencer - til gavn for både børn og forældre.

En familieanbringelse vil oftest indgå som led i en familiebehandling, men kan også foregå som del af en undersøgelse af forældrenes kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge i forbindelse med en børnefaglig undersøgelse.

Opholdet skal ske på et børne- eller ungehjem, i en almen plejefamilie, en forstærket plejefamilie eller en specialiseret plejefamilie, jf. § 43, eller i et botilbud, jf. § 107 i lov om social service.

En familieanbringelse er ikke en anbringelse af barnet eller den unge efter kapitel 5 i barnets lov og er derfor ikke omfattet af de særlige regler om bl.a. hjemgivelse og samvær m.v., der særskilt knytter sig til en anbringelse af børn og unge uden for hjemmet.

Støtteophold i en almen plejefamilie, i en forstærket plejefamilie, i en specialiseret plejefamilie, i en netværksplejefamilie eller på et børne- og ungehjem

43. § 32, stk. 1, nr. 7, i barnets lov, om støtteophold betyder, at kommunen kan iværksætte hjælp i form af et støtteophold for et barn eller en ung i form af et døgnophold i en plejefamilie eller i et børne- eller ungehjem.

Et støtteophold skal medvirke til at sikre, at børn og unge i udsatte positioner kan blive boende i hjemmet, men samtidig få den nødvendige støtte eller det nødvendige pusterum, når sådan en fleksibel model er bedst for barnet eller den unge.

Bestemmelsen tydeliggør, at det skal være barnets eller den unges behov, som er udgangspunktet for den støttende indsats og ikke f.eks. forældres eller plejeforældres behov for aflastning. Formålet med bestemmelsen er således at give barnet eller den unge mulighed for at komme væk hjemmefra i en kortere periode, når barnet eller den unge har behov for det.

Tidsmæssigt kan de enkelte støtteophold strække sig fra en til to dage til to til tre uger ad gangen, typisk weekender og ferieperioder. Selve ordningen kan fungere over en længere årrække, eventuelt under hele opvæksten. Støtteophold kan ikke træde i stedet for en anbringelse. Der kan således ikke efter bestemmelsen bevilges gentagne langvarige støtteophold, der ligger i umiddelbar forlængelse af hinanden.

Det er ikke muligt med hjemmel i bestemmelsen at bevilge støtteophold på timebasis. Støtte efter § 32, stk. 1, nr. 7, kan således kun bevilliges som døgnophold.

Et støtteophold efter § 32, stk. 1, nr. 7, er ikke en anbringelse, selvom det skal foregå på et godkendt anbringelsessted.

Støtteophold kan dog også gives som en supplerende indsats under en anbringelse i en plejefamilie eller på et børne- eller ungehjem, jf. også § 45, stk. 3, i barnets lov.

Kommunerne skal tilrettelægge indsatsen og fastsætte de nærmere rammer for støtteopholdet i dialog med barnet eller den unge og familien, så opholdet tilpasses behovet hos det enkelte barn eller den enkelte unge. I forbindelse med den løbende opfølgning på barnets eller den unges udvikling og trivsel, jf. § 95 i barnets lov, skal kommunen i dialog med barnet eller den unge og familien tage stilling til, om der er

behov for at justere indsatsen. Se punkt 148 for yderligere om opfølgning eller vejledning om anbringelse efter barnets lov for en gennemgang af § 95.

Anden hjælp

44. § 32, stk. 1, nr. 8, i barnets lov, giver kommunen mulighed for at iværksætte anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

Hensigten er at give kommunerne så vide rammer som muligt i forhold til at målrette hjælpen til barnet eller den unge og familien og gøre det muligt at iværksætte tilbud, der ikke er taget højde for i opremsningen af typer af støttende indsatser. Der udvikles løbende nye metoder, og der opstår nye initiativer og disse skal ikke begrænses af en udtømmende opremsning af indsatstyper. Betingelserne for at iværksætte støtte, jf. § 32, stk. 1, skal dog altid skulle være opfyldt.

Der kan f.eks. være tale om, psykologsamtaler, fysio- eller ergoterapeutisk behandling i det omfang, det ikke kan dækkes af anden lovgivning.

Der kan ikke ske anbringelse uden for hjemmet eller ydes døgnophold til barnet eller den unge eller familien efter § 32, stk. 1, nr. 8. Dette følger af "anden hjælp". Hjælpen kan dog godt ydes uden for hjemmet, f.eks. i et børnehus eller i et dagbehandlingstilbud.

Hvis der træffes afgørelse om behandling eller pædagogisk støtte efter § 32, stk. 1, nr. 8, og den unge er henvist til en samlet indsats på et behandlings- og specialundervisningstilbud, kan behandlingen fortsætte ud over det 18. år efter reglerne i § 4, stk. 3, i lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge.

Afgørelse om behandling efter § 32, stk. 1, nr. 8, i barnets lov, kan også bestå i, at kommunerne efter en konkret vurdering af barnet eller den unge iværksætter behandlingsindsatser for stofmisbrug eller problematisk forbrug af rusmidler, hvis betingelserne for social misbrugsbehandling efter § 33 ikke er opfyldt.

Om valg af støttende indsatser efter § 32, stk. 1

45. Bestemmelsen i § 32, stk. 3, 1. pkt., i barnets lov betyder, at det er hensynet til at imødekomme barnets eller den unges støttebehov, som skal være bestemmende for, hvilke indsatser der iværksættes. Bestemmelsen afspejler, at hjælp og støtte altid skal iværksættes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste, jf. formålsbestemmelsen i barnets lovs § 2.

Den afspejler endvidere den forvaltningsretlige grundsætning om egnethed, hvorefter en indsats altid skal være egnet til at løse det formål, den skal opfylde. Kommunen skal således sikre, at afgørelsen som middel er egnet til at opnå formålet.

Endelig illustrerer formuleringen hensynet til proportionalitetsprincippet. Støttende indsatser kan variere i intensitet og karakter og kan efter omstændighederne være indgribende for både børn, unge og forældre. Det er derfor vigtigt, at de valgte indsatser kan bidrage til at løse de vanskeligheder, som barnet, den unge eller familien, har brug for støtte til, og at indsatserne står i et rimeligt forhold til formålet. Princippet er som forvaltningsretligt grundprincip gældende, uanset om det står udtrykkeligt i lovteksten.

Samlet set betyder det, at en afgørelse om iværksættelse af støttende indsatser ikke bør være så lidt indgribende, at den ikke er tilstrækkelig til at opnå formålet, eller at indsatsen senere viser sig ikke at have effekt. Samtidig bør det altid sikres, at indsatsen ikke er så indgribende, at den har større bivirkninger end fordele for barnet eller den unge. Der er således tale om, at børne- og ungerådgiveren i de enkelte tilfælde nøje skal overveje balancen imellem disse forvaltningsretlige og faglige hensyn.

Det fremgår af § 32, stk. 3, 2. pkt., at afgørelsen skal angive formålet med indsatsen og den forventede varighed.

Et eksempel kan være en afgørelse om praktisk og pædagogisk hjælp i hjemmet med det overordnede formål at styrke barnets trivsel ved at hjælpe forældrene med at skabe struktur i familiens hverdag og støtte forældrene i at sætte grænser. Det konkrete mål for indsatsen skal fastsættes i samarbejde med barnet eller den unge og forældrene i Barnets Plan.

Afdækning eller undersøgelse som afsæt for iværksættelse af støttende indsatser

46. § 32, stk. 4, i barnets lov, betyder, at kommunen kan træffe afgørelse om støttende indsatser på baggrund af en afdækning af et eller flere forhold med betydning for barnet eller den unge eller en børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges situation.

Kommunen *skal* altså ikke som udgangspunkt iværksætte støtte efter gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse, eller hvad der svarer hertil, idet en mere afgrænset afdækning af barnets eller den unges behov for støtte kan være tilstrækkeligt grundlag, når der ikke er tale om meget alvorlige og komplekse sager, herunder sager, hvor der kan være behov for en anbringelse. Det skal medvirke til at sikre, at barnet eller den unge og familien får hurtig hjælp.

Støtten kan dog også iværksættes på grundlag af en børnefaglig undersøgelse, der kommer hele vejen rundt om barnets eller den unges situation. Det kan f.eks. være tilfældet i en situation, hvor kommunen indledningsvis har vurderet, at der er tale om en så alvorlig problematik, at en anbringelse kan være relevant, og derfor har iværksat en børnefaglig undersøgelse, jf. § 20. Hvis kommunen på baggrund af den børnefaglige undersøgelsen imidlertid vurderer, at der ikke er grundlag for en anbringelse af barnet, men i stedet er behov for f.eks. intensiv familiebehandling under et døgnophold for barnet og forældrene, kan

denne støttende indsats iværksættes på baggrund heraf. Det kan også være tilfældet i en situation, hvor barnet anbringes uden for hjemmet, og der vurderes at være behov for supplerende støtte til barnet eller forældrene under anbringelsen.

Iværksættelse af støttende indsatser sideløbende med en afdækning eller børnefaglig undersøgelse

47. § 32, stk. 4, i barnets lov, betyder, at kommunen har adgang til at iværksætte støttende indsatser sideløbende med en afdækning eller børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges behov.

Støttende indsatser, herunder eventuelle handicapkompenserende indsat eller støtte efter kapitel 8, kan således iværksættes sideløbende med, at afdækning eller børnefaglig undersøgelse gennemføres, hvis kommunen på baggrund af de oplysninger, der allerede foreligger i sagen, vurderer, at det vil være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte. Adgangen til at iværksætte støtte sideløbende med en afdækning eller børnefaglig undersøgelse skal bidrage til at sikre hurtigere og mere fleksibel hjælp til barnet eller den unge og familien. Det giver samtidig bedre mulighed for en mere aktiv afdæknings- eller undersøgelsesperiode, hvor afdækningen eller den børnefaglige undersøgelse af barnets, eller den unges og familiens ressourcer og udfordringer sker som led i en støttende indsats.

Det er en forudsætning, jf. § 32, stk. 1, at der foreligger tilstrækkelige oplysninger til, at kommunen kan vurdere, om barnet eller den unge har behov for særlig støtte, dvs. at støttebehovet ligger udover, hvad der kan imødekommes som led i en tidligt forebyggende indsats efter § 30, og om støtten vil være af væsentlig betydning.

Kommunens afgørelse om at iværksætte støttende indsatser sideløbende med en afdækning eller børnefaglig undersøgelse er omfattet af de almindelige forvaltningsretlige regler om partshøring og klagevejledning m.v., ligesom kommunen vil have ansvar for at sikre, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at der kan træffes afgørelse, jf. § 10 i retssikkerhedsloven.

Hvis der iværksættes støttende indsatser sideløbende med afdækning eller børnefaglig undersøgelse, skal kommunen i forbindelse med opfølgningen på barnets trivsel og udvikling, jf. § 95 i barnets lov, tage stilling til, om afdækningen eller undersøgelsen giver anledning til at justere indsatsen, herunder iværksætte handicapkompenserende indsatser eller støtte efter kapitel 8, hvis der i forbindelse med opfølgningen viser sig et grundlag herfor. Der henvises til punkt 148 om opfølgning og vejledning om anbringelse efter barnets lov for yderligere vejledning om reglerne for opfølgning.

Særligt om støttende indsatser til kommende forældre

48. Efter § 32, stk. 5, i barnets lov, skal kommunen under en kommende mors graviditet med samtykke fra de kommende forældre træffe afgørelse om indsatser efter § 32, stk. 1, nr. 2, 3, 5, 6 eller 8,

når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte efter fødslen. Afgørelsen træffes over for de kommende forældre. Støttende indsatser til kommende forældre kan iværksættes på grundlag af en afdækning eller undersøgelse efter reglerne i §§ 25 og 26 eller sideløbende hermed.

§ 32, stk. 5, betyder, at en række af de støttende indsatser, der er oplyst i § 32, stk. 1, også kan iværksættes inden barnets fødsel.

Det kan ske, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte umiddelbart efter fødslen.

§ 32, stk. 5, indebærer, at kommunen inden fødslen kan træffe afgørelse om støtte i hjemmet efter § 32, stk. 1, nr. 2, udpegning af kontaktperson til forældrene efter § 32, stk. 1, nr. 3, familiebehandling efter § 32, stk. 1, nr. 5, døgnophold for de kommende forældre efter § 32, stk. 1, nr. 6, ligesom opsamlingsbestemmelsen i § 32, stk. 1, nr. 8, om anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte, finder anvendelse.

Det vurderes at være særligt relevant, at kommunerne iværksætter familiebehandling efter § 32, stk. 1, nr. 3, således, at de kommende forældre gennem f.eks. terapi, øvelser m.v. kan styrke deres forældrekompetencer. Kommunen skal dog altid i det enkelte tilfælde vurdere, hvilken hjælp der er relevant. Rent indholdsmæssigt skal disse støttende indsatser i praksis udmøntes, så de retter sig mod at forberede forældrene på den kommende familieførelse og de udfordringer, der er afdækket eller undersøgt.

Bestemmelsen betyder, at afgørelsen om støttende indsatser under graviditeten træffes med samtykke fra de kommende forældre.

Afgørelsen træffes over for de kommende forældre.

Ved de kommende forældre forstås den gravide kvinde og den, der efter børneloven, anses som retlig forælder til barnet. Dette omfatter kvindens ægtefælle, medmindre ægtefællen efter børneloven ikke anses som forælder til barnet, og den mand eller kvinde, der har anerkendt faderskabet eller medmoderskabet til barnet på afgørelsestidspunktet. Derimod omfatter det ikke den mand eller kvinde, der er far eller medmor til barnet, men hvis forældreskab til barnet endnu ikke er fastslået. Endelig omfatter det den mand eller kvinde, som ifølge moren er eller kan være far eller medmor til barnet.

Behandlingsgaranti for børn og unge med stofmisbrug

49. Det fremgår af § 33, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen senest 14 dage efter en henvendelse fra et barn eller en ung under 18 år eller forældrene skal iværksætte social behandling, jf. § 101, stk. 1, i serviceloven, af barnets eller den unges stofmisbrug, når barnet eller den unge har alvorlige sociale og adfærdsmæssige problemer på grund af stofmisbruget, der medfører, at barnet eller den unge ikke kan fungere i forhold til familie, uddannelse, arbejde eller skole.

50. Det fremgår af § 33, stk. 2, i barnets lov, at afgørelse om stofmisbrugsbehandling efter § 33, stk. 1, træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

51. Efter § 33, stk. 1, har kommunen pligt til at iværksætte et socialt behandlingstilbud til børn og unge med alvorligt stofmisbrug inden for 14 dage fra henvendelsen fra barnet, den unge eller forældrene.

Det er kommunen, som skal oplyse sagen efter reglerne i kapitel 3 og vurdere, om barnets eller den unges stofmisbrug er så alvorligt, at der skal iværksættes et behandlingstilbud inden for 14 dage. Det er en forudsætning, at barnet eller den unge har alvorlige sociale og adfærdsmæssige problemer på grund af stofmisbruget – og at disse problemer medfører, at barnet eller den unge ikke kan fungere i forhold til familie, uddannelse, arbejde eller skolegang.

Bestemmelsen ændrer ikke på kommunens forpligtelser i øvrigt til at oplyse sagen og iværksætte anden støtte efter bestemmelserne i barnets lov, i det omfang der er grundlag herfor. Der kan tilsvarende iværksættes andre indsatser, selvom kommunen vurderer, at barnets eller den unges misbrug ikke er så alvorligt, at barnet eller den unge er omfattet af behandlingsgarantien efter § 33. Bestemmelsen ændrer således ikke ved kommunens mulighed for at iværksætte behandling af barnet eller den unge, herunder for stofmisbrug, efter de almindelige regler i § 32, stk. 1.

Kommunens afslag på behandling efter bestemmelsen, herunder afslag på iværksættelse inden for 14 dage, kan påklages til Ankestyrelsen efter reglerne i § 144.

52. Det fremgår af § 34, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen kan anvende gavekort som led i social behandling af et barn eller en ung med et stofmisbrug, der får en støttende indsats efter § 32, stk. 1, behandling efter § 33 eller er anbragt efter §§ 46 eller 47, med henblik på at fastholde barnet eller den unge i behandlingen.

53. Det fremgår af § 34, stk. 2, i barnets lov, at ved gavekort forstås et elektronisk eller fysisk tilgodebevis på et bestemt beløb til at kunne købe varer i en forretning.

54. Det fremgår af § 34, stk. 3, i barnets lov, at gavekort efter § 34, stk. 1, kan modtages, uden at værdien heraf fradrages i forsørgelsesydelse eller andre indkomstafhængige offentlige ydelser.

55. Det fremgår af § 34, stk. 4, i barnets lov, at social- og boligministeren kan fastsætte nærmere regler om anvendelse af gavekort efter stk. 1.

56. Kommunen har, jf. § 34, stk. 1, i barnets lov, mulighed for at anvende gavekort til børn og unge under 18 år i forbindelse med stofmisbrugsbehandling.

Det gælder både ved misbrugsbehandling omfattet af den særlige behandlingsgaranti efter § 33 og ved misbrugsbehandling som led i en indsats efter § 32, stk. 1, eller en anbringelse efter §§ 46 eller 47.

Det er kommunen, der skal tage stilling til, hvorvidt den enkelte kommune ønsker at anvende gavekort som led i stofmisbrugsbehandling af børn og unge under 18 år.

Dermed er muligheden for at anvende gavekort at betragte som en del af det generelle serviceniveau. Det følger af § 60, stk. 3, i retssikkerhedsloven, at beslutninger om det generelle serviceniveau ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Gavekortet vil f.eks. kunne anvendes til at købe biografbilletter eller lignende.

Økonomisk støtte

57. Det fremgår af § 35, stk. 1, i barnets lov, at når kommunalbestyrelsen vurderer, at barnets eller den unges behov for støtte kan imødekommes, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at yde økonomisk støtte til forældremyndighedsindehaveren til dækning af følgende udgifter:

- 1) Udgifter i forbindelse med konsulentbistand, jf. § 30, stk. 1, nr. 1.
- 2) Udgifter i forbindelse med prævention.

58. Det fremgår af § 35, stk. 2, i barnets lov, at støtte efter stk. 1, nr. 1, er betinget af, at forældremyndighedsindehaveren ikke selv har tilstrækkelige midler til dækning af udgifterne.

59. Det fremgår af § 35, stk. 3, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen som led i det forebyggende arbejde kan beslutte at tilbyde økonomisk støtte til fritidsaktiviteter til børn og unge, der har behov for særlig støtte. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte kriterier for tildeling af denne støtte. Kommunalbestyrelsens afgørelse om tildeling af støtte til fritidsaktiviteter kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

60. Det fremgår af § 35, stk. 4, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om at yde økonomisk støtte til forældremyndighedsindehaveren til dækning af følgende udgifter, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte:

- 1) Udgifter i forbindelse med støttende indsatser efter § 32, stk. 1, i denne lov eller foranstaltninger efter § 13 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.
- 2) Udgifter i forbindelse med en anbringelse efter §§ 46 eller 47 i denne lov eller efter § 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.
- 3) Udgifter, der erstatter en ellers mere indgribende og omfattende indsats efter § 32, stk. 1, eller §§ 46 eller 47 i denne lov eller efter §§ 13 og 14 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

4) Udgifter, der bevirker, at en anbringelse uden for hjemmet kan undgås, eller at en hjemgivelse kan fremskyndes.

5) Udgifter, der kan bidrage til en stabil kontakt mellem forældre og barn under barnets anbringelse uden for hjemmet.

Det fremgår af § 35, stk. 5, i barnets lov, at støtte efter stk. 4, nr. 1-3, kun kan ydes, når forældremyndighedsindehaveren ikke selv har tilstrækkelige midler til at dække udgifterne.

61. Målgruppen for de tidligt forebyggende indsatser, herunder økonomisk støtte efter § 35, stk. 1, er børn og unge samt deres familier, der ikke har så indgribende vanskeligheder, at der er behov for støttende indsatser efter § 32 eller en anbringelse efter reglerne i kapitel 5.

§ 35, stk. 1, nr. 1, betyder, at kommunen kan give økonomisk støtte til forældremyndighedsindehaveren til udgifter, som de måtte have som følge af en tidligt forebyggende indsats efter § 30, stk. 1, nr. 1, f.eks. transportudgifter. Udgifterne til selve indsatsen vil skulle afholdes af kommunen efter § 30.

§ 35, stk. 1, nr. 2, betyder, at kommunen kan yde økonomisk støtte til udgifter til p-piller, spiral eller anden prævention.

Kommunen vil kunne give økonomisk støtte til udgifter, som er forbundet med konsulentbistand eller prævention i de situationer, hvor det vurderes, at barnet eller den unge har behov herfor, og at den økonomiske støtte vil kunne imødekomme dette behov.

62. Efter § 35, stk. 2, følger at støtte efter stk. 1, nr. 1, kun kan gives, når kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke selv har tilstrækkelige midler til at afholde eventuelle udgifter i forbindelse med indsatsen. Det afgørende for vurderingen heraf vil være, om udgiften vil bringe et i øvrigt rimeligt budget ud af balance.

Økonomisk støtte til fritidsaktiviteter

63. Efter § 35, stk. 3, 1. pkt., i barnets lov, kan kommunen som led i det forebyggende arbejde beslutte at tilbyde økonomisk støtte til fritidsaktiviteter til børn og unge, der har behov for særlig støtte. Kommunen kan eksempelvis betale for udstyr og kontingent til fritidsaktiviteter.

Kommunen kan også beslutte, at den ikke vil benytte hjemlen til at give økonomisk støtte til fritidsaktiviteter. Muligheden for at yde økonomisk støtte til fritidsaktiviteter er således valgfri for kommunerne.

§ 35, stk. 3, 2. pkt., fastslår, at kommunen kan fastsætte kriterier for tildelingen af støtten efter 1. pkt. Det kan f.eks. være familiens økonomiske forhold eller en målrettet indsats i særlige boligområder m.v.

Muligheden for at fastsætte kriterier for tildeling af økonomisk støtte til fritidsaktiviteter til børn og unge er en fravigelse af det almindelige

forvaltningsretlige princip om, at skønnet er pligtmæssigt, og at forvaltningen derfor ikke må erstatte den individuelle afvejning med anvendelsen af en intern opstillet regel. Hvis kommunen beslutter at tilbyde økonomiske støtte til fritidsaktiviteter, er kommunen forpligtet til at vurdere alle inden for bestemmelsens målgruppe i overensstemmelse med det opstillede kriterium. Det indebærer, at hvis kommunen for eksempel har fastsat et kriterium om, at børn i bestemte boligområder kan tildeles støtte, så er kommunen forpligtet til at behandle alle i målgruppen lige. Kommunen er i øvrigt både i forbindelse med fastsættelse af kriterium og i forbindelse med behandling af konkrete ansøgninger forpligtet til at overholde almindelige forvaltningsretlige principper, herunder ligebehandlingsprincippet og magtfordrejningsgrundsætningen.

§ 35, stk. 3, 3. pkt., betyder, at hvis kommunen i en konkret sag har truffet afgørelse om at afslå en anmodning om støtte til fritidsaktiviteter til et barn eller en ung, f.eks. fordi det vurderes, at barnet eller den unge ikke har behov for særlig støtte, kan kommunens afgørelse ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Økonomiske støtte, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte

64. § 35, stk. 4, i barnets lov fastsætter de indholdsmæssige betingelser for, hvornår der kan tilbydes økonomisk støtte til forældrene. Barnet eller den unge skal have behov for mere intensiv eller langvarig støtte, end hvad der kan gives som led i den tidligere forebyggende indsats efter §§ 30 og 31, og den økonomiske støtte til forældrene skal have væsentlig betydning herfor.

De beløb, der ydes til forældremyndighedsindehaveren efter bestemmelsen, vil være skattefrit for forælderen, jf. § 7, nr. 9, i ligningsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 42 af 13. januar 2023.

Udgifter, der kan ydes støtte til efter § 35, stk. 4

65. § 35, stk. 4, nr. 1, i barnets lov betyder, at kommunen har mulighed for at dække udgifter, der er en direkte følge af støttende indsats efter den § 32, stk. 1, eller af et forbedringsforløb efter § 13 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Kommunen kan dække udgifter, der er en del af indsatsen efter disse bestemmelser, og udgifter, der er en mere indirekte følge af indsatsen.

Forældremyndighedsindehaveren kan have udgifter som følge af den tilbudte støtte efter § 32 i barnets lov, som de ikke selv har midler til at afholde, og det er derfor være muligt at yde økonomisk støtte til disse udgifter. Der kan eksempelvis være tale om dækning af udgifter til f.eks. fritidsaktiviteter, efterskoleophold m.v., der indgår som en del af den støttende indsats.

Der kan desuden være tale om tilskud til tabt arbejdsfortjeneste som følge af f.eks. familiebehandling og døgnophold for familien iværksat efter § 32, hvis forældremyndighedsindehaveren på grund af deres

deltagelse i familiebehandlingen i en kortere, afgrænset periode ikke kan varetage deres arbejde.

Bestemmelsen giver også mulighed for at dække udgifter, der mere indirekte følger af en iværksat støttende indsats, som f.eks. udgifter til transport i forbindelse med indsatsen.

66. § 35, stk. 4, nr. 2, betyder, at kommunen har mulighed for at dække forældremyndighedsindehaverens udgifter, som er en direkte eller indirekte følge af, at barnet eller den unges anbringes uden for hjemmet. Det kan eksempelvis være hjælp til forældrenes transportudgifter i forbindelse med møder med kommunen i forbindelse med anbringelsen.

67. § 35, stk. 4, nr. 3, giver mulighed for at yde støtte til forældremyndighedsindehaverens udgifter, hvis den økonomiske støtte erstatter en ellers mere indgribende og omfattende indsats efter §§ 32, stk. 1, §§ 46 eller 47. Dermed dækkes f.eks. de situationer, hvor man i forbindelse med familierådslagning, indgåelse af familiekontrakter og lignende aftaler en bestemt indsats, som forældremyndighedsindehaveren har vanskeligheder med at afholde udgifterne til. Det kan eksempelvis være en aftale om at sørge for rent tøj til barnet, som forældremyndighedsindehaver ikke kan gennemføre uden hjælp. I stedet for at yde praktisk hjælp i hjemmet kan det være mere hensigtsmæssigt f.eks. at yde økonomisk støtte til en vaskemaskine.

68. § 35, stk. 4, nr. 4, betyder, at kommunen kan yde økonomisk bistand til forældremyndighedsindehaveren som en formålsbestemt indsats for at undgå, at det bliver nødvendigt at anbringe barnet eller den unge, eller for at fremme en hjemgivelse.

Når støtten ydes for at undgå en anbringelse eller for at fremme en hjemgivelse, er det en forudsætning, at der er en klar sammenhæng mellem ydelsen af økonomisk støtte og muligheden for at undgå anbringelse eller fremme hjemgivelse, hvilket skal fremgå af afgørelsen. Det er derfor af væsentlig betydning, at støtten indgår som et led i en samlet løsning af familiens vanskeligheder, og at støtten tilsigter at sætte familien i stand til selv at klare sine vanskeligheder.

Eksempler på bestemmelsens anvendelsesmuligheder kan være hjælp til bedre bolig, f.eks. hjælp til istandsættelse, flytning og indskud, sanering af gæld, kortvarig betaling af husleje eller betaling af mindre anskaffelser. Bestemmelsen giver ikke mulighed for at yde en forældremyndighedsindehaver hjælp til løbende forsørgelsesudgifter.

69. Endelig betyder § 35, stk. 4, nr. 5, at kommunen kan yde hjælp til udgifter i forbindelse med forældremyndighedsindehaverens samvær med barnet eller den unge under anbringelsen for at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn.

I disse situationer er det en forudsætning, at der er klar sammenhæng mellem ydelsen af økonomisk støtte og formålet om at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn.

Eksempelvis kan bestemmelsen anvendes til at yde hjælp til forældrenes transportudgifter i forbindelse med samvær eller til specielle udgifter, der er nødvendige for, at et barn eller ung med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse kan besøge forældrene i hjemmet. Der kan f.eks. ydes støtte til udgifter til særlig indretning eller udstyr i hjemmet, som er nødvendigt for, at barnet eller den unge kan besøge forældrene i hjemmet. Derudover må det kræves, at udstyret ikke uden unødigt besvær kan medtages mellem anbringelsesstedet og hjemmet.

Det bemærkes, at kommunen også kan dække eventuelle merudgifter i forbindelse med en bil efter § 35, stk. 4, nr. 5, hvis det i væsentlig grad kan bidrage til en stabil kontakt mellem forældre og barnet eller den unge under anbringelsen uden for hjemmet. Det gælder også, i de tilfælde, hvor merudgiften skyldes et særlig kørselsbehov som følge af det anbragte barns nedsatte funktionsevne, men hvor merudgiften ikke kan dækkes af § 90.

I relation til særlig indretning af hjemmet bemærkes, at der ud over hjælp hertil efter bestemmelsen også er mulighed for at yde støtte efter § 90 om boligindretning. Permanent ophold uden for hjemmet for et barn eller en ung med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne er således ikke i sig selv til hinder for, at der gives hjælp til boligindretning i hjemmet. Det er dog en forudsætning, at barnet eller den unge har hyppigt ophold hos forældrene, og at de omhandlede boligindretninger må anses som nødvendige for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for barnet eller den unge under besøgene.

70. § 35, stk. 5, i barnets lov, betyder, at økonomisk støtte efter § 35, stk. 4, nr. 1-3, er transbestemt. Det afgørende for bedømmelsen af den økonomiske trang er, om udgiften vil bringe et i øvrigt rimeligt budget ud af balance, men det er i øvrigt op til kommunen at fastlægge, hvordan den økonomiske beregning skal foretages.

Hjælp efter § 35, stk. 4, nr. 4 og 5, vil ikke være transbestemt. Det vil betyde, at en afgørelse om økonomisk støtte efter disse bestemmelser ikke må afhænge af forældremyndighedsindehavernes økonomi, men alene af formålet med støtten.

71. Det fremgår af § 36, at kommunalbestyrelsen i barnets eller den unges handlekommune kan yde støtte til dækning af udgifter til forældres transport i forbindelse med møder i barnets eller den unges handlekommune.

Det betyder, at barnets handlekommune kan dække forældres udgifter til transport til møder i barnets handlekommune, også når forældrene har bopæl i en anden kommune.

Kapitel 3

Støttende indsatser uden samtykke

Adgang til at træffe afgørelse om støttende indsatser uden samtykke

72. I dette kapitel beskrives reglerne om kommunens adgang til at træffe afgørelse om iværksættelse af støttende indsatser uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren.

73. Det fremgår af § 37, stk. 1, i barnets lov, at hvis det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse efter § 32, stk. 1, nr. 1, 3 og 5, for så vidt angår behandling af barnet eller den unge, selvom forældremyndighedsindehaveren ikke samtykker, når formålet med den støttende indsats skønnes at kunne opnås uanset det manglende samtykke.

74. Bestemmelsen betyder, at kommunen kan træffe afgørelse om visse støttende indsatser efter § 32, stk. 1, selvom forældremyndighedsindehaveren ikke samtykker, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

De materielle betingelser for iværksættelse af hjælp efter § 37, stk. 1, er: 1) At det må anses for at være af væsentlige betydning for et barns eller ungs særlige behov for støtte, og 2) at formålet med indsatsen skønnes at kunne opnås, selvom forældremyndighedsindehaveren ikke samtykker.

Det betyder for det første, at de materielle betingelser for iværksættelse af en eller flere støttende indsatser efter § 32, stk. 1, som er omfattet af § 37, stk. 1, skal være opfyldt. Det indebærer, at bestemmelsen kan tages i brug når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte.

Det betyder for det andet, at bestemmelsen kan anvendes, når det kan anses for formålstjenligt at iværksætte en støttende indsats på trods af modstand fra forældremyndighedsindehaveren. Det indebærer, at der skal foreligge forhold, der sandsynliggør, at der kan opnås et positivt resultat af den støttende indsats til trods den udviste modstand fra forældremyndighedsindehaveren.

§ 37, stk. 1, omfatter alene støttende indsatser i form af ophold i dagtilbud m.v. jf. § 32, stk. 1, nr. 1, udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge, jf. § 32, stk. 1, nr. 3, og behandling af barnet eller den unge jf. § 32, stk. 1, nr. 5. Bestemmelsen påvirker ikke eventuelle samtykkeregler, som behandlerne kan være omfattet af.

Ved gennemførelse af en psykologisk, pædagogisk eller anden tilsvarende behandling af et barn eller en ung er udgangspunktet, at forældremyndighedsindehaveren skal give samtykke. Kommunen skal derfor for så vidt muligt søge at opnå dialog og samarbejde med familien om behandlingen. Hvis behandlingen skal gavne barnet eller den unge, er det således som oftest en forudsætning, at forældrene bakker op om den støttende indsats. § 37, stk. 1, giver dog mulighed for – når betingelserne er opfyldt – at træffe afgørelse om indsatsen uden samtykke.

Efter § 37, stk. 1, kan kommunen gennemføre behandling af barnet eller den unge uden samtykke i de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at indlede et positivt samarbejde med forældremyndighedsindehaveren. Bestemmelsen kan ligeledes anvendes i de særlige tilfælde, hvor den ene forældremyndighedsindehaver, hvis begge forældre har del i forældremyndigheden over et barn eller en ung, afviser eller ikke besvarer kommunens forsøg på dialog.

Bestemmelsen kan f.eks. anvendes i tilfælde, hvor to forældremyndighedsindehavere ikke bor sammen, og kun den ene giver samtykke til, at et hjemmeboende barn eller en ung, der har behov for f.eks. psykologhjælp, uden at der dog er grundlag for en anbringelse uden for hjemmet.

Bestemmelsen kan også anvendes i situationer, hvor barnets eller den unges behov for behandling er begrundet i problemer hos forældrene med f.eks. misbrug, som forældrene har svært ved at erkende, og forældrene derfor ikke ønsker behandling af barnet eller den unge.

Kommunen skal dog stadig så vidt muligt informere forældremyndighedsindehaveren om behandlingsforløbet og om øvrige sagsskridt, herunder sikre, at forældremyndighedsindehaveren forstår kommunens bevæggrunde og tiltag.

Kommunen skal være opmærksom på, at § 37, stk. 1, ikke finder anvendelse, hvis barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet. I disse tilfælde kan kommunen træffe afgørelse om anbringelse af barnet eller den unge uden samtykke efter reglerne i § 47 eller om forhold under anbringelse, herunder behandling, efter reglerne i § 97, stk. 2. Der henvises til vejledning om anbringelse efter barnets lov for yderligere her om.

Kommunen kan iværksætte støttende indsatser omfattet af bestemmelsen på baggrund af en afdækning eller undersøgelse af støttebehovet eller sideløbende hermed, jf. § 32, stk. 4.

Kommunen er altid forpligtet til at oplyse sagen i tilstrækkelig grad til, at der kan træffes afgørelse, jf. § 10 i retssikkerhedsloven. Det betyder bl.a., at sagen skal være tilstrækkeligt oplyst til, at kommunen kan vurdere, om de materielle betingelser for iværksættelse af støttende indsatser uden samtykke er opfyldt. Forvaltningslovens regler om partshøring og klagevejledning m.v. skal ligeledes overholdes, og kommunen skal så vidt muligt inddrage barnet eller den unge og forældrene i overensstemmelse med de grundlæggende principper i kapitel 2.

Ved afgørelsen skal kommunen iagttage proportionalitetsprincippet. Dvs. at der skal være et rimeligt forhold mellem den støttende indsats og det formål, der søges opnået, så indsatsen hverken er mere eller mindre indgribende end nødvendigt.

Forældreplæg

75. Det fremgår af § 38, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at meddele forældremyndighedsindehaveren et forældreoplysning, når der er risiko for, at et barns eller en ungs udvikling er i fare, og det vurderes at bero på, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit forældreansvar.

76. Det fremgår af § 38, stk. 2, i barnets lov, at meddelelse af et forældreoplysning forudsætter, at der foreligger oplysninger om et eller flere af følgende forhold:

- 1) Barnet eller den unge har ulovligt skolefravær, eller undervisningspligten opfyldes i øvrigt ikke.
- 2) Barnet eller den unge er mistænkt eller sigtet for en overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, lov om våben og eksplosivstoffer m.v. eller lov om knive og blankvåben m.v. eller er mistænkt eller sigtet for anden kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed.
- 3) Barnet eller den unge har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvortil der er almindelig adgang.
- 4) Barnet eller den unge har alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer.
- 5) Forældremyndighedsindehaveren nægter at samarbejde med de relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

77. Det fremgår af § 38, stk. 3, i barnets lov, at et forældreoplysning skal angive en eller flere konkrete handleplaner for forældremyndighedsindehaveren, som skal være egnede til at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer, og som står i rimeligt forhold til formålet. Det kan herunder fastsættes, at forældremyndighedsindehaveren skal gøre følgende:

- 1) Sikre barnets eller den unges fremmøde i skolen ved personligt at følge barnet eller den unge i skole.
- 2) Deltage i forældremøder og konsultationer om barnets eller den unges skolegang.
- 3) Sikre barnets eller den unges deltagelse i konkrete fritidsaktiviteter ved at følge barnet eller den unge til det pågældende sted.
- 4) Sikre, at barnet eller den unge er hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt eller i et nærmere fastsat tidsrum.
- 5) Deltage i et af kommunen tilbudt forældreprogram.
- 6) Deltage i møder med relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

78. Det fremgår af § 38, stk. 4, i barnets lov, at hvis der er truffet afgørelse om forældreoplysning efter stk. 1, kan kommunalbestyrelsen

træffe afgørelse efter § 32, stk. 1, om at iværksætte støttende indsatser efter § 32, stk. 1, nr. 1-3, 5 og 8, selvom forældremyndighedsindehaveren ikke samtykker, når det vurderes, at formålet med indsatsen vil kunne opnås uanset det manglende samtykke, jf. dog § 54, stk. 3, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

79. Det fremgår af § 38, stk. 5, i barnets lov, at afgørelse om forældreoplysning træffes for en afgrænset periode af højst 12 måneders varighed. Forældreoplysningen kan forlænges med højst seks måneder ad gangen.

80. Det fremgår af § 38, stk. 6, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal oplyse forældremyndighedsindehaveren om, at overholdelse af oplysningen er en betingelse for at modtage børne- og ungeydelse, jf. lov om en børne- og ungeydelse, og for, at det pågældende barn eller den pågældende unge medregnes ved beregningen af boligstøtten, jf. lov om individuel boligstøtte.

81. Det fremgår af § 38, stk. 7, i barnets lov, at vurderer kommunalbestyrelsen, at forældremyndighedsindehaveren ikke efterlever et forældreoplysning efter stk. 1, og at den manglende efterlevelse ikke beror på undskyldelige omstændigheder, skal kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om dette. Afgørelsen er gældende for ét kvartal.

82. Det fremgår af § 38, stk. 8, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om bortfald af oplysningen, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at forholdet, der lå bag oplysningen, ikke længere eksisterer, eller at forældreoplysningen ikke længere er egnet til at løse barnets eller den unges problemer.

83. Efter § 38, stk. 1, skal kommunen træffe afgørelse om at meddele forældremyndighedsindehaveren et forældreoplysning, når der er risiko for, at et barns eller en ungs udvikling er i fare, og det vurderes at bero på, at forældremyndighedsindehaveren ikke lever op til sit forældreansvar.

Ved et forældreoplysning forstås et specificeret, fremadrettet krav om en eller flere konkrete opgaver og pligter, som forældremyndighedsindehaveren skal påtage sig. Hvis forældrene har fælles forældremyndighed, skal afgørelsen træffes i forhold til begge forældremyndighedsindehavere. Det er således op til forældremyndighedsindehaverne sammen at sikre, at oplysningen efterleveres.

Hvis et barn eller en ung har fast ophold hos andre end forældremyndighedsindehaveren, kan der ikke anvendes et forældreoplysning. Et forældreoplysning er således møntet på forældremyndighedsindehaveren alene, hvorfor det ikke vil finde tilsvarende anvendelse på andre personer.

Det er en betingelse for at meddele et forældreoplysning, at forældremyndighedsindehaveren ikke i tilstrækkelig omfang har levet op til sit ansvar som forælder og dermed har været medvirkende til barnets

eller den unges negative udvikling. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis forældremyndighedsindehaveren ikke har reageret på meddelelser fra skolen om et barn eller ungs fravær.

I nogle tilfælde kan der være problemer i forhold til flere børn eller unge i en familie. Hvis kommunen overvejer at anvende forældreplæg for at løse problemerne, skal betingelserne være opfyldt, og afgørelserne skal træffes i forhold til hvert enkelt barn på baggrund af individuelle vurderinger.

Afgørelse om et forældreplæg efter § 38, stk. 1, kan træffes, selvom der ikke er gennemført en afdækning eller børnefaglig undersøgelse, jf. §§ 19 og 20. På den måde kan kommunen hurtigt og effektivt pålægge forældremyndighedsindehaveren at sikre, at barnet eller den unge f.eks. møder i skolen eller er hjemme på bestemte tidspunkter eller inden for bestemte tidsrum. Det forudsættes således, at kommunerne hurtigt vurderer, om der er grundlag for et forældreplæg, når der foreligger oplysninger, som kan indikere, at barnets eller den unges udvikling er i fare.

Kommunen skal iagttage de almindelige forvaltningsretlige regler for myndigheders behandling af afgørelsessager, herunder reglerne om partshøring og oplysning af sagen, jf. også retssikkerhedslovens § 10. I de sager, hvor der vil være tale om børn og unge, som er kendt af kommunen, vil der ofte allerede foreligge afdækning, børnefaglig undersøgelse eller anden undersøgelse i sagen, som kan indgå i sagens oplysning.

Hvis der viser sig forhold, som kommunen mener giver behov for yderligere afdækning af støttebehovet hos et barn eller en ung, kan kommunen iværksætte en afdækning eller børnefaglig undersøgelse efter reglerne i kapitel 3 i barnets lov sideløbende med gennemførelsen af forældreplægget. Den efterfølgende afdækning kan også medføre, at kommunen træffer afgørelse om bortfald af plægget, hvis kommunen vurderer, at plægget ikke længere er egnet til at løse barnets eller den unges problemer. Dette beskrives nedenfor.

84. § 38, stk. 2, angiver hvilke konkrete situationer, der skal føre til meddelelse af et forældreplæg, hvis betingelserne, jf. § 38, stk. 1, er opfyldt. De udvalgte situationer er typeeksempler på tilfælde, hvor børn og unge har brug for hjælp og støtte. Der er tale om en udtømmende opregning.

Der skal altså foreligge en af de angivne situationer for, at kommunen har grundlag for at træffe afgørelse om forældreplæg.

Det er vigtigt, at kommunen i sager, hvor barnet eller den unge udviser de oplyste bekymringstegn, er opmærksom på, at sådanne bekymringer kan have udspring i, at barnet eller den unge har en psykisk funktionsnedsættelse. Den bekymrende adfærd ved barnet eller den unge bør således give anledning til overvejelser om, hvorvidt der er behov for at belyse grundlaget for adfærden ved en afdækning eller en

børnefaglig undersøgelse, herunder belyse om adfærden skyldes eksempelvis en opmærksomhedsforstyrrelse som ADHD.

Ulovligt skolefravær m.v.

85. § 38, stk. 2, nr. 1, i barnets lov, betyder, at oplysninger om ulovligt skolefravær eller om, at skolepligten i øvrigt ikke opfyldes kan udløse et forældrepålæg, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Ved ulovligt fravær forstås fravær som efter folke- eller friskolelovgivningen ikke er tilladt. Der henvises til bekendtgørelse nr. 1063 af 24. oktober 2019 om elevers fravær fra undervisningen og § 6, stk. 2, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1166 af 11. august 2022 (friskoleloven). Kommunen skal være opmærksom på, at skolefravær i nogle tilfælde kan skyldes en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge. I disse tilfælde vil der som udgangspunkt ikke være tale om ulovligt skolefravær, jf. § 1, stk. 1, og § 2 i bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen, og der vil derfor heller ikke være grundlag for at udløse et forældrepålæg.

Ved manglende opfyldelse af undervisningspligten forstås, at barnet eller den unge ikke modtager en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. I tilfælde, hvor barnet eller den unge hjemmeundervises eller hjemtages til hjemmeundervisning under sådanne omstændigheder som er nævnt i § 38, stk. 1, i barnets lov skal der således foretages en vurdering af, om undervisningspligten opfyldes. Efter friskolelovens § 35, stk. 1, fører kommunen tilsyn med den undervisning, barnet eller den unge får i hjemmet m.v.

Kriminalitet

86. § 38, stk. 2, nr. 2, i barnets lov, betyder, at mistanke om eller sigtelse for enhver overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven kan begrunde et forældrepålæg. I disse tilfælde skal der ikke foretages en vurdering af overtrædelsens omfang eller grovhed. De øvrige betingelser efter § 38, stk. 1, i barnets lov for meddelelse af et forældrepålæg skal også være opfyldt.

I sager, hvor kommunen har oplysninger om, at barnet eller den unge er mistænkt eller sigtet for anden kriminalitet f.eks. overtrædelse af færdselsloven, er det en betingelse, at kriminaliteten har et vist omfang eller en vis grovhed. En mindre færdselsforseelse er derfor ikke tilstrækkelig til at begrunde et forældrepålæg.

Betegnelsen "mistænkt" er anvendt, da børn og unge under 15 år ikke kan sigtes eller tiltales, da de er under den kriminelle lavalder.

Utryghedsskabende adfærd

87. § 38, stk. 2, nr. 3, i barnets lov, indebærer, at oplysninger om, at barnet eller den unge, der har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvor der almindelig adgang, er en indikation af, at barnets eller den unges udvikling er i fare og kan således begrunde et forældrepålæg.

Med udtrykket "utryghedsskabende adfærd" menes en adfærd, der er egnet til at skabe utryghed hos andre mennesker. Det er således ikke et krav, at der skal være givet udtryk for en følelse af utryghed i forhold til den udviste adfærd, idet adfærden alene skal være egnet til at skabe utryghed.

Som eksempler på utryghedsskabende adfærd kan nævnes, at barnet eller den unge udviser en intimiderende, chikanerende eller truende adfærd over for f.eks. forbipasserende, beboere eller erhvervsdrivende m.v. Eksempler på chikanøs eller truende adfærd kan f.eks. være, at barnet eller den unge, herunder gruppen som denne kan være en del af, råber, kommer med nedsættende bemærkninger eller stiller sig i vejen for forbipasserende, eller at den pågældende udviser en støjende eller fornærmende adfærd i øvrigt. Der kan også være tale om fysiske handlinger såsom kast af genstande, skub eller spyt mod ting eller personer, uden at adfærden nødvendigvis udgør et strafbart forhold.

I forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en utryghedsskabende adfærd, kan der lægges vægt på, hvor adfærden er udvist, f.eks. på en togstation, ved et busstoppested, i et bycenter, foran den eller de forurettedes hjem eller lignende offentlige steder, hvor det enten har været vanskeligt eller umuligt for den eller de forurettede at trække sig væk eller undgå barnets eller den unges eller gruppens adfærd.

Endvidere kan der lægges vægt på, hvornår adfærden er udvist, f.eks. om det er sket i de sene aften- og nattetimer efter mørkets frembrud, hvor visse handlinger almindeligvis fremstår mere utrygge, end hvis de var forøvet i dagslys. Det kan også indgå i vurderingen, om barnet eller den unge i forbindelse med adfærden har forsøgt at tildække sit ansigt eller på anden vis forsøgt at anonymisere sig selv for f.eks. at undgå videoovervågningskameraer eller øvrig identifikation.

Adfærden behøver ikke at udgøre eller ledsages af et strafbart forhold. Det afgørende er adfærdens utryghedsskabende karakter. Adfærden kan udøves selvstændigt af barnet eller den unge eller som led i en gruppes aktiviteter.

Det er ikke muligt udtømmende at definere, hvornår der er tale om utryghedsskabende adfærd. Det vil altid bero på en konkret vurdering af de samlede omstændigheder i sagen, om en adfærd kan siges at være utryghedsskabende eller ej.

Udtrykket skal forstås i overensstemmelse med § 2 i lovbekendtgørelse nr. 511 af 20/06/2005 om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv., samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger (ordensbekendtgørelsen) og omfatter således bl.a. offentlige parker, offentlige befordringsmidler, butikker, butikcentre og offentlige kontorer. Det er ikke omfattet af bestemmelsen, hvis den utryghedsskabende adfærd er udvist i et privat hjem eller andre steder, hvor der ikke er almindelig adgang.

Det er kommunen, der skal vurdere, om barnet eller den unge har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvortil der er almindelig adgang. Kommunen skal i den forbindelse iagttage officialprincippet, hvorefter kommunen skal sørge for en tilstrækkelig sagsoplysning, førend der træffes afgørelse om pålæg. Vurderingen af, om barnet eller den unge har udvist en utryghedsskabende adfærd skal almindeligvis foretages bl.a. på baggrund af oplysninger fra politiet, SSP-samarbejdet eller lignende.

Det forudsættes, at et forældrepålæg efter § 38, stk. 2, nr. 3, i barnets lov ikke meddeles som følge af et enkeltstående tilfælde. Et pålæg efter bestemmelsen forudsætter almindeligvis, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge flere gange har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvortil der er almindelig adgang. Hyppigheden af den udviste adfærd kan endvidere indgå i vurderingen af, om adfærden samlet set må anses for utryghedsskabende. Hvis barnet eller den unge således gentagne gange har udvist en utryghedsskabende adfærd, skal der for så vidt angår den konkrete udviste adfærd mindre til for at betegne adfærdens karakter som utryghedsskabende.

Adfærds- eller tilpasningsproblemer

88. § 38, stk. 2, nr. 4, i barnets lov, betyder, at oplysninger om alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge kan udløse et forældrepålæg, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Der kan f.eks. være tale om problemer, som kommer til udtryk i skolen, om problemer der på andre måder kommer til udtryk i "det offentlige rum" f.eks. ved truende adfærd i grupperingsmæssige sammenhænge og om problemer, som kommer til udtryk ved den unges misbrug

I sager, hvor barnet eller den unge udviser alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer, er det vigtigt, at kommunen er opmærksom på, at sådanne bekymringstegn kan have udspring i, at barnet eller den unge har en psykisk funktionsnedsættelse. Sådanne tegn på mistrivsel bør således give anledning til overvejelser om, hvorvidt der er behov for at afdække grundlaget for adfærden, herunder afdække om adfærden skyldes eksempelvis en opmærksomhedsforstyrrelse som ADHD eller udviklingsforstyrrelse som autisme.

Forældremyndighedsindehaveren nægter at samarbejde

89. § 38, stk. 2, nr. 5, i barnets lov, betyder, at oplysninger om, at forældremyndighedsindehaveren ikke vil samarbejde med kommunen om at løse barnets eller den unges problemer, kan udløse et forældrepålæg, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Manglende samarbejde kan f.eks. bestå i, at forældremyndighedsindehaveren ikke kommer til forældremøder eller ikke møder op, når kommunen har indkaldt til et møde, f.eks. i forbindelse med udarbejdelse af barnets plan efter § 91 eller en ungeplan efter § 108. Der kan også være tale om en situation, hvor

forældremyndighedsindehaveren afviser at samarbejde med Ungdommens Uddannelsesvejledning om planlægningen af den unges uddannelse efter folkeskolens 9. klasse.

Indholdet i et forældrepålæg

90. Efter § 38, stk. 3, i barnets lov, skal et forældrepålæg angive en eller flere konkrete handlepligter for forældremyndighedsindehaveren, som skal være egnede til at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer, og som står i rimeligt forhold til formålet.

Bestemmelsen fastsætter en liste over mulige pålæg. Listen i § 38, stk. 3 er altså ikke udtømmende, da det ikke er muligt på forhånd at forudse, hvilke konkrete pålæg, der kan være egnede til at løse konkrete problemer.

Forældrepålæg er et specificeret, fremadrettet krav om en eller flere konkrete handlepligter, som forældremyndighedsindehaveren skal påtage sig med henblik på, at barnets eller den unges udvikling bringes uden for fare. Formålet med anvendelsen af forældrepålæg er at sikre, at forældremyndighedsindehaveren bidrager til løsningen af barnets eller den unges udfordringer.

Et forældrepålæg kan indeholde flere forskellige pligter og opgaver, hvis kommunen i det konkrete tilfælde vurderer, at det er nødvendigt.

Hvis pålægget indebærer, at forældremyndighedsindehaveren skal sikre, at barnet eller den unge er hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt eller i et nærmere fastsat tidsrum, er det kommunen der i forbindelse med meddelelsen af forældrepålægget vurderer, hvilket tidsrum handlepligten skal strække sig over. Ved vurderingen kan der lægges vægt på, hvilke problemstillinger hos barnet eller den unge der giver anledning til den pågældende handlepligt. Hvis der f.eks. foreligger oplysninger fra politiet, SSP-samarbejdet eller lignende om, at barnet eller den unge ofte udviser eller deltager i utryghedsskabende adfærd i weekenden i aften- og nattetimerne, kan pålægget f.eks. indebære at barnet eller den unge skal være hjemme fredag og lørdag mellem kl. 21 om aftenen til kl. 6 om morgenen dagen efter.

Det er ikke en forudsætning, at barnet eller den unge har udvist en utryghedsskabende adfærd for at anvende handlepligten om ophold i hjemmet i et nærmere afgrænset tidsrum. Handlepligten kan således også anvendes ved enhver af de øvrige problemstillinger, som er oplyst i § 38, stk. 2.

En sådan handlepligt indebærer ikke, at barnet eller den unge per definition skal opholde sig på den fysiske afgrænsede enhed, som familiens bopæl udgør, i det tidsrum, der er fastsat i kommunens afgørelse. Hvis familien f.eks. skal på familieudflugt eller besøg hos venner eller familie, vil det være naturligt, at barnet eller den unge deltager i disse aktiviteter. Endvidere vil barnet eller den unge fortsat have mulighed for inden for det fastsatte tidsrum at deltage i eventuelle fritidsjob, uddannelses- eller fritidsaktiviteter, klubtilbud eller aktiviteter

med et positivt formål i øvrigt. Det afgørende er, at barnet eller den unge ikke opholder sig i miljøer, der ansporer til negativ adfærd.

Kommunen har således mulighed for at fastlægge de konkrete pålæg efter § 38, stk. 3, 2. pkt., inden for visse rammer, som for det første vil afgrænses af, at pålæggene skal være egnede til at bidrage til en løsning af problemerne i den konkrete sag. Det vil sige, at der skal være en direkte eller indirekte sammenhæng mellem pålæggets indhold og den adfærd eller ændring i adfærd, som man ønsker hos barnet eller den unge.

For det andet skal efterlevelsen af pålægget være realistisk for forældremyndighedsindehaveren. Det betyder, at der ved fastlæggelsen af pålægget f.eks. skal tages højde for barnets eller den unges alder i forhold til, om forældremyndighedsindehaveren har reel mulighed for at efterleve pålægget.

For det tredje skal pålæggets indhold stå i rimeligt forhold til formålet med pålægget og de problemer, der søges løst.

For det fjerde kan forældremyndighedsindehaveren pålægges at foretage handlinger e.l., som ligger inden for rammerne af ansvarlig forældremyndighedsudøvelse. Det vil sige, at forældremyndighedsindehaveren f.eks. *ikke* kan pålægges at låse deres børn inde.

For det femte skal forældrepålæggene være sagligt velbegrundede og i øvrigt ligge inden for formålet af barnets lov.

Endelig skal pålæggets indhold i den konkrete sag fastlægges, så forældremyndighedsindehaverne har mulighed for at opfylde deres øvrige forpligtelser f.eks. i forhold til familiens eventuelt øvrige børn og øvrig dagligdag, herunder job, uddannelse mm.

Et eksempel på et egnet pålæg, som vil stå i rimelig forhold til formålet, kan være et pålæg om at følge barnet eller den unge i skole hver dag, hvis det pågældende barn eller den unge har ulovligt fravær.

Forældremyndighedsindehaveren kan dog ikke blive pålagt selv at følge deres børn i skole, hvis det kommer i konflikt med deres arbejdstider, men pålægget kan så være, at forældremyndighedsindehaveren skal sørge for, at barnet eller den unge bliver fulgt i skole af andre.

91. Det skal i afgørelsen om forældrepålæg angives:

- 1) Hvad pålægget indebærer, herunder hvad den eller de konkrete handlepligter vil skulle bestå i.
- 2) Hvilken periode pålægget vil gælde for, og under hvilke omstændigheder det vil være muligt at forlænge pålægget.
- 3) Hvilke parter der - efter kommunens vurdering i den konkrete sag - vil få meddelelse om pålægget.

4) Konsekvensen af manglende efterlevelse er, at udbetalingen af børnefamilieydelsen stoppes.

Det skal således være helt klart for forældremyndighedsindehaverne, hvad det er for handlepligter, de vil få pålagt, så det også vil stå tydeligt for dem, hvordan de kan efterleve det, og dermed også, hvornår et pålæg anses for ikke at være blevet efterlevet med de konsekvenser, der vil følge af en manglende efterlevelse.

Støttende indsatser uden forældremyndighedsindehaverens samtykke

92. Efter § 38, stk. 4, i barnets lov, kan kommunen, når der er truffet afgørelse om forældreplæg efter § 38, stk. 1, træffe afgørelse efter § 32, stk. 1, om at iværksætte støttende indsatser efter § 32 stk. 1, nr. 1-3, 5 og 8, selvom forældremyndighedsindehaveren ikke samtykker til indsatsen, når det vurderes, at formålet med indsatsen kan opnås, uagtet det manglende samtykke, jf. dog § 54, stk. 3, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

Kommunen kan iværksætte støttende indsatser omfattet af bestemmelsen på baggrund af en afdækning eller børnefaglig undersøgelse af støttebehovet eller sideløbende hermed, jf. § 32, stk. 4, i barnets lov.

Kommunen er altid forpligtet til at oplyse sagen i tilstrækkelig grad til, at der kan træffes afgørelse, jf. § 10 i retssikkerhedsloven. Det betyder bl.a., at sagen skal være tilstrækkeligt oplyst til, at kommunen kan vurdere, om de materielle betingelser for iværksættelse af støttende indsatser uden samtykke er opfyldt. Forvaltningslovens regler om partshøring og klagevejledning m.v. skal ligeledes overholdes, og kommunen skal så vidt muligt inddrage barnet eller den unge og forældrene i overensstemmelse med de grundlæggende principper i kapitel 2 i barnets lov.

Ved afgørelsen skal kommunen iagttage proportionalitetsprincippet. Dvs. at der skal være et rimeligt forhold mellem indsatsen og det formål, der søges opnået, så indsatsen ikke er hverken mere eller mindre indgribende end nødvendigt.

Varighed af forældreplægget

93. Det følger af barnets lov § 38, stk. 5, at en afgørelse om forældreplæg træffes for en afgrænset periode af højst 12 måneders varighed. Forældreplægget kan forlænges med højst seks måneder ad gangen.

Det skal fremgå af afgørelsen, hvor længe plægget skal gælde, idet perioden dog ikke kan overstige 12 måneder, uden at det vil kræve en ny afgørelse.

Bestemmelsen fastsætter ikke en grænse for, hvor mange gange et pålæg kan forlænges, eller hvor længe forældremyndighedsindehaveren i alt kan være underlagt forældreplæg.

Der sættes dog en naturlig grænse for den tidsmæssige udstrækning ved, at betingelserne til stadighed skal være opfyldt, herunder den betingelse at forældreplægget skal være egnet til at løse problemerne.

Både for den enkelte afgørelse og for afgørelsen om forlængelser gælder det, at den tidsmæssige udstrækning skal stå i rimeligt forhold til formålet med plægget og de problemer, der søges løst.

Som eksempel kan nævnes et plæg om at deltage i et forældreprogram bestående af to weekendophold. Et sådant plæg skal typisk kun vare den periode, som de to weekendophold varer. Hvis forældremyndighedsindehaveren ikke møder op til weekendopholdene, kan plægget forlænges, ligesom udbetalingen af børnefamilieydelsen kan stoppes som beskrevet nedenfor.

Manglende overholdelse af forældreplægget

94. Det følger af barnets lovs § 38, stk. 6, at kommunen skal oplyse forældremyndighedsindehaveren om, at overholdelse af plægget er en betingelse for at modtage børne- og ungeydelse, jf. lov om en børne- og ungeydelse, og for, at barnet eller den unge medregnes ved beregningen af boligstøtten, jf. lov om individuel boligstøtte.

Kommunen har således ansvaret for at sikre, at forældremyndighedsindehaver er gjort bekendt med de økonomiske konsekvenser for familien ved ikke at overholde forældreplægget. Følgen af at et plæg ikke efterleveres er, at betingelserne for udbetaling af børnefamilieydelsen ikke længere er opfyldt, og at udbetalingen stoppes.

95. Efter § 38, stk. 7, skal kommunen træffe afgørelse, når kommunen vurderer, at forældremyndighedsindehaveren ikke efterlever et forældreplæg efter § 38, stk. 1, og at den manglende efterlevelse ikke beror på undskyldelige omstændigheder. Afgørelsen er gældende for ét kvartal.

Det er kommunens opgave at følge op på og vurdere, om et meddelt forældreplæg er efterlevet.

Det betyder f.eks., at kommunen skal undersøge, om forældremyndighedsindehaveren, som har fået et plæg om at sikre, at barnet opholder sig hjemme på visse tidspunkter eller i et nærmere fastsat tidsrum, har taget skridt til at sikre dette. Kommunen kan i den forbindelse tage kontakt til politiet eller SSP-samarbejdet for at få bekræftet, at politiet ikke længere møder barnet eller den unge på gaden sent på natten.

Udgangspunktet er, at et forældreplæg skal efterleveres fuldt ud i hele den periode, plægget er gældende.

Hvis forældremyndighedsindehaveren viser vilje til at efterleve plægget omkring det tidspunkt, hvor betingelserne for at være berettiget til børnefamilieydelsen skal være opfyldt, skal kommunen vurdere, om den opståede vilje er reel, eller om der er tale om forsøg på omgåelse. Hvis

kommunen træffer afgørelse om, at pålægget ikke er efterlevet, med henvisning til forældrenes forsøg på at omgå reglerne, kræver det dog klare oplysninger, der støtter denne antagelse.

Kommunen skal til brug for vurderingen af, om pålægget er efterlevet, inddrage samtlige omstændigheder i sagen og foretage en konkret helhedsbedømmelse på baggrund heraf. Kommunen er i disse tilfælde tildelt en vis skønsmulighed.

Hvis et pålæg ikke er efterlevet, og dette ikke skyldes undskyldelige forhold hos forældremyndighedsindehaver, skal kommunen træffe afgørelse om dette. Hvis et pålæg ikke efterleves vil betingelserne for udbetaling af børnefamilieydelsen ikke længere være opfyldt og udbetalingen stoppes, jf. § 38, stk. 6.

Afgørelsen om manglende efterlevelse af et pålæg skal træffes med virkning for det førstkommende kvartal og for ét kvartal af gangen. Hvis forældremyndighedsindehaveren efter et kvartal med stop for udbetalingen af børnefamilieydelsen stadig ikke efterlever pålægget, og kommunen vurderer, at betingelserne for at opretholde pålægget stadig er gældende, skal kommunen træffe en ny afgørelse med efterfølgende stop for udbetalingen af børnefamilieydelsen for det næste kvartal også.

Kommunen skal i denne forbindelse være opmærksom på de tidsterminer, der gælder i forhold til udbetalingen af børnefamilieydelsen.

I den vurdering, der skal ligge til grund for afgørelsen, skal dels indgå, om forældremyndighedsindehaverne objektivt set har efterlevet pålægget, dels, hvis det ikke er tilfældet, om der foreligger undskyldelige omstændigheder for den manglende efterlevelse. Kommunen skal således tage hensyn til, om den manglende efterlevelse skyldes forhold, der er uden for forældremyndighedsindehaverens kontrol, f.eks. dokumenteret sygdom.

Kommunen skal ikke i forbindelse med afgørelsen om manglende efterlevelse vurdere, om det er hensigtsmæssigt at stoppe for udbetalingen af børnefamilieydelsen i den konkrete sag. Der vil alene være tale om en konstatering af, at et forældrepålæg ikke er efterlevet.

Bortfald af forældrepålæg

96. Efter § 38, stk. 8, skal kommunen træffe afgørelse om bortfald af pålægget, hvis kommunen vurderer, at forholdet, der lå bag pålægget, ikke længere eksisterer, f.eks. hvis barnet eller den unge, som tidligere har haft et omfattende ulovligt skolefravær, nu møder i skole hver dag.

Et forældrepålæg, der er meddelt på grund af ulovligt skolefravær, eller fordi undervisningspligten ikke i øvrigt opfyldes, bortfalder ikke som følge af, at forældrene hjemtager barnet eller den unge til hjemmeundervisning. Kun hvis det vurderes, at undervisningspligten rent faktisk opfyldes, er der grundlag for at træffe afgørelse om bortfald.

Et pålæg bortfalder endvidere ved kommunens afgørelse, hvis det ikke længere er egnet til at løse de foreliggende problemer. Det kan f.eks. være i en situation, hvor forældremyndighedsindehaveren har efterlevet pålægget, men det har vist sig, at det ikke har påvirket barnets eller den unges problemer i en positiv retning.

Kommunen skal i øvrigt være opmærksomme på, at bortfald af et konkret pålæg kan kombineres med, at der træffes afgørelse om et nyt pålæg med nye handlepligter.

Kommunen kan træffe afgørelse om bortfald af pålægget af egen drift, og kommunen skal gøre dette, hvis den bliver opmærksom på, at grundlaget har ændret sig. Kommunen kan også tage sagen op på baggrund af en henvendelse fra forældrene.

Børne- og ungepålæg

97. Det fremgår af § 39, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse om at meddele et barn eller en ung i alderen 10-17 år et børne- og ungepålæg, når barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare, og når det vurderes, at et frivilligt samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren om støtte efter § 32 ikke er tilstrækkeligt til at afhjælpe barnets eller den unges problemer, jf. dog §§ 12 og 13 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Afgørelsen om børne- og ungepålæg kan træffes uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

98. Det fremgår af § 39, stk. 2, i barnets lov, at meddelelse af et børne- og ungepålæg forudsætter, at der foreligger oplysninger om et eller flere af følgende forhold:

- 1) Barnet eller den unge har ulovligt skolefravær, eller undervisningspligten opfyldes i øvrigt ikke.
- 2) Barnet eller den unge er mistænkt eller sigtet for en overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven eller er mistænkt eller sigtet for anden kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed.
- 3) Barnet eller den unge har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvortil der er almindelig adgang.
- 4) Barnet eller den unge har alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer.
- 5) Barnet eller den unge nægter at samarbejde med de relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

99. Det fremgår af § 39, stk. 3, i barnets lov, at et børne- og ungepålæg skal angive en eller flere konkrete handlepligter for barnet eller den unge, som vurderes at være egnede til at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer, og som står i rimeligt forhold til

formålet. Det kan herunder fastsættes, at barnet eller den unge skal gøre følgende:

- 1) Modtage en eller flere støttende indsatser efter § 32, stk. 1, nr. 1, 3-5 og 8.
- 2) Undlade at færdes frem og tilbage eller tage ophold i et nærmere geografisk afgrænset område.
- 3) Være hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt eller i et nærmere fastsat tidsrum.
- 4) Bidrage til at genoprette forrettet skade.
- 5) Deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde.

100. Det fremgår af § 39, stk. 4, i barnets lov, at hvis der er truffet afgørelse om børne- og ungepålæg efter stk. 1, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse efter § 32, stk. 1, om at iværksætte støttende indsatser efter § 32, stk. 1, nr. 1, 3-5 eller 8, selv om forældremyndighedsindehaveren ikke samtykker, når det vurderes, at formålet med indsatsen vil kunne opnås uanset det manglende samtykke.

101. Det fremgår af § 39, stk. 5, i barnets lov, at § 38, stk. 5 og 8, finder tilsvarende anvendelse på børne- og ungepålæg efter stk. 1.

102. Det fremgår af § 39, stk. 6, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen ved afgørelse om børne- og ungepålæg efter stk. 1 skal overveje, om der samtidig bør træffes afgørelse om forældrepålæg efter § 38.

103. Det fremgår af § 39, stk. 7, i barnets lov, at overholder barnet eller den unge ikke et børne- og ungepålæg, skal kommunalbestyrelsen, når det vurderes relevant, straks underrette politiet og anmode om bistand til kommunens udøvelse af beføjelser efter § 139.

104. Det fremgår af § 39, stk. 8, i barnets lov, at social- og boligministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler om politiets bistand til kommunerne i forbindelse med gennemførelse af børne- og ungepålæg.

105. Formålet med anvendelse af børne- og ungepålægget er at få barnet eller den unge ind i en positiv udvikling. Det er afgørende for anvendelse af børne- og ungepålægget, at det indgår i en fremadrettet bestræbelse på at ændre barnets eller den unges adfærd og ikke som en straf med bagudrettet perspektiv. Pålægget, der skal gives efter en konkret vurdering, er et led i den forebyggende indsats og har ikke karakter af en enkeltstående reaktion eller sanktion over for et bestemt forhold.

106. § 39, stk. 1, betyder, at kommunen har pligt til at træffe afgørelse om et børne- og ungepålæg, når betingelserne herfor er opfyldt. Bestemmelsen fastsætter samtidigt de grundlæggende materielle krav til en afgørelse om børne- og ungepålæg. Det er således et krav at

barnet eller den unge udviser negativ adfærd eller adfærdsproblemer, at disse adfærdsmæssige problemer er så alvorlige, at der risiko for, at barnets eller den unges adfærd eller udvikling er i fare, og at et frivilligt samarbejde om støttende indsatser i form af f.eks. behandling af barnet eller unge efter § 32 ikke vurderes at være tilstrækkeligt.

Børne- og ungepålægget skal i forlængelse heraf ses i sammenhæng med øvrig støtte og den samlede indsats for barnet eller den unge og dennes familie. Pålægget anvendes typisk, hvor samarbejdet er fastlåst, men det er ikke påkrævet, at der har været et længere forløb forud med sociale indsatser eller forsøg på iværksættelse af sådanne. Det skal dog altid ud fra et almindeligt proportionalitetsprincip vurderes, om en frivillig løsning er mulig, inden der træffes afgørelse om børne- og ungepålæg.

Det er en forudsætning for at træffe afgørelse om børne- og ungepålæg, at barnet eller den unge vurderes at være i stand til at bidrage til og tage ansvar for sin egen udvikling. Børn eller unge med psykiske funktionsnedsættelser som f.eks. udviklingshæmning eller opmærksomhedsforstyrrelse, er som udgangspunkt ikke omfattet af målgruppen, idet de netop på grund af deres særlige forhold ikke kan forventes at kunne tage samme ansvar for deres egen udvikling som deres jævnaldrende.

Situationer, hvor der kan meddeles et børne- og ungepålæg

107. § 39, stk. 2, i barnets lov, indeholder forudsætningerne for meddelelse af et børne- og ungepålæg.

Formålet er at sikre, at børne- og ungepålægget anvendes målrettet. Bestemmelsen betyder derfor, at anvendelsen af pålægget knyttes til nogle af de centrale problemstillinger hos målgruppen, som oplistes i bestemmelsen. Disse gennemgås i de følgende punkter.

Tilstedeværelsen af en eller flere af disse problemstillinger hos barnet eller den unge skal forstås som indikatorer på, at barnets eller den unges udvikling er i fare. Der skal således foreligge mindst en de angivne situationer for, at kommunen har grundlag for at træffe afgørelse om børne- og ungepålæg.

Tilstedeværelsen af en eller flere af disse problemstillinger fører ikke per automatik til et børne- og ungepålæg. Afgørelse om børne- og ungepålæg skal træffes på baggrund af en konkret vurdering af, om de samlede betingelser for at anvende pålægget er opfyldt, herunder at pålægget vurderes at ville bidrage til barnets eller den unges udvikling.

Kommunen skal være opmærksom på, at skolefravær i nogle tilfælde kan skyldes en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge. I disse tilfælde vil der som udgangspunkt ikke være tale om ulovligt skolefravær, jf. § 1, stk. 1, og § 2 i bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen, og der vil derfor heller ikke være grundlag for at træffe afgørelse om et forældrepålæg.

Ulovligt skolefravær mv.

108. § 39, stk. 2, nr. 1, i barnets lov, betyder, at oplysninger om ulovligt skolefravær eller om, at skolepligten i øvrigt ikke opfyldes, kan udløse et børne- og ungepålæg, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Ved ulovligt fravær forstås fravær som efter folke- eller friskolelovgivningen ikke er tilladt. Der henvises til bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen og § 6, stk. 2, i friskoleloven.

Der er således tale om ulovligt fravær i bestemmelsens forstand, hvis fraværet efter reglerne i folkeskole- og eller friskolelovgivningen ikke er tilladt. For meddelelse af et børne- og ungepålæg vil det afgørende dog ikke nødvendigvis være antallet af ulovlige fraværsdage, men i lige så høj grad, hvorvidt fraværet har et mønster eller en karakter, der giver anledning til bekymring for barnets eller den unges sociale og faglige udvikling. Det vil være en vurderingssag, om barnets eller den unges fravær har et omfang eller et mønster, der begrundet anvendelse af børne- og ungepålæg. Der kan således ikke på forhånd opstilles objektive kriterier for, hvor meget fravær der vil være tilstrækkeligt.

Ved manglende opfyldelse af undervisningspligten forstås, at barnet eller den unge ikke modtager en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen.

I tilfælde, hvor barnet eller den unge hjemmeundervises eller hjemtages til hjemmeundervisning under sådanne omstændigheder, som er nævnt i § 39, stk. 1, i barnets lov skal der således foretages en vurdering af, om undervisningspligten opfyldes. Efter friskolelovens § 35, stk. 1, fører kommunen tilsyn med den undervisning, barnet eller den unge får i hjemmet m.v.

Det er afgørende for meddelelse af et børne- og ungepålæg, at den manglende opfyldelse af undervisningspligten i en konkret sag skyldes barnets eller den unges egne forhold og ikke f.eks., at kommunen ikke stiller et passende skoletilbud til rådighed.

Der kan kun træffes afgørelse om børne- og ungepålæg med begrundelse i kriteriet om ulovligt fravær eller manglende opfyldelse af undervisningspligten i øvrigt over for børn eller unge, der er omfattet af undervisningspligten, selvom pålægget i udgangspunktet omfatter alle børn og unge i alderen 10 - 17 år.

Mistanke eller sigtelse for kriminalitet

109. § 39, stk. 2, nr. 2, i barnets lov, betyder, at mistanke om eller sigtelse for enhver overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven kan begrunde et forældrepålæg. I disse tilfælde skal der ikke foretages en vurdering af overtrædelsens omfang eller grovhed. De øvrige betingelser efter § 38, stk. 1, for meddelelse af et forældrepålæg skal også være opfyldt.

I sager, hvor kommunen har oplysninger om, at barnet eller den unge er mistænkt eller sigtet for anden kriminalitet f.eks. overtrædelse af færdselsloven, vil det være en betingelse, at kriminaliteten har et vist

omfang eller en vis grovhed. En mindre færdselsforseelse vil derfor ikke være tilstrækkelig til at begrunde et børne- og ungepålæg.

Kommunen skal også her være opmærksom på, at adfærd, som fører til mistanke om overtrædelse af den strafferetlige lovgivning, kan bunde barnets eller denne unges behov for særlig støtte, herunder en psykisk funktionsnedsættelse eller opmærksomhedsforstyrrelse, som kræver afdækning eller en børnefaglig undersøgelse.

Betegnelsen "mistænkt" er anvendt, da børn og unge under 15 år ikke kan sigtes eller tiltales, da de er under den kriminelle lavalder.

Utryghedsskabende adfærd

110. § 39, stk. 2, nr. 3, i barnets lov, betyder, at oplysninger f.eks. fra politiet eller SSP-samarbejdet om, at barnet eller den unge har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvortil der er almindelig adgang, kan begrunde et børne- og ungepålæg, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. For nærmere beskrivelse af, hvad der forstås ved utryghedsskabende adfærd og ved steder, hvortil der er almindelig adgang, henvises til vejledningens pkt. 86.

Det vil altid bero på en konkret vurdering af de samlede omstændigheder i sagen, om en adfærd kan siges at være utryghedsskabende eller ej. Det forudsættes i den forbindelse, at der ikke er tale om et enkeltstående tilfælde. Et pålæg efter § 39, stk. 2, nr. 3, vil almindeligvis forudsætte, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge flere gange har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvortil der er almindelig adgang. Hyppigheden af den udviste adfærd kan endvidere indgå i vurdering af, om adfærden samlet set må anses for utryghedsskabende. Hvis barnet eller den unge således gentagne gange har udvist en utryghedsskabende adfærd, skal der for så vidt angår den konkrete udviste adfærd mindre til for at betegne adfærdens karakter som utryghedsskabende.

Alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer

111. § 39, stk. 2, nr. 4, i barnets lov, betyder, at oplysninger om alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet kan begrunde et børne- og ungepålæg, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Der kan f.eks. være tale om problemer, som kommer til udtryk gennem udadreagerende eller anden bekymrende adfærd i skolen eller på arbejdspladsen, om problemer, der på andre måder kommer til udtryk i "det offentlige rum", f.eks. ved truende adfærd i grupperingsmæssige sammenhænge, og om problemer, som kommer til udtryk ved barnets eller den unges misbrug.

Det er en vurderingssag, om barnets eller den unges adfærds-mæssige problemer har en sådan karakter, der begrunder anvendelse af børne- og ungepålæg. Man kan således ikke på forhånd opstille objektive kriterier for, hvilken type problemer der fører til afgørelse om børne- og ungepålæg.

I sager, hvor barnet udviser alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer, er det vigtigt, at kommunen er opmærksom på, at sådanne bekymringstegn kan have udspring i, at barnet eller den unge har en psykisk funktionsnedsættelse. Sådanne tegn på mistrivsel bør således give anledning til overvejelser om, hvorvidt der er behov for at afdække grundlaget for adfærden, herunder afdække om adfærden skyldes eksempelvis en opmærksomhedsforstyrrelse som ADHD.

Barnet eller den unge nægter at samarbejde om løsning af problemer

112. § 39, stk. 2, nr. 5, i barnets lov, betyder, at oplysninger om, at barnet eller den unge ikke vil samarbejde med kommunen om at løse barnets eller den unges problemer, kan begrunde et børne- og ungepålæg, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Et eksempel på manglende vilje til at samarbejde kan f.eks. være en ung, som flere gange udebliver fra aftalte møder eller tilbud, når det i øvrigt vurderes, at den unge både er i stand til at overskue, hvad der er aftalt, og reelt har mulighed for at møde op.

I vurderingen af, om barnets eller den unges ageren i en konkret situation er udtryk for, at barnet eller den unge ikke ønsker at samarbejde om at løse barnets eller den unges problemer, skal der altid tages højde for barnets eller den unges alder, modenhed og eventuelle nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne samt sagens omstændigheder.

For at træffe afgørelse om børne- og ungepålæg forudsættes det, at der foreligger oplysninger om et eller flere af de forhold, der oplystes i bestemmelsen. Tilstedeværelsen af en eller flere af disse problemstillinger hos barnet eller den unge skal ses som indikatorer på, at barnets eller den unges udvikling er i fare. Om de konkrete forhold udgør en trussel for barnets eller den unges udvikling vil altid bero på en konkret vurdering.

Indholdet i et børne- og ungepålæg

113. Et børne- og ungepålæg skal, jf. § 39, stk. 3, i barnets lov, angive en eller flere konkrete handlepligter for barnet eller den unge, som vurderes at være egnede til at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer, og som står i rimeligt forhold til formålet.

Børne- og ungepålægget skal indeholde et specificeret, fremadrettet krav om en eller flere konkrete handlepligter, som barnet eller den unge skal påtage sig.

Listen over mulige pålæg i § 39, stk. 3, er ikke udtømmende, da det ikke er muligt på forhånd at forudse, hvilke konkrete pålæg, der kan være egnede til at løse konkrete problemer. Kommunen har således mulighed for at fastlægge de konkrete pålæg inden for visse rammer, som for det første skal afgrænses af, at pålæggene skal være tydeligt formuleret, så det er tydeligt for barnet eller den unge, hvad pågældende skal gøre for at efterleve pålægget.

For det andet skal pålæggene være egnede til at bidrage til en løsning af problemerne i den konkrete sag. Det vil sige, at der skal være en direkte eller indirekte sammenhæng mellem pålæggets indhold og den adfærd eller ændring i adfærd, som man ønsker hos barnet eller den unge. Handlepligterne skal i forlængelse heraf hjælpe barnet eller den unge til at handle anderledes.

For det tredje skal de konkrete handlepligter, barnet eller den unge pålægges, være realistiske at efterleve.

For det fjerde skal pålæggets indhold stå i rimeligt forhold til formålet og de problemer, der søges løst, og for det femte skal børne- og ungepålæggene være velbegrundede og i øvrigt ligge inden for formålet i barnets lov.

114. § 39, stk. 3, nr. 1, betyder, at barnet eller den unge kan pålægges en eller flere støttende indsatser efter § 32 stk. 1, nr. 1, om ophold i dagtilbud, fritidshjem, ungdomsklub, uddannelsessted eller lign. § 32, stk. 1, nr. 3, om fast kontaktperson, § 32, stk. 1, nr. 4, om formidling af praktiktilbud, § 32, stk. 1, nr. 6, om familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer eller § 32, stk. 1, nr. 8, om anden støtte.

Barnet eller den unge kan således f.eks. pålægges:

For det første at tage imod f.eks. et klubtilbud, hvis det vurderes, at barnet eller den unge f.eks. har behov for at indgå i et pædagogisk tilbud efter skole.

For det andet at tage imod en fast kontaktperson, hvis barnet eller den unge har behov for stabil og vedvarende voksenkontakt at støtte sig til for at holde fokus på de rette ting, f.eks. på uddannelse og beskæftigelse, men ikke umiddelbart ønsker at samarbejde med en kontaktperson.

For det tredje at tage imod et praktiktilbud, hvis barnet eller den unge vurderes at kunne profitere af f.eks. et fritidsjob, men ikke umiddelbart er motiveret til det.

For det fjerde at deltage i f.eks. et kursus i vredeshåndtering, hvis barnet eller den unge udviser udadreagerende adfærd og ikke kan udtrykke eller håndtere sine følelser på anden vis.

For det femte at deltage i et relevant socialpædagogisk behandlingstilbud for hele familien, f.eks. i tilfælde, hvor der er behov for en samlet indsats i familien for at undgå anbringelse, og hvor barnet eller den unge ikke gider deltage, selvom forældrene er indstillede på det.

For det sjette at tage imod anden rådgivning, behandling, praktisk og pædagogisk støtte.

115. § 39, stk. 3, nr. 2, betyder, at barnet eller den unge kan pålægges ikke at færdes eller tage ophold i et bestemt område. Det forudsættes,

at handlepligten efter §39, stk. 3, nr. 2, alene fastsættes, når der foreligger oplysninger om mindst én af de problemstillinger, som fremgår af § 39, stk. 2, nr. 2-4. Det indebærer, at handlepligten almindeligvis ikke kan fastsættes, hvor der alene foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har ulovligt skolefravær, eller at undervisningspligten i øvrigt ikke opfyldes. Handlepligten kan f.eks. fastsættes i tilfælde, hvor barnet eller den unge er mistænkt eller sigtet for visse strafbare forhold, hvor barnet eller den unge har udvist en utryghedsskabende adfærd på steder, hvortil der er almindelig adgang, eller hvor barnet eller den unge har alvorlige adfærds- og tilpasningsproblemer.

Det forudsættes, at adfærden eller den problemstilling, der giver anledning til handlepligten, er udvist eller begået i det område, som handlepligten afgrænses til at omfatte.

Handlepligten kan f.eks. meddeles i en situation, hvor der foreligger oplysninger om, at et barn eller en ung gentagne gange har udvist utryghedsskabende adfærd i det lokale bycenter. Handlepligten kan herefter indeholde, at barnet eller den unge i en periode ikke må færdes eller tage ophold i det pågældende bycenter. Handlepligten kan ikke afgrænses til også at omfatte, at barnet eller den unge ikke må færdes frem eller tilbage eller opholde sig på den lokale togstation, hvis barnet eller den unges utryghedsskabende adfærd ikke i øvrigt kan knyttes til den pågældende togstation.

Handlepligten skal omfatte "et nærmere geografisk afgrænset område". Det kan f.eks. være en bestemt plads, en station, et by- eller storcenter, et bestemt boligkvarter eller lignende. Handlepligten kan omfatte steder, hvor der er almindelig adgang, jf. ordensbekendtgørelsens § 2. Handlepligten omfatter ikke steder, hvor der ikke er almindelig adgang, f.eks. private hjem.

Det forudsættes, at kommunen i forbindelse med meddelelse af børne- og ungepålægget tydeligt afgrænser det område, som handlepligten omfatter, således at det står klart for barnet eller den unge, hvor den pågældende ikke må færdes eller opholde sig. Det kan være ved at angive navnet på stedet eller området. Den geografiske afgrænsning kan markeres på et kort for at illustrere over for barnet eller den unge, hvor handlepligten gælder.

Handlepligten kan også begrænses til at gælde i et bestemt tidsrum. Hvis den adfærd, som barnet eller den unge udviser, alene finder sted på bestemte tidspunkter, kan handlepligten begrænses til at gælde i et nærmere angivet tidsrum. Handlepligten kan herefter gå ud på, at barnet eller den unge ikke må færdes frem og tilbage eller tage ophold på eksempelvis en bestemt togstation alle ugens dage i tidsrummet fra f.eks. kl. 18 til kl. 6 næste morgen.

Det geografisk afgrænsede område må ikke være større end det, som er påkrævet for at bidrage til en løsning af barnets eller den unges problemer, og det skal stå i rimeligt forhold til formålet. Det samme

gælder for så vidt angår den tidsmæssige udstrækning af pålægget som beskrevet herunder vedrørende § 39, stk. 3, nr. 3.

Handlepligten indebærer, at barnet eller den unge ikke må færdes frem eller tilbage eller tage ophold i det nærmere geografisk afgrænsede område. Barnet eller den unge kan dog passere igennem området, så længe passagen ikke kan siges at have karakter af færden frem og tilbage eller egentlige ophold i området. Det betyder endvidere, at barnet eller den unge kan foretage almindelige dagligdags gøremål i området. Hvis barnet eller den unge f.eks. bor, går i skole eller arbejder i det pågældende område, kan barnet eller den unge bevæge sig frit til og fra sin bopæl, skole m.v. og ud i sit lokalområde, men kan ellers ikke tage ophold i området. Hvis barnet eller den unge har fået pålagt ikke at opholde sig eller færdes frem og tilbage på den lokale togstation, kan barnet eller den unge fortsat tage toget til og fra skole eller til fritidsaktiviteter. Barnet eller den unge vil dog ikke i øvrigt kunne tage ophold eller færdes frem og tilbage på stationen.

116. § 39, stk. 3, nr. 3, betyder, at barnet eller den unge kan pålægges at være hjemme på et bestemt tidspunkt eller i et nærmere fastsat tidsrum. Det kan f.eks. være relevant, hvis barnet eller den unge flere gange har begået kriminalitet eller udvist negativ adfærd i bestemte tidsrum, f.eks. fredag og lørdag aften.

Bestemmelsen indebærer ikke, at barnet eller den unge per definition skal opholde sig på den fysiske afgrænsede enhed, som familiens bopæl udgør, i det tidsrum, der er fastsat i kommunens afgørelse. Hvis familien f.eks. skal på familieudflugt eller besøg hos venner eller familie, er det naturligt, at barnet eller den unge deltager i disse aktiviteter. Endvidere har barnet eller den unge fortsat mulighed for inden for det fastsatte tidsrum at deltage i eventuelle fritidsaktiviteter, klubtilbud eller aktiviteter med genoprettende formål i øvrigt. Det afgørende er, at barnet eller den unge ikke opholder sig i miljøer, der ansporer den unge til negativ adfærd.

117. § 39, stk. 3, nr. 4, betyder, at barnet eller den unge kan pålægges at bidrage til at genoprette forrettet skade, f.eks. ved deltage i oprydning i lokalområdet efter hærværk eller lignende, så det bliver tydeligt, at barnets eller den unges handlinger har negative konsekvenser for lokalområdet.

118. § 39, stk. 3, nr. 5, betyder, at barnet eller den unge kan pålægges at deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde.

Der kan ikke opregnes en udtømmende liste over aktiviteter med genoprettende formål, herunder samfundsnyttigt arbejde, som kan anvendes, idet det ikke på forhånd er muligt at forudse, hvilken konkret handlepligt der vil være bedst egnet i en konkret sag i forhold til barnet eller den unge, herunder under hensyn til de lokale forhold.

Eksempler på aktiviteter med genoprettede formål, herunder samfundsnyttigt arbejde, kan dog være, at den unge skal gøre rent i

lokale boligforeninger, vaske brandbiler eller vedligeholde parker og andre offentlige områder.

Børne- og ungepålæggets konkrete handlepligter skal fastsættes efter en konkret vurdering, herunder bl.a. på baggrund af barnets eller den unges alder og modenhed samt eventuelle fysiske og psykiske funktionsevne, og har ikke karakter af en enkeltstående reaktion eller sanktion over for et bestemt forhold. Pålægget indgår i den samlede forebyggende indsats over for barnet eller den unge og skal støtte barnet eller den unge i at ændre adfærd. Ved fastsættelse af pålæg om samfundsnyttigt arbejde er der således ikke tale om arbejde for en arbejdsgiver i arbejdsmiljølovgivningens forstand. Der skal i imidlertid tages hensyn til de gældende regler for børn og unges muligheder for at udføre arbejde for en arbejdsgiver, herunder i forhold til varighed og tyngden af arbejdet.

Støttende indsatser uden samtykke som led i børne- og ungepålæg

119. Det følger af § 39, stk. 4, at afgørelse om at iværksætte en eller flere af de nævnte støttende indsatser i forbindelse med afgørelse om børne- og ungepålæg kan ske, selvom forældremyndighedsindehaveren ikke ønsker indsatsen iværksat, når det vurderes, at formålet med indsatsen skønnes at kunne opnås uagtet. Der vil i så fald være tale om selvstændig afgørelse om støttende indsatser.

Kommunen kan iværksætte støttende indsatser omfattet af bestemmelsen på baggrund af en afdækning eller undersøgelse af støttebehovet eller sideløbende hermed, jf. § 32.

Kommunen er altid forpligtet til at oplyse sagen i tilstrækkelig grad til, at der kan træffes afgørelse, jf. § 10 i retssikkerhedsloven. Det betyder bl.a., at sagen skal være tilstrækkeligt oplyst til, at kommunen kan vurdere, om de materielle betingelser for iværksættelse af støttende indsatser uden samtykke er opfyldt, jf. § 37. Der henvises herom til punkt 72-74. Forvaltningslovens regler om partshøring og klagevejledning m.v. skal ligeledes overholdes, og kommunen skal så vidt muligt inddrage barnet eller den unge og forældrene i overensstemmelse med de grundlæggende principper i kapitel 2 i barnets lov.

Ved afgørelsen skal kommunen iagttage proportionalitetsprincippet. Dvs. at der skal være et rimeligt forhold mellem indsatsen og det formål, der søges opnået, så indsatsen ikke er hverken mere eller mindre indgribende end nødvendigt.

Varighed og bortfald af børne- og ungepålæg

120. § 39, stk. 5, i barnets lov, betyder, at afgørelse om børne- og ungepålæg kan træffes for en afgrænset periode af højst 12 måneders varighed og kan forlænges med seks måneder ad gangen, hvis betingelserne for at træffe afgørelse om børne- og ungepålæg fortsat er opfyldt.

Der gælder dermed samme regler for varigheden og bortfald af børne- og ungepålæg, som der gælder forældrepålægget, jf. § 38, stk. 5 og 8, som beskrevet i punkt 93 samt 96.

Det skal i forbindelse med forlængelse af pålægget vurderes, om de oprindelige handlepligter fortsat er egnede til at løse barnets eller den unges problemer, eller om der er behov for at justere indholdet. Der er ikke fastsat en grænse for, hvor mange gange et pålæg kan forlænges.

Af hensyn til barnets eller den unges retssikkerhed skal det fremgå klart af afgørelsen, hvor længe pålægget gælder. Den tidsmæssige udstrækning skal i forlængelse heraf stå i rimeligt forhold til formålet med pålægget og de problemer, der søges løst, jf. også proportionalitetsprincippet.

Et børne- og ungepålæg skal bortfalde ved kommunens afgørelse, hvis de forhold, der har begrundet pålægget, ikke længere er til stede, herunder hvis pålægget har levet op til sit formål. Pålægget skal ligeledes bortfalde, hvis det ikke længere er egnet til at løse barnets eller den unges problemer, herunder hvis pålægget efterleves, men ikke påvirker barnets eller den unges problemer i en positiv retning. Der er tale om en udtømmende opregning.

Kommunen kan træffe afgørelse om bortfald af pålægget af egen drift, og skal gøre det, hvis den bliver opmærksom på, at grundlaget har ændret sig. Kommunen kan også tage sagen op på baggrund af en henvendelse fra forældrene eller andre.

Bortfald af et pålæg kan eventuelt kombineres med afgørelse om et nyt børne- og ungepålæg med nye - og mere egnede - handlepligter.

Ledsagende forældrepålæg

121. Hvis det er nødvendigt og formålstjenstligt for at sikre forældrenes aktive opbakning til barnets eller den unges efterlevelse af børne- og ungepålægget, skal der som udgangspunkt træffes afgørelse om et forældrepålæg over for forældremyndighedsindehaveren samtidig med, at der træffes afgørelse om børne- og ungepålæg. Afgørelse om et sådant ledsagende forældrepålæg efter § 39, stk. 6, forudsætter, at kriterierne for anvendelse af forældrepålægget er opfyldt, også når afgørelsen om forældrepålæg træffes for at understøtte et børne- og ungepålæg.

Hvis der træffes afgørelse om forældrepålæg, kan forældrene pålægges konkrete handlepligter, som bidrager til eller supplerer barnets eller den unges efterlevelse af børne- og ungepålægget. Hvis barnet eller den unge f.eks. pålægges at deltage i et socialpædagogisk forløb, kan forældrene pålægges også at deltage. Eller forældrene kan pålægges at sørge for, at barnet eller den unge møder op i skole, til en fritidsaktivitet eller til oprydning efter hærværk - alt afhængig af, hvad barnet eller den unge pålægges.

Der vil dog også være situationer, hvor det ikke er hensigtsmæssigt at ledsage børne- og ungepålægget med et forældrepålæg, f.eks. i

situationer hvor forældrene i forvejen bakker aktivt op om afgørelsen om børne- og ungepålæg og derfor kan forventes selv at bidrage til barnet eller den unges efterlevelse af pålægget.

Et ledsagende forældrepålæg skal håndhæves på samme måde som andre forældrepålæg, dvs. ved at stoppe udbetalingen af børnefamilieydelse, hvis forældrene ikke efterlever de konkrete handlepligter i det ledsagende forældrepålæg.

Der er dog en del tilfælde, hvor forældrene overholder deres forældrepålæg, men hvor barnet eller den unge ikke overholder børne- og ungepålægget. F.eks. hvor forældrene er blevet pålagt at følge den unge i skole og opfylder dette, mens barnet eller den unge er blevet pålagt at følge undervisningen hele dagen. I sådanne tilfælde kan der ikke træffes afgørelse om manglende efterlevelse af forældrepålægget.

Forældremyndighedsindehaveren kan påklage kommunens afgørelse, jf. § 144 og kapitel 10 i retssikkerhedsloven.

Manglende overholdelse af børne- og ungepålæg

122. Det følger af barnets lovs § 39, stk. 7, at hvis barnet eller den unge ikke overholder et børne- og ungepålæg, skal kommunen, når det vurderes relevant, straks underrette politiet og anmode om bistand til kommunens udøvelse af beføjelser efter § 139.

I alle tilfælde af overtrædelse af et børne- og ungepålæg skal kommunen vurdere, om det vil være relevant at få bistand fra politiet til at hente og bringe barnet til stedet, hvor børne- og ungepålægget skal opfyldes, jf. § 39, stk. 7. Det vil bero på en vurdering af den konkrete situation, om bistand fra politiet er relevant for at gennemføre børne- og ungepålægget. I vurderingen skal bl.a. indgå barnets ellers den unges forhold, alder og modenhed samt eventuelle fysiske og eller psykiske nedsatte funktionsniveau samt baggrunden for pålægget.

Kommunen skal i hvert enkelt tilfælde foretage en vurdering af indgrebets proportionalitet, dvs. om beslutningen om, at politiet skal bistå ved gennemførelsen af børne- og ungepålægget, står i rimeligt forhold til overtrædelsen af den konkret pålagte handlepligt.

Politiets bistand er primært relevant i forbindelse med opfyldelse af enkeltstående handlepligter og består som udgangspunkt i enkeltstående afhentning og aflevering på det sted, hvor børne- og ungepålægget skal opfyldes.

Rammerne for politiets magtanvendelse i forbindelse med denne bistand fremgår navnlig af §§ 15-16 i lov om politiets virksomhed jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 29. november 2019 med senere ændringer (politiloven). Heraf følger bl.a., at politiet i forbindelse med sin bistand til kommunerne kan anvende magt, forudsat at magtanvendelse er nødvendigt og forsvarligt ved udøvelsen af bistanden. Dette indebærer bl.a., at magt kun må anvendes, hvis mindre indgribende midler ikke findes at være tilstrækkelige.

Lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke

123. Det fremgår af § 40, stk. 1, i barnets lov, at hvis forældremyndighedsindehaveren undlader at lade et barn eller en ung undersøge eller behandle for en livstruende sygdom eller en sygdom, der udsætter barnet eller den unge for betydelig og varigt nedsat funktionsevne, kan børne- og ungeudvalget træffe afgørelse om at gennemføre undersøgelsen eller behandlingen.

124. Det er et krav, at der foreligger en livstruende sygdom eller en sygdom, der udsætter barnet eller den unge for betydelig og varigt nedsat funktionsevne. Vurderingen heraf beror i høj grad på den lægelige vurdering i hvert enkelt tilfælde. Afgrænsningen af lidelser, der medfører betydelig og varigt nedsat funktionsevne, kan være vanskelig. Der bør imidlertid lægges vægt på, at der også ved risiko for betydelig og varigt nedsat funktionsevne, foreligger en situation, hvor forældremyndighedsindehaverens ret til at træffe beslutning om undersøgelse eller behandling må vige til fordel for barnets eller den unges behov for nødvendig lægebehandling.

Anvendelsen af bestemmelsen forudsætter, at der foreligger tilslutning fra den behandlende overlæge. Det bør endvidere oplyses fra sygehus eller behandlende læge, hvilken behandling barnet eller den unge har behov for, og hvilke konsekvenser det får, hvis denne behandling undlades. Det må i øvrigt formodes, at initiativet til en afgørelse efter bestemmelsen oftest vil udgå fra lægefaglig side, eksempelvis i forbindelse med behov for blodtransfusion i tilslutning til anden behandling, som forældremyndighedsindehaveren ikke modsætter sig.

Forældrenes modstand mod at lade barnet eller den unge få fornøden lægebehandling kan være led i et mere omfattende kompleks af overgreb eller manglende omsorg for barnet eller den unge, hvor der vil være behov for en anbringelse af barnet eller den unge. I så fald bør bestemmelsen ikke anvendes, da denne alene giver adgang til at gennemføre den lægelige undersøgelse og behandling.

Modstanden mod lægebehandling kan indgå som et element ved afgørelsen af, om der er behov for at træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, hvilket kan ske uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren efter § 47, hvis det ikke er muligt at opnå forældremyndighedsindehaverens samtykke til anbringelsen, og hvis betingelserne for anbringelse uden samtykke i øvrigt er opfyldt.

I tilknytning til en anbringelsesafgørelse kan der træffes afgørelse om nødvendig undersøgelse og lægebehandling efter § 97, og en sådan afgørelse vil i modsætning til afgørelser efter § 40 ikke være begrænset til livstruende sygdom eller sygdom, der kan medføre betydelig og varigt nedsat funktionsevne. Kommunen skal dog søge at inddrage forældremyndighedsindehaveren og om muligt sikre dennes samtykke.

*Behandling af psykolog eller psykoterapeut i regi af
civilsamfundsorganisationer uden samtykke*

125. Det fremgår af § 41, stk. 1, i barnets lov, at børn og unge, der er fyldt 12 år, har ret til at opsøge og modtage behandling af en psykolog eller en psykoterapeut som følge af forældres misbrugsproblemer, psykiske sygdom, konfliktfyldte samlivsophævelse eller overgreb mod barnet eller den unge, eller som følge af at barnet eller den unge har oplevet fysisk eller psykisk vold i nære relationer, i regi af civilsamfundsorganisationer uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

126. Det fremgår af § 41, stk. 2, i barnets lov, at den enkelte civilsamfundsorganisation skal påse, sikre og kunne dokumentere, at de psykologer og psykoterapeuter, der udfører behandling efter stk. 1 af børn og unge, har de fornødne faglige kompetencer og den fornødne uddannelse og indsigt til at kunne varetage behandlingen af civilsamfundsorganisationens målgruppe.

127. § 41, stk. 1, indebærer en fravigelse af reglerne i forældreansvarsloven om, at det er forældremyndighedsindehaveren, der kan træffe afgørelse om barnets eller den unges personlige forhold. Bestemmelsen indebærer desuden, i det omfang psykologbehandlingen kan anses for at være behandling omfattet af sundhedsloven, en fravigelse af sundhedslovens regler om, at det er forældremyndighedsindehaveren, der giver informeret samtykke til behandling af et barn eller en ung under 15 år.

Det betyder, at behandling inden for rammerne af bestemmelsen kan iværksættes, når barnet eller den unge er motiveret for at opsøge hjælp og støtte, og at behandlingen dermed kan iværksættes hurtigere, idet der ikke er krav om, at der skal indhentes et samtykke.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at børn og unge kan tilbydes behandling, når behovet herfor er opstået som følge af forældrenes misbrugsproblemer, psykiske sygdom, konfliktfyldte samlivsophævelse eller overgreb mod barnet eller den unge, eller som følge af at barnet eller den unge har oplevet fysisk eller psykisk vold i nære relationer, i regi af civilsamfundsorganisationer, når barnet eller den unge er motiveret for at få behandling, og uden at barnet eller den unge - eller det private tilbud - skal indhente samtykke og dermed f.eks. konfrontere forældremyndighedsindehaver med forhold, som forældrene ikke kender eller har erkendt.

Bestemmelsen indebærer, at civilsamfundsorganisationer inden for de nævnte områder, herunder også patient- eller pårørendeforeninger, kan tilbyde behandling til børn og unge, der er fyldt 12 år, uden at der forud for igangsættelsen af behandlingen skal indhentes samtykke fra forældremyndighedsindehaveren.

Bestemmelsen indebærer, at den behandling, civilsamfundsorganisationer kan tilbyde børn og unge, der er fyldt 12 år, kan varetages af psykologer, herunder psykologer uden autorisation og af psykoterapeuter.

Dette medfører, at der ikke er tilsyn med den pågældende behandler, da alene autoriserede psykologer er underlagt et tilsyn af Psykolognævnet

128. § 41, stk. 2, i barnet lov, indebærer, at den enkelte civilsamfundsorganisation har ansvaret for at påse, sikre og kunne dokumentere, at de relevante faggrupper, psykologer og psykoterapeuter, der udfører behandling af børn og unge, der er fyldt 12 år, har de fornødne faglige kompetencer og uddannelse samt den fornødne indsigt til at varetage behandling af børn og unge på en forsvarlig måde. Der er ikke i barnets lov fastsat nærmere krav til karakteren af denne dokumentation. Civilsamfundsorganisationen vil være forpligtet til at indhente børneattester, jf. bekendtgørelse nr. 1690 af 11/12/2023 om indhentelse af børneattest ved ansættelse og beskæftigelse af personer i visse tilbud efter lov om social service og barnets lov i frivillige sociale organisationer og foreninger.

Den behandling, der ydes af civilsamfundsorganisationer efter § 41 i barnets lov, er ikke en kommunal indsats eller støtte, og kan ikke træde i stedet herfor.

Såfremt kommunen vurderer, at et barn eller en ung har behov for en tidligt forebyggende indsats eller en støttende indsats, skal kommunen træffe afgørelse herom efter reglerne i §§ 30 eller 32. Kommunen vil kunne indgå aftale med private leverandører om levering af f.eks. støttende indsatser i form af behandling, herunder fra private leverandører. I sådanne tilfælde vil kommunen have ansvaret for den iværksatte indsats, opfølgning mv. efter reglerne herom i barnets lov.

Kapitel 4

Barnets plan

Generelt om barnets plan

129. I dette kapitel beskrives regler for kommunens pligt til at udarbejde barnets plan for børn og unge med behov for særlig støtte, herunder børn og unge med en funktionsnedsættelse. I kapitlet beskrives endvidere kravene til indholdet i barnets plan, samarbejdet med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren samt kommunens pligt til at udlevere relevante dele af barnets plan til sociale tilbud.

Kommunens udarbejdelse af barnets plan

130. Det fremgår af § 91, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen, når der træffes afgørelse om indsatser efter § 32, stk. 1, skal tage stilling til, om der skal udarbejdes en barnets plan, jf. dog § 108. Planen skal i givet fald foreligge, senest tre måneder efter, der er truffet afgørelse om en indsats.

131. Det fremgår af § 91, stk. 2, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en barnets plan, når der træffes afgørelse om

anbringelse uden for hjemmet efter §§ 46 eller 47. Planen skal foreligge, senest tre måneder efter, der er truffet afgørelse om anbringelse. Sker anbringelsen uden samtykke efter § 47, skal planen dog foreligge inden, der træffes afgørelse om anbringelse, jf. § 51, stk. 1, nr. 3.

132. Det fremgår af § 91, stk. 3, i barnets lov, at der kan udarbejdes én samlet barnets plan for flere børn i familien. Den samlede barnets plan skal i så fald tage højde for børnenes individuelle forhold.

133. Efter § 91, stk. 1, skal kommunen i den enkelte sag tage stilling til, om der skal udarbejdes en barnets plan. Det skal ske, når der træffes afgørelse om en støttende indsats efter § 32 i barnets lov.

Det vil således bero på en socialfaglig vurdering i den enkelte sag, om der skal udarbejdes en barnets plan, når der iværksættes en støttende indsats efter § 32. Beslutningen skal tage udgangspunkt i barnets eller den unges egne ønsker og behov og vil derudover skulle tage hensyn til forholdene i den konkrete sag.

Det betyder blandt andet, at kommunen skal inddrage barnet eller den unges holdninger og synspunkter og tage hensyn til barnets eller den unges og familiens samlede situation, når den foretager en vurdering af behovet for at udarbejde en barnets plan.

I vurderingen af behovet for at udarbejde en barnets plan bør kommunen være opmærksom på baggrunden for barnets eller den unges støttebehov, herunder om behovet helt eller delvist skyldes en fysisk og eller psykisk funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge, hos forældrene eller hos søskende. I sager vedrørende børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller kronisk eller langvarig lidelse bør kommunen også være opmærksom på, om der er behov for hjælp og støtte efter lovens kapitel 8. Der henvises i denne forbindelse til vejledning om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelse for yderligere vejledning om handicapkompenserende støtte.

Kommunen bør tage hensyn til barnets eller den unges ressourcer og evne til at formulere egne holdninger og tage stilling til egne behov. Kommunen bør altid foretage en konkret afvejning af barnets eller den unges egne ønsker over for den socialfaglige vurdering af behovet for en barnets plan i den konkrete sag.

Barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren vil altid kunne anmode kommunen om at udarbejde en barnets plan. Kommunen skal i disse tilfælde foretage en konkret og individuel vurdering af, om der er grundlag for at imødekomme anmodningen og inddrage barnets eller den unges holdninger og synspunkter i forbindelse med vurderingen. Hvis kommunen vurderer, at der ikke er behov for en barnets plan i den konkrete sag, er der ikke tale om en forvaltningsretlig afgørelse, og der er dermed ikke adgang til at klage over kommunens vurdering.

134. Barnets plan spiller en særlig rolle ved anbringelser. Efter § 91, stk. 2, skal kommunen således udarbejde en barnets plan, når der

træffes afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, uanset om der er tale om en anbringelse med eller uden samtykke efter §§ 46 eller 47.

For anbringelser uden samtykke gælder desuden, at barnets plan skal indgå i indstillingen til børne- og ungeudvalget, jf. § 51, stk. 1, nr. 3. Det betyder, at barnets plan skal udarbejdes før, der træffes afgørelse om anbringelse uden samtykke. I tilfælde, hvor det vurderes, at en anbringelse uden samtykke ikke kan afvente udarbejdelse af barnets plan, kan der være mulighed for at træffe en foreløbig afgørelse efter § 143.

Pligten til at udarbejde en barnets plan – eller en ungeplan, hvis der er tale om anbringelse af en ung, der er fyldt 16 år – ved anbringelser skal ses i lyset af, at en anbringelse uden for hjemmet er en særligt indgribende indsats for barnet eller den unge og familien, og at barnets plan vil være et centralt redskab for kommunalbestyrelsens opfølgning på barnets eller den unges trivsel under anbringelsen, jf. § 95, stk. 4. Der henvises herom til vejledning om anbringelse efter barnets lov.

Tidsfrist for udarbejdelse af barnets plan

135. Som det fremgår af § 91, stk. 1, 2. pkt., og § 91, stk. 2, 2. pkt., skal barnets plan foreligge, senest tre måneder efter, der er truffet afgørelse om en støttende indsats, hvor kommunen har vurderet, at der er et behov for at udarbejde en barnets plan, eller tre måneder efter, der er truffet afgørelse om anbringelse med samtykke.

Tidsfristen på de tre måneder løber fra det tidspunkt, hvor afgørelsen er truffet, og gælder uanset, om indsatsen iværksættes sideløbende med eller på baggrund af en afdækning eller børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges behov.

Formålet med tidsfristen er at understøtte, at de konkrete mål i barnets plan udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og familien, når der er taget stilling til behovet for en indsats. Hensynet er bl.a. at sikre, at barnet eller den unge og forældrene kan se deres egne ønsker afspejlet i målene og kan tage ejerskab over de mål, der fastsættes i barnets plan.

Når barnets plan udarbejdes efter, der er truffet afgørelse om indsatsen, kan planen udarbejdes med udgangspunkt i den indsats, der er iværksat, samt at inddrage det konkrete tilbud, hvis det vurderes at være relevant.

Samtidig skal tidsfristen sikre, at der tidligt i forløbet er en dialog mellem børne- og ungerådgiveren, barnet eller den unge og familien om de konkrete mål for barnets eller den unges trivsel og udvikling, som ønskes opnået med indsatsen.

Samlet set skal det være med til at understøtte, at barnets plan bliver et fælles redskab for barnet eller den unge og familien og børne- og ungerådgiveren.

Tidsfristen på tre måneder skal desuden ses i sammenhæng med lovens §§ 95 og 96, om løbende opfølgning på barnets eller den unges trivsel. Hensynet med parallelitet i fristerne er bl.a. at sikre, at der vil være en sammenhæng mellem barnets plan og om tilrettelæggelse af opfølgning i den enkelte sag. Der henvises i øvrigt til punkt 148 nedenfor om opfølgning samt til vejledning om anbringelser efter barnets lov for yderligere vejledning om §§ 95 og 96.

Fælles barnets plan for børn i samme familie

136. § 91, stk. 3, giver kommunen mulighed for at udarbejde én samlet barnets plan for flere børn i familien. Den samlede barnets plan skal i så fald tage højde for børnenes individuelle forhold.

Barnets plan skal således tage højde for, at børn og unge i samme familie kan have forskellige behov baseret på forskellige problemstillinger og ressourcer. Barnets plan vil ligeledes skulle tage højde for, at problemstillinger og ressourcer ikke nødvendigvis håndteres bedst med den samme indsats, når der er tale om forskellige børn. Vælger kommunen at udarbejde én fælles plan, skal der fortsat være fokus på det enkelte barns behov i barnets plan såvel som i valg af de konkrete indsatser. Det er i den forbindelse vigtigt, at være opmærksom på, at barnets plan både skal være kommunens redskab til at sikre en systematisk opfølgning over for det enkelte barn eller ung og samtidig et redskab, som kommunen kan bruge aktivt i samarbejdet med barnet eller den unge og familien.

Det er i den forbindelse centralt, at barnet eller den unge føler sig inddraget i udformningen af de konkrete mål i barnets plan, og at barnet eller den unge oplever, at egne konkrete ønsker og drømme for fremtiden er afspejlet i målene. Hvis kommunen vurderer, at dette ikke kan opnås i en fælles barnets plan, bør det overvejes, om der i stedet bør udarbejdes en særskilt barnets plan for hvert af børnene i familien.

Endeligt skal der gøres opmærksom på, at det kan være hensigtsmæssigt at strukturere en eventuel fælles barnets plan på en måde, der gør det muligt at adskille målene og oplysningerne om de enkelte børn på et senere tidspunkt. Dette kan være f.eks. være nødvendigt i tilfælde af en eventuel anmodning om aktindsigt fra en person, som ikke nødvendigvis har ret til aktindsigt i alle børnenes forhold.

Indhold i og samarbejde om barnets plan

137. Det fremgår af § 92, stk. 1, i barnets lov, at barnets plan, jf. § 91, skal indeholde konkrete mål for barnets eller den unges trivsel og udvikling i overensstemmelse med det overordnede formål med indsatsen eller anbringelsen efter § 32, stk. 3, § 46, stk. 1, eller § 47, stk. 2. Planen skal så vidt muligt udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren. De konkrete mål skal afspejle det enkelte barns eller den enkelte unges ønsker og behov, og kommunalbestyrelsen skal inddrage barnet eller den unge og forældrene i formuleringen af målene.

138. Det fremgår af § 92, stk. 2, i barnets lov, at barnets plan skal tage udgangspunkt i den valgte indsats eller anbringelse. Er der foretaget en afdækning eller børnefaglig undersøgelse af barnets eller den unges behov efter §§ 19 eller 20, skal barnets plan desuden tage udgangspunkt i resultaterne heraf.

139. Det fremgår af § 92, stk. 3, i barnets lov, at i sager om anbringelse uden for hjemmet efter §§ 46 og 47 skal barnets plan angive, hvilke former for støtte, der skal iværksættes for familien, i forbindelse med at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet og i tiden efter barnets eller den unges hjemgivelse.

140. At de konkrete mål i barnets plan efter § 92, stk. 1, skal handle om barnets eller den unges trivsel og udvikling betyder, at der skal være fokus på, hvordan barnet eller den unge har det, fremfor på formelle mål for indsatsen.

De konkrete mål skal derfor først og fremmest være fokuseret på de voksnes indsats og af konteksten fremfor på barnets eller den unges person. Målene kan således være rettet mod familie, netværk og fagpersoner, og hvordan de kan understøtte barnets eller den unges trivsel og udvikling.

Det betyder f.eks., at man ved afgørelse om at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet angiver i barnets plan, hvilke konkrete mål for barnets eller den unges trivsel og udvikling, opholdet skal hjælpe med til at forbedre. Det vil eksempelvis kunne angives, om behovet for anbringelse fortrinsvist har baggrund i forholdet til forældrene eller andre forhold.

De konkrete mål bør opstilles under hensyntagen til forholdene i den konkrete sag, og kommunen vil skulle tage hensyn til familiens samlede situation og støttebehov, herunder om den iværksatte støtte primært er rettet mod barnet eller den unge, mod forældrene eller den samlede familie. I den forbindelse bør kommunen være særligt opmærksom på årsagen til barnets, den unges eller familiens behov for støtte, herunder om det primært udspringer af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge, hos forældrene eller søskende. Hvis behovet for støtte udspringer af en funktionsnedsættelse hos barnet eller den unge, vil det kunne være et mål i sig selv at fastholde det aktuelle funktionsniveau frem for at have fokus på udvikling.

Planens målsætninger skal være så specifikke som muligt og indeholde konkrete anvisninger på, hvordan de iværksatte indsatser og barnets eller den unges omgivelser kan understøtte, at de konkrete mål for barnets eller den unges trivsel og udvikling kan nås. Samtidig bør målene også beskrives så præcist, at det er muligt for både barnet eller den unge, familien, kommunen og personalet i de enkelte tilbud at vurdere målene og tage stilling til, om og hvornår målene er opnået. På den måde kan barnets plan bidrage til at følge op på effekterne af indsatsen løbende.

I den forbindelse er det centralt, at kommunen i forbindelse med den løbende opfølgning, jf. § 95, jævnligt genovervejer, hvilke konkrete mål, der er relevante at have fokus på i barnets plan og i indsatsen for et barn eller en ung. Det skyldes bl.a., at der med tiden kan opstå nye behov hos barnet eller den unge, hvorfor det er relevant at justere eller tilføje mål i barnets plan. Eksempelvis kan det være relevant at justere eller tilføje mål i forbindelse med vigtige overgange i barnets liv. F.eks. er det for et treårigt barn ikke nødvendigt at fokusere på skolegang i barnets plan, mens det i højere grad er relevant, når barnet er seks år, og herunder have fokus på at skabe en god overgang fra dagtilbud til skole. Derfor skal kommunen i forbindelse med den løbende opfølgning og revision af barnets plan, jf. § 95, stk. 4, overveje, hvorvidt nogle af de konkrete mål, som hidtil ikke har været relevante i forhold til det enkelte barn, nu er relevante, samt på, om det kan være relevant at fastsætte mål som specifikt relaterer til vigtige overgange i barnets liv. Samtidig kan behovet for at inddrage forældrene i formuleringen af de konkrete mål også udvikle sig over tid. Der henvises til barnets lovs § 95, som behandles i vejledning om anbringelse efter barnets lov samt punkt 148 i denne vejledning for yderligere om forpligtigelsen til løbende at følge op på iværksatte indsatser.

De konkrete mål i barnets plan skal samtidig være i overensstemmelse med det overordnede formål med den støttende indsats eller anbringelsen. Hensigten er bl.a. at understøtte, at målene i barnets plan bliver et anvendeligt redskab for barnet eller den unge, børn- og ungerådgiveren såvel som familien i forbindelse med den løbende opfølgning på barnets eller den unges trivsel og udvikling samt den løbende vurdering af behovet for justering af indsatsen.

Hvis der eksempelvis er iværksat en støttende indsats i form af praktisk pædagogisk støtte i hjemmet med det overordnede formål at hjælpe familien med at få mere struktur på hverdagen, så bør de konkrete mål for barnets eller den unges trivsel og udvikling i barnets plan formuleres således, at de er i overensstemmelse med dette overordnede formål.

Barnets plan vil f.eks. kunne omfatte en konkret målsætning om, at det skal være en god oplevelse for barnet eller den unge at komme op og afsted om morgenen. I forlængelse heraf vil det i barnets plan kunne aftales, at forældrene hjælper barnet eller den unge med at stå op på et bestemt tidspunkt hver dag med henblik på at sikre mere tid og ro og dermed færre konflikter i familien om morgenen. Hensigten med de konkrete mål er således at konkretisere for barnet eller den unge og familien, hvilke skridt der skal tages for at nå det overordnede formål med den iværksatte indsats.

141. Barnets plan skal så vidt muligt altid udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren, jf. § 92, stk. 1, 2. pkt. De konkrete mål skal afspejle barnets eller den unges ønsker og behov, og barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren skal inddrages i udarbejdelsen af planen, jf. også kravet i § 5 i barnets lov, og i formuleringen af de konkrete mål.

Samarbejdet om udarbejdelsen af planen skal understøtte det forpligtende samarbejde og give en fælles forståelse af det overordnede formål med indsatsen og de enkelt elementer i planen. Formålet er at sikre, at målene i barnets plan også bliver barnets eller den unges mål, som barnet eller den unge selv har været med til at formulere. Der bør i den forbindelse tages hensyn til barnets eller den unges alder og modenhed. Ligesom kommunen skal være opmærksom på børn og unge med en fysisk- og eller psykisk funktionsnedsættelse kan have behov for en tilpasset kommunikationsform, eller hvor det kan være vanskeligt at bibringe barnet eller den unge en forståelse af barnets plan.

142. Efter § 92, stk. 2, skal barnets plan tage udgangspunkt i den valgte indsats eller anbringelse. Formålet er, at der i forbindelse med formuleringen af de konkrete mål skal være fokus på at sikre, hvordan den iværksatte indsats kan understøtte, at målene nås. Hensigten er bl.a. at understøtte, at børne- og ungerådgiveren kan bruge målene i barnets plan som udgangspunkt for en løbende vurdering af den iværksatte indsats og indsatsens effekt for på den baggrund løbende at tage stilling til, om der er behov for at justere indsatsen.

Derudover følger det af § 91, stk. 2, at planen skal tage udgangspunkt i resultaterne af afdækningen eller den børnefaglige undersøgelse af barnets eller den unges behov.

Hvis der på tidspunktet for udarbejdelse af barnets plan ikke er foretaget en afdækning eller undersøgelse, eller hvis denne endnu ikke er afsluttet, bør kommunen være opmærksom på at få inddraget resultaterne heraf i forbindelse med den efterfølgende opfølgning.

Det bemærkes, at der ikke stilles krav om, at der i barnets plan skal opstilles mål for alle de forhold, som indgår i den børnefaglige undersøgelse eller afdækningen af barnets eller den unges behov, eller at resultaterne af undersøgelsen eller afdækningen skal ses direkte afspejlet i målene. Hensigten er, at der tages udgangspunkt undersøgelsen eller afdækningen, når planen udarbejdes, og de konkrete mål formuleres for at sikre, at børne- og ungerådgiveren kommer omkring de relevante emner, således at planen bliver et anvendeligt redskab for såvel barnet eller den unge og familien samt den enkelte børne- og ungerådgiver i forbindelse med den løbende opfølgning.

Planen skal forholde sig til de relevante ressourcer og problemer, der er afdækket eller undersøgt i barnets eller den unges familie og netværk, og som således kan være relevante i forhold til barnets eller den unges konkrete mål for fremtiden og vejen derhen. Resultatet af afdækningen eller undersøgelsen kan også understøtte kommunen i med barnets plan at forholde sig til, hvilke af barnets eller den unges forhold og behov der skal handles på og gøres en særlig indsats i forhold til, samt angive, hvad målene for indsatsen er.

Angivelse af støtte til familien i barnets plan

143. Det følger af § 92, stk. 3, at i sager om anbringelse uden for hjemmet efter §§ 46 og 47, skal barnets plan angive, hvilke former for støtte, der selvstændigt skal iværksættes for familien i forbindelse med, at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet og i tiden efter barnets eller den unges hjemgivelse.

Da den helhedsorienterede indsats omfatter både barnet eller den unge og familien, skal barnets plan også beskrive, hvilke former for støtte, der selvstændigt skal iværksættes for familien i forbindelse med, at barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet og i tiden efter barnets eller den unges hjemgivelse. Det vil f.eks. kunne være støtte i forbindelse med samvær mv. Den støtte, der iværksættes selvstændigt til forældrene efter kapitel 7 i barnets lov, skal derimod indgå i forældrehandleplanen.

Spørgsmålet om, hvilken støtte familien vil have behov for efter en hjemgivelse af barnet eller den unge, kan være vanskeligt at besvare, når barnets plan udarbejdes. I stedet kan dette konkretiseres ved den løbende opfølgning, ved revisioner af barnets plan og under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet. Dette bør beskrives klart ved den sidste revision af barnets plan forud for en hjemgivelse.

Helhedsorienteret plan

144. Det fremgår af § 93, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde, at de elementer af barnets plan, jf. § 92, der vedrører forældrene, erstattes af en helhedsorienteret plan, jf. § 110.

145. Med henblik på at understøtte at der kan ydes en sammenhængende indsats i en helhedsorienteret plan for personer med komplekse og sammensatte problemer, kan kommunen tilbyde, at de elementer af barnets plan, der vedrører forældrene, erstattes af en helhedsorienteret plan, som samler forældrenes indsatser og tilbud på tværs af lovgivning og områder.

Formålet er at understøtte en helhedsorienteret plan for indsatser til borgere med komplekse problemer på tværs af sektorområder, idet kommunen kan tilbyde forældre en helhedsorienteret plan frem for flere planer efter forskellig sektorlovgivning. For nærmere beskrivelse af reglerne om helhedsorienterede planer efter § 110 henvises der til vejledning om ungestøtte efter barnets lov.

Udlevering af dele af barnets plan til tilbuddet

146. Det fremgår af § 94, stk. 1, i barnets lov, at når et barn eller en ung anbringes på et anbringelsessted efter § 43 eller visiteres til et behandlingstilbud for personer med et stofmisbrug efter § 33, og der er udarbejdet en barnets plan efter § 91 eller en helhedsorienteret plan efter § 110, skal relevante dele af barnets plan eller den helhedsorienterede plan udleveres til tilbuddet.

147. Efter § 94, stk. 1, har kommunen både pligt og adgang til at udlevere relevante og nødvendige oplysninger om barnets eller den unges forhold til det konkrete anbringelsessted eller behandlingstilbud,

hvor barnet eller den unge anbringes eller modtager stofmisbrugsbehandling efter lovens § 33. Det kan f.eks. være om barnets eller den unges udvikling og adfærd, helbredsmæssige forhold og familieforhold mm.

Formålet er at sikre, at tilbuddet har det bedst mulige grundlag for yde den rette indsats til barnet eller den unge ved, at tilbuddet kender til de konkrete forhold for barnet eller den unge, og at barnets eller den unges behov for hjælp er tilstrækkeligt oplyst.

Da oplysningerne kan vedrøre private forhold, såsom sociale problemer eller helbredsmæssige forhold, skal kommunen være opmærksom på, at videregivelse af oplysninger til tilbuddet vil medføre, at oplysninger vil blive undergivet databehandling, som er omfattet af databeskyttelsesforordningen.

Kommunens videregivelse af oplysninger til tilbuddet må aldrig gå ud over, hvad der i det konkrete tilfælde er nødvendigt for tilbuddets indsats for barnet eller den unge. Der vil derfor skulle foretages en konkret vurdering af oplysningerne i planen, så det kun er de oplysninger i planen, som i det konkrete tilfælde er relevante og nødvendige i forhold til den konkrete indsats, der skal ydes til barnet eller den unge, der udleveres.

Både kommunens udlevering af oplysninger til tilbuddet og tilbuddets efterfølgende behandling af disse oplysninger skal i hvert enkelt tilfælde leve op til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelseslovens regler, herunder de grundlæggende krav til databehandlingen.

Opfølgning på barnets plan

148. Der er en tæt sammenhæng mellem bestemmelserne i § 92 om, at barnets plan skal have fokus på at opstille konkrete mål for barnets og den unges trivsel og udvikling og bestemmelserne om løbende opfølgning på indsatsen efter § 95. Kommunen er forpligtiget til løbende at følge op på iværksatte indsatser efter § 95 omfatter indsatser efter barnets lovs §§ 32, 46, 47, 114-116 og 120.

Efter § 95 skal der løbende følges op på barnets eller den unges trivsel og udvikling. Det handler primært om at sikre, at barnet eller den unge har det godt og er i trivsel, samt at barnet eller den unge udvikler sig alderssvarende i forhold til barnets eller den unges ressourcer, funktionsevne og støttebehov.

En løbende opfølgning sikrer samtidig, at indsatsen, jf. §§ 32, 46, 47, 114-116 og 120, hele tiden tilgodeser barnets eller den unges behov og fortsat bidrager til at nå de konkrete mål, der er opstillet i barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan.

I forbindelse med den løbende opfølgning skal kommunen vurdere, om indsatsen skal justeres, eller om der er behov for yderligere afdækning eller undersøgelse af barnets eller den unges behov, jf. § 95, stk. 4.

Kommunen skal derudover løbende vurdere, om der er behov for at revidere barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan. En revision kan eksempelvis være relevant i tilfælde, hvor de konkrete mål vurderes at være opnået, og der derfor er behov for at opstille nye mål for barnets og den unges trivsel og udvikling. Det kan også være relevant i tilfælde, hvor indsatsen justeres, og der derfor er behov for at justere de konkrete mål i barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan.

Bestemmelserne om opfølgning efter §§ 95 og 96 behandles yderligere i vejledning om anbringelse efter barnets lov, der henvises derfor hertil for yderligere.

Afsnit I

Børn og unge i risiko for at begå kriminalitet

149. I dette afsnit beskrives de regler, der vedrører børn og unge, der har begået kriminalitet, samt børn og unge i risiko for at begå kriminalitet, såsom indbrudstyveri og lignende, voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet. Det drejer sig bl.a. om reglerne i barnets lov om tilknytning af koordinator, udarbejdelse af en barnets plan eller en ungeplan, afholdelse af netværkssamråd og tilbud om udslusning.

Kapitel 5

Børn og unge i risiko for at begå kriminalitet

150. For at understøtte arbejdet med en hurtig indsats til børn og unge, der er mistænkt for at have begået kriminalitet gives i dette kapitel en beskrivelse af politiets og kommunens opgaver i forbindelse med børn og unge, der har begået kriminalitet, samt børn og unge i risiko for at begå kriminalitet.

Ud over beskrivelsen af den gældende retstilstand behandles nogle væsentlige punkter i forbindelse med en hurtig indsats som inspiration til mulig organisering og udførelse af indsatsen på lokalt plan. Formålet er alene at beskrive handlemuligheder i indsatsen for børn og unge, der begår eller er i risiko for at begå kriminalitet.

Indsatsen mod ungdomskriminalitet

151. Med lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (ungdomskriminalitetsloven) blev der i 2019 oprettet et Ungdomskriminalitetsnævn, som træffer afgørelse i sager om børn og unge i alderen 10 til 17 år, der begår kriminalitet. Der henvises til punkt 153 om målgruppen. Med samme lov er der også oprettet en ungekriminalforsorg, som har til opgave at føre tilsyn med, at børn og unge mellem 10 og 17 år efterlever de straksreaktioner og

forbedringsforløb, som Ungdomskriminalitetsnævnet har truffet afgørelse om.

I dette kapitel beskrives også sammenhængen mellem reglerne i barnets lov og ungdomskriminalitetsloven. Der henvises i øvrigt til Ungdomskriminalitetsnævnets hjemmeside:

[https://domstol.dk/ungdomskriminalitetsnaevnet/om-](https://domstol.dk/ungdomskriminalitetsnaevnet/om-ungdomskriminalitetsnaevnet/)

[ungdomskriminalitetsnaevnet/](https://domstol.dk/ungdomskriminalitetsnaevnet/om-ungdomskriminalitetsnaevnet/). Der kan herunder henvises til "Ud af kriminalitet og tilbage i trivsel – håndbog til behandling af sager omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet".

Ungdomskriminalitetsnævnet

152. Ungdomskriminalitetsnævnet er et landsdækkende nævn, der løbende sættes i alle politikredse i hele landet. Nævnet består, når det sættes, af følgende:

- En formand, der leder mødet og er dommer.
- Et nævnsmedlem, som er ansat i politiet.
- Et nævnsmedlem, som er kommunalt ansat.

Ungdomskriminalitetsnævnet behandler sager om børn og unge, der er dømt eller mistænkt for at have begået personfarlig kriminalitet. Det er f.eks. være vold, røverier, trusler eller ildspåsættelse.

Nævnet behandler derudover sager om børn og unge, der er dømt eller mistænkt for at have begået anden alvorlig kriminalitet, og som samtidig er kendetegnet ved en række risikofaktorer, der gør dem særligt udsatte for at begå yderligere kriminalitet. Risikofaktorerne omfatter bl.a., at barnet eller den unge tidligere er mistænkt, sigtet eller dømt for kriminalitet, at forældrene er dømt for kriminalitet, at barnet eller den unge færdes i kriminelle miljøer, at barnet eller den unge har et alkohol-, stof- eller andet misbrug, at barnet eller den unge har været i kontakt med psykiatrien, eller at barnet eller den unge allerede modtager indsatser efter barnets lov.

Målgruppen for Ungdomskriminalitetsnævnet

153. Ungdomskriminalitetsnævnets målgruppe er børn og unge i alderen 10 til 17 år, som har fast lovligt ophold i Danmark, herunder i kraft af en opholdstilladelse. Loven finder således – modsat barnets lov – ikke anvendelse på børn og unge med midlertidigt ophold. Disse børn og unge vil således være opfattet af det sociale system eller af regler på udlændinge- og integrationsområdet.

Det er derudover en forudsætning for, at børn og unge i alderen 15 til 17 år er omfattet af loven, at de enten er:

- idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet, eller
- idømt fængselsstraf for anden alvorlig kriminalitet ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og at de samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Unge i alderen 15 til 17 år, der i forbindelse med en straffesag ikke idømmes en fængselsstraf, f.eks. fordi der gives tiltalefrafald (evt. med vilkår), eller fordi der gives en bødestraf, vil altså ikke være omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, og eventuel støtte vil skulle ydes efter barnets lov.

For børn og unge i alderen 10 til 14 år er det en forudsætning, at de er:

- mistænkt for personfarlig kriminalitet eller
- mistænkt for anden alvorlig kriminalitet ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og at de samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Politiet kan undlade at henvise en 10-14-årig til Ungdomskriminalitetsnævnet for personfarlig kriminalitet, hvis der f.eks. er tale om meget begrænset voldsanvendelse, og der ikke er sket betydelig skade på modparten. Der vil her være tale om situationer, som ville have ført til et tiltalefrafald, hvis barnet eller den unge havde været over den kriminelle lavalder.

Ved anden alvorlig kriminalitet forstås øvrige overtrædelser af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, som ville have udløst en fængselsstraf, såfremt barnet eller den unge havde været over den kriminelle lavalder på gerningstidspunktet. Politiet henviser et barn eller en ung til Ungdomskriminalitetsnævnet for denne type kriminalitet, hvis politiet samtidig vurderer, at barnet eller den unge er i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet. Politiet kan foretage denne vurdering ved at indhente oplysninger om barnets eller den unges forhold fra kommunen.

Samspillet mellem kommunerne og Ungdomskriminalitetsnævnet

154. Børn og unge, som bliver henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, skal som udgangspunkt have deres sag behandlet i nævnet – og ikke af kommunen eller det kommunale børne- og ungeudvalg.

Kommunen skal dog være opmærksom på, om der er behov for særlig støtte efter barnets lov til børn og unge, der har begået kriminalitet, som ikke fører til en henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Ungdomskriminalitetsnævnet kan træffe afgørelse om en straksreaktion eller et forbedringsforløb efter ungdomskriminalitetsloven, og støtten til barnet eller den unge skal ydes herefter i en periode efter ungdomskriminalitetslovens bestemmelser. Det er i den forbindelse kommunens ansvar at fuldbyrde nævnets afgørelse samt at føre tilsyn med barnet eller den unge, som er underlagt en afgørelse fra nævnet, herunder løbende at vurdere, om afgørelsen opfylder sit formål i forhold til barnet eller den unge.

Ungdomskriminalitetsnævnet kan ligeledes træffe afgørelse om, at barnet eller den unge ikke skal have en straksreaktion eller et

forbedringsforløb. Dette kan eksempelvis skyldes, at nævnet vurderer, at den unge ikke er kriminalitetstruet, eller et hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge. I sådanne situationer skal kommunerne være opmærksom på, om barnet eller den unge i stedet kan have behov for særlig støtte efter barnets lov.

*Screening af børn og unge, der skal henvises til
Ungdomskriminalitetsnævnet*

155. Når et barn eller en ung i alderen 10–14 år begår kriminalitet, er det politiet, der skal vurdere, om barnet eller den unges sag skal henvises til behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet.

En ung i alderen 15-17 år henvises til nævnet ved dom. I disse tilfælde har politiet forinden screenet sagen til brug for anklagemyndighedens overvejelse af, om der skal nedlægges påstand om henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet, og til brug for vurdering af, om der skal ske henvisning til nævnet ved dommen.

Kommunerne vil som udgangspunkt blive bekendt med barnet eller den unge i forbindelse med eventuelle afhøringer foretaget af politiet, jf. også bekendtgørelse nr. 572 af 30. april 2015 om kommunens bistand til børn og unge i forbindelse med uden- eller indenretlig afhøring, eller i forbindelse med en underretning efter § 133 i barnets lov.

Kommunerne skal i fornødent omfang iværksætte støtte til barnet eller den unge efter barnets lov eller – hvis den unge allerede er undergivet et forbedringsforløb – efter ungdomskriminalitetslovens § 54, indtil der er truffet afgørelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Screeningen ændrer ikke på arbejdet i SSP, da det har et bredere sigte og målgruppe end Ungdomskriminalitetsnævnet.

156. Reglerne i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet hører under Justitsministeriets område.

For en nærmere gennemgang af loven henvises derfor i det hele til lov nr. 1705 af den 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet med senere ændringer samt håndbogen "Ud af kriminalitet og tilbage i trivsel – håndbog til behandling af sager omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet", der kan findes på: www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk.

Generelt om ordningen med ungdomskontrakter

157. En ungdomskontrakt er en aftale, hvorved den unge med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren forpligter sig til at deltage i visse nærmere opregnede aktiviteter m.v. mod, at anklagemyndigheden afstår fra yderligere retsforfølgning.

Formålet med ordningen er at udbygge samarbejdet mellem politiet og kommunen, således at kommunen inddrages umiddelbart efter en lovovertrædelses opklaring og i større omfang end hidtil.

Ungdomskontrakten skal desuden ses som en reaktion, der både er umiddelbart mærkbar og giver en ramme og et perspektiv for den unge.

Ungdomskontrakt kan især tilbydes unge 15-17-årige, der ikke er kommet ind i et mere fast kriminalitetsmønster.

Der vil typisk være tale om unge, der har begået indbrudstyveri eller andet tyveri, visse hærværksforhold eller brugstyveri af cykler eller knallerter.

Ved indgåelse af en ungdomskontrakt kan den unge opnå, at lovovertrædelsen anføres på straffeattesten i kortere tid (ét år, hvis det er første gang den unge modtager en afgørelse for overtrædelse af straffeloven eller lov om euforiserende stoffer), ligesom den unge normalt ikke vil blive pålagt vilkår om bøde.

Tiltalefrafald uden ungdomskontrakt, men med vilkår om andre støttende indsatser efter barnets lov, anføres på straffeattesten i to år. Det samme gælder for tiltalefrafald uden særlige vilkår.

Hjemmelen til at afgøre sagen med tiltalefrafald med vilkår om ungdomskontrakt er retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 2 og 3, jf. § 723, stk. 1.

Fremgangsmåden ved indgåelse af en ungdomskontrakt

Politiets visitation

158. Under efterforskningen af en sag vedrørende en ung lovovertræder vurderer politiet, om sagen egner sig til at blive afgjort med et tiltalefrafald med vilkår om ungdomskontrakt. Det er en forudsætning for at anvende ungdomskontrakt, at den unge er 15-17 år på gerningstidspunktet, og at tilståelsen er underbygget.

Skønner politiet, at sagen egner sig til afgørelse ved indgåelse af en ungdomskontrakt, underretter politiet snarest muligt den unges handlekommune.

Kommunens visitation

159. Hovedansvaret for udarbejdelse af ungdomskontrakter i kommunen bør hvile på få personer. Det kan bl.a. være hensigtsmæssigt, ikke mindst for at sikre en hurtig kontrakt, at der udpeges én person, som står for koordination og sikrer, at alle relevante parter inddrages, og som kan modtage underretning fra politiet om begåede lovovertrædelser. Den nærmere tilrettelæggelse kan dog variere fra kommune til kommune, bl.a. under hensyn til kommunens størrelse.

Hvis den unge ikke vil indgå en ungdomskontrakt, kan politiet søge sagen afgjort ved dom eventuelt med vilkår om støttende indsatser efter barnets lov. Hvis der ikke foreligger en tilståelse, må sagen ligeledes afgøres ved dom.

Tiltalefrafald uden ungdomskontrakt, men med vilkår om støttende indsatser efter § 32 i barnets lov, kan undtagelsesvis anvendes efter indstilling fra kommunen.

Kommunen bør derfor under alle omstændigheder – også i situationer, hvor der ikke er grundlag for en ungdomskontrakt – undersøge, om der bør iværksættes støttende indsatser efter barnets lov, og meddele til politiet, hvilke indsatser kommunen kan foreslå som led i sagens afgørelse.

Det må forventes, at politiet, der har den første kontakt med den unge lovovertræder, orienterer denne om muligheden for eventuelt at afgøre sagen med en ungdomskontrakt. Det er imidlertid kommunen, der på baggrund af en nærmere undersøgelse af den unges sociale og personlige situation konkret vurderer, om der er grundlag for at anvende en ungdomskontrakt. Hvis kommunen finder, at der er et sådant grundlag vil ansvaret for ungdomskontrakterne vil påhvile kommunen.

Derfor er det vigtigt, at kommunen ved det første møde med den unge og forældrene giver en grundig information om, hvad ordningen med ungdomskontrakter indebærer, og hvilke alternativer der er til ordningen. Hvis kommunen skønner, at en ungdomskontrakt kan anvendes, udarbejdes der i fællesskab med den unge og dennes forældre et udkast til den eller de støttende indsatser i en ungdomskontrakt. Udkastet skal forelægges politiet til godkendelse og med henblik på, at politiet kan fastsætte de vilkår om straffri vandel m.v., der skal indgå i ungdomskontrakten.

Kontrakten skal underskrives af den unge, forældremyndighedsindehavere, kommunen og politiet. Det bør tilstræbes, at underskrivelsen sker på et møde med deltagelse af de involverede parter, hvor indholdet af kontrakten og betydningen af dens overholdelse gennemgås.

Den underskrevne kontrakt fremsendes af politiet til den stedlige byret, som skal godkende vilkårene og kontrakten.

Straks efter rettens godkendelse underretter politiet kommunen, således at de initiativer, som er fastsat i kontrakten, kan iværksættes snarest muligt, herunder at kommunen kan træffe eventuelle afgørelser om støttende indsatser mv.

Ungdomskontraktens indhold

Støttende indsatser

160. En ungdomskontrakts indhold vedrørende de støttende indsatser skal udarbejdes således, at der (konkret) tages hensyn til den unges særlige forhold. I princippet kan der anvendes alle former for støttende indsatser, der er nævnt i § 32, herunder økonomisk støtte til udgifter der følger af indsatserne efter § 35 i barnets lov, samt anbringelse uden for hjemmet efter reglerne i kapitel 5 i barnets lov.

Som udgangspunkt skal indsatserne efter barnets lov bygge på den unges og forældrenes motivation til samarbejde.

Der bør specielt fokuseres på de områder, hvor der er behov for at få den unge til at arbejde med at ændre holdning og adfærd og hvor der er behov for at støtte den unge i udvikling af et positivt forløb. Indholdet i kontrakten vedrørende den sociale indsats, herunder de forhold som den unge forpligter sig til at overholde, bør derfor være fremadrettet og behøver ikke at relatere sig til den eller de kriminelle handlinger, som den unge har begået.

Kontrakten kan indeholde en barnets plan eller en ungeplan, som fastlægger de støttende indsats, som inden for et bestemt tidsrum kan udgøre en samlet indsats over for den unge og udgøre en forpligtelse for den unge.

Det kan ligeledes indgå som en del af kontrakten, at familien skal følge en bestemt fremgangsmåde, eventuelt i tilslutning til nærmere angivne støttende indsats.

F.eks. kan det fastsættes i kontrakten, at den unge skal søge en skole eller andet uddannelsessted, en ungdomsklub eller lignende, eller deltage i forskellige foreningsaktiviteter, f.eks. i sportsforeninger.

Endvidere kan kontrakten indeholde bestemmelser om, hvor den unge skal bo, f.eks. hos familie eller et andet sted, der er anvist af kommunen, eventuelt i forbindelse med en anbringelse uden for hjemmet.

Det kan også indgå i kontraktens plan for den samlede sociale indsats, at den unge får tildelt en fast kontaktperson efter § 32, stk. 1, nr. 3, i barnets lov, i et nærmere fastlagt omfang. I særlige tilfælde vil det efter en konkret vurdering kunne fastsættes i kontrakten, at den unge indgår i behandling mod alkohol- og stofmisbrug.

Kontrakten skal indeholde bestemmelser om kommunens tilsyn med den unges overholdelse af de forpligtelser, der følger af de støttende indsats.

Barnets plan efter § 91, ungeplan efter § 108 og ungdomskontrakt

161. Reglerne i barnets lov er et supplement til ordningen med ungdomskontrakter.

Ungdomskontraktordningen omfatter ikke børn under 15 år, idet de ikke kan straffes. Ordningen omfatter heller ikke unge på 15 år og derover, der har begået voldskriminalitet og anden alvorlig kriminalitet.

Vilkår fastsat af politiet

162. Ud over kontraktens sociale vilkår, som fastsættes af kommunen i samarbejde med den unge og dennes forældre, indeholder kontrakten vilkår, som fastsættes af politiet. En ungdomskontrakt gøres således altid betinget af straffri vandel, dvs. at den pågældende ikke begår

strafbare forhold i prøvetiden. Prøvetiden fastsætter politiet i reglen til ét år.

I en ungdomskontrakt vil der kunne indgå vilkår om betaling af erstatning og konfiskation. Der bør normalt ikke fastsættes vilkår om bødebetaling. Hvis ungdomskontrakten kun indeholder mindre forpligtelser for den unge, f.eks. krav om at fastholde et påbegyndt skole- eller uddannelsesforløb, kan der dog være behov for at fastsætte vilkår om bøde.

Virkningen af, at kontrakten ikke overholdes af den unge, herunder betydningen af ny kriminalitet i prøvetiden, skal anføres i kontrakten.

Varighed

163. En ungdomskontrakt bør normalt ikke løbe i mere end et år og ikke i kortere tid end tre måneder. De støttende indsatser efter barnets lov kan imidlertid fortsætte ud over kontraktperioden afhængig af den unges behov for støtte.

Ungdomskontrakter ophører normalt ved det fyldte 18. år. En ungdomskontrakt med vilkår i form af en fast kontaktperson eller døgnophold på et børne- og ungehjem, plejefamilie eller andet egnet opholdssted vil dog kunne række ud over det fyldte 18. år. Der henvises til § 114 i barnets lov, hvorefter disse indsatsformer kan opretholdes, indtil den unge fylder 23 år, hvis den unge er indforstået hermed. Desuden kan behandling mv. efter § 32 i barnets lov, som indgår i et behandlings- og specialundervisningstilbud, opretholdes til udgangen af det skoleår, den unge fylder 18 år. Der henvises til § 91, stk. 2, i barnets lov, og § 4, stk. 3, i lov om behandlings- og specialundervisningstilbud til børn og unge.

Opfølgning

Kontraktens gennemførelse

164. Baggrunden for ordningen med ungdomskontrakter er bl.a. at skabe mulighed for at sætte hurtigt ind med umiddelbart mærkbare reaktioner over for unge lovovertrædere og samtidig at give en ramme og et perspektiv for de unge. Det er derfor vigtigt, at de initiativer, som er fastsat i kontrakten, iværksættes hurtigst muligt.

Kommunen har det overordnede ansvar for, at kontraktens sociale indsatser bliver iværksat, og for tilsynet med, at den unge overholder forpligtelserne, som følger af kontrakten i forhold til indsatserne efter barnets lov.

Udførelsen af opgaverne kan overlades til medarbejdere i nærmiljøet, som har en løbende personlig kontakt med den unge, f.eks. klubmedarbejdere, pædagoger, lærere eller nære familiemedlemmer, bortset fra forældre.

Efter § 9 a, stk. 1, i retssikkerhedsloven har børn og unge som udgangspunkt samme handlekommune som

forældremyndighedsindehaveren. Dette indebærer, at hvis den unge flytter og dermed skifter handlekommune, ophører fraflytningskommunens forpligtelser i henhold til kontrakten. I disse tilfælde forudsættes det, at fraflytningskommunen straks bør kontakte tilflytningskommunen med henblik på, at denne kan vurdere spørgsmålet om den fortsatte opfyldelse af kontrakten. Fraflytningskommunen bør samtidig underrette politiet om flytningen. Tilflytningskommunen giver politiet meddelelse om sin stillingtagen.

Er den unge anbragt uden for hjemmet, bliver den anbringende kommune den unges handlekommune, jf. retssikkerhedslovens § 9 a, stk. 4. Den anbringende kommune vil således fortsat være handlekommune for barnet eller den unge, selvom forældremyndighedsindehaveren flytter til en anden kommune. Der henvises til vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Vilkårsovertrædelse

165. Ungdomskontrakten træder formelt i kraft, når vilkårene er godkendt af retten.

Det er politiet, der påser overholdelsen af vilkåret om straffri vandel. Kommunen fører tilsyn med, at den unge overholder forpligtelserne i henhold til kontraktens bestemmelser om sociale indsatser.

Konstaterer kommunen, at den unge bryder kontraktens bestemmelser vedrørende de sociale indsatser, skal der foretages en vurdering af, om overtrædelsen er så væsentlig, at der bør ske indberetning til politiet. Grov eller gentagen misligholdelse indberettes hurtigst muligt til politiet med angivelse af, hvilke indsatser kommunen kan foreslå, f.eks. i form af ændring af vilkår, tidsmæssig forlængelse af kontrakten, eller med oplysning om, at man ikke har mulighed for at tilbyde den unge yderligere indsatser efter barnets lov.

Hvem i kommunen der foretager vurderingen af, om der skal indberettes til politiet, vil afhænge af, hvorledes den enkelte kommune har tilrettelagt samarbejdet med politiet, herunder om kommunen har udpeget en person som ansvarlig for koordinationen i forbindelse med arbejdet med ungdomskontrakter.

166. Foretages der indberetning, afgør politiet, hvad der videre skal ske, herunder om sagen skal forelægges for retten.

Anklagemyndigheden kan forelægge sagen for retten enten med henblik på rettens godkendelse af en ændring af ungdomskontraktens vilkår eller løbetid, hvilket forudsætter, at der kan opnås samtykke hertil fra den unge, dennes forældre og kommunen – eller til godkendelse af et tiltalefrafald på vilkår eller med henblik på, at der rejses tiltale med påstand om idømmelse af sanktioner – typisk i forbindelse med en betinget dom.

Ungdomssanktionen

167. Straffelovens § 74 a giver mulighed for, at retten kan bestemme, at en ung, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 18 år, og som har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, skal undergive sig en ungdomssanktion.

Ungdomssanktionen er en dom til en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling af to års varighed. En ungdomssanktion kan idømmes i sager, hvor domstolene ellers ville idømme en ubetinget fængselsstraf i intervallet fra 30 dage op til et år, og hvor det må anses for formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser. Retten kan give den dømte pålæg svarende til de vilkår, der kan fastsættes efter straffelovens § 57 om betingede domme.

En ungdomssanktion kan kort beskrives som en dom til længerevarende socialpædagogisk behandling, hvori der indgår et element af fastholdelse. Ungdomssanktionen kan sammenlignes med en dom med fastsættelse af særvilkår med behandlingsmæssigt sigte. Dette formuleres i reglen som en bemyndigelse til tilsynsmyndigheden, (typisk kommunen for de 15–17-årige) til på baggrund af særvilkårene at træffe beslutning om, hvordan særvilkårene skal opfyldes efter reglerne i den sociale lovgivning. I almindelighed formuleres særvilkår i generelle vendinger, således at der overlades tilsynsmyndigheden vide beføjelser med henblik på at kunne tilpasse vilkårene efter den dømtes aktuelle behov.

Ungdomssanktionen giver dermed mulighed for at fastholde den unge i et behandlingsforløb, der på længere sigt kan hjælpe den unge på rette kurs især ved at styrke den unges muligheder for at opnå uddannelse og beskæftigelse.

En ungdomssanktion idømmes af retten bl.a. på baggrund af en indstilling fra kommunen. I de følgende punkter vil der være specielt fokus på kommunens opgaver og roller i forbindelse med ungdomssanktionen. For yderligere oplysninger om ungdomssanktionen henvises til Social- og Boligstyrelsen, som rådgiver kommuner og koordinerer om spørgsmål i forbindelse med ungdomssanktionen, og som bl.a. har udgivet »Håndbog om ungdomssanktionen« (www.sbst.dk/udgivelser/2022/haandbog-om-ungdomssanktionen).

Hvem kan idømmes en ungdomssanktion

168. Målgruppen for ungdomssanktionen er unge mellem 15 og 17 år, der har begået alvorlig kriminalitet, og som samtidig har et omfattende socialpædagogisk behandlingsbehov.

Der er fire kriterier for afgrænsning af den personkreds, som ungdomssanktionen skal kunne anvendes overfor:

- Et objektive alderskriterium.
- Et kriterium, der knytter sig til den unge lovovertræders personlige profil ("social profil").
- Et kriterium, der angår kriminalitetens art (kriminalitetskravet).

– Et kriterium, der knytter sig til den straf, den unge lovovertræder ellers ville blive idømt (strafkravet).

Alderskriteriet

169. Det er alderen på gerningstidspunktet, der er afgørende for, om der kan idømmes en ungdomssanktion. Afviklingen af ungdomssanktionen kan strække sig ud over det fyldte 18. år, uanset at den unge ikke giver samtykke. Almindeligvis vil det ikke komme på tale at idømme en ungdomssanktion, hvis den tiltalte unge på domstidspunktet er fyldt eller forholdsvis kort tid efter fylder 18 år. Dette kan dog finde sted, hvis det bliver anset for formålstjenligt på grund af tiltaltes personlige forhold, herunder den tiltaltes mangel på modenhed.

Social profil

170. For så vidt angår den sociale profil er målgruppen for ungdomssanktionen kendetegnet ved, at der er tale om unge med markante tilpasningsproblemer. Det vil sige unge med en mangelfuld udviklet evne til at skabe normale sociale relationer, svært ved at orientere sig i normale sociale sammenhænge og ofte præget af et højt angstniveau med deraf følgende uhensigtsmæssige og grænseoverskridende reaktionsformer, herunder kriminelle handlinger af særlig voldsom eller voldelig karakter. Deres adfærd er i mange tilfælde karakteriseret ved truende eller lignende aggressiv adfærd optræder på en måde, der skaber frygt og utryghed, hvor de færdes.

Anvendelsen af ungdomssanktionen forudsætter, at foranstaltningen må anses for formålstjenlig til at imødekomme den unges særlige behov for behandling, og for at undgå at den unge begår ny kriminalitet. Det er derfor en forudsætning for anvendelsen af ungdomssanktionen, at den unge efter en individuel vurdering ikke findes uegnet til socialpædagogisk behandling. Det er forudsat, at der kun helt undtagelsesvist bliver tale om at erklære en ung, der opfylder den sociale profil, for uegnet til behandling. Unge kan findes uegnet, hvis de f.eks. har psykiske lidelser, som medfører, at det ikke er tilstrækkeligt med socialpædagogisk behandling, eller hvis det vurderes, at den unge ikke kan drage nytte af en socialpædagogisk behandling. Unge, som undtagelsesvist findes uegnet til behandling inden for det sociale system, må i sidstnævnte tilfælde idømmes en straf efter straffelovens andre bestemmelser.

Ovenstående skal afdækkes i forbindelse med den ungefaglige undersøgelse. Der vil ofte være tale om unge, som i forvejen af kendt af kommune, det bemærkes i den sammenhæng, at kommunerne kan undlade at iværksætte en ungefaglig undersøgelse, hvis sagen allerede er tilstrækkeligt oplyst, eksempelvis hvis der foreligger en nyligt afsluttet børnefag lig undersøgelse efter reglerne i § 20. I den forbindelse er det relevant at overveje, om der skal nærmere/supplerende undersøgelser til for at undersøge, om den unge f.eks. har psykiske problemer, et misbrug, lav IQ eller er mentalt retarderet.

Det er ikke en betingelse for idømmelse af ungdomssanktionen, at den pågældende giver samtykke til indsatsen.

Kriminalitetens art

171. For så vidt angår kriminalitetens art skal ungdomssanktionen anvendes ved grovere personfarlig kriminalitet f.eks. vold, røveri og voldtægt. Ungdomssanktionen kan endvidere anvendes i tilfælde af anden alvorlig kriminalitet, herunder mere omfattende berigelseskriminalitet, brugstyverier eller hærværk.

Straffekravet

172. Ungdomssanktionen kan anvendes i sager, hvor domstolene ellers ville idømme en ubetinget fængselsstraf i intervallet fra 30 dage op til ca. et år. Det er dog ikke udelukket at anvende sanktionen over for unge, der står til en lidt længere ubetinget fængselsstraf, f.eks. et år og seks måneder, hvis ungdomssanktionen anses som mere formålstjenlig end fængselsstraf.

Afvejning af kriterierne

173. Det er retten, som på baggrund af bl.a. kommunens indstilling og kriminalitetens alvor afvejer kriterierne og vurderer, om den unge skal dømmes til en ungdomssanktion, samt fastsætter rammer for dommen.

Elementerne i en ungdomssanktion

174. En ungdomssanktion har en samlet varighed på to år. En ungdomssanktion består typisk af tre faser. Der er tale om følgende tre faser:

- 1) Et indledende ophold på en sikret afdeling.
- 2) Et ophold i et børne- og ungehjem.
- 3) En periode i ambulanseregion med tilsyn af kommunen.

Den dømte unge kan ved dommen f.eks. pålægges at overholde kommunens nærmere bestemmelser om den socialpædagogiske behandling og efterkomme kommunens pålæg om opholdssted, herunder overførsel, tilbageførsel eller fortsat anbringelse på sikret afdeling eller et børne- og ungehjem ud over det i dommen fastsatte, men inden for de generelle længstetider.

1. fase – sikret afdeling

175. Ungdomssanktionen indledes med et ophold, der som udgangspunkt foregår på en sikret afdeling. Formålet med dette ophold er dels at få standset den unges kriminelle handlinger ved at fjerne den unge fra lokalmiljøet og dels at tilvejebringe grundlaget for den videre socialpædagogiske behandling. Det er vigtigt, at der fra både institutionens og kommunens side er fokus på udviklingen af den unges sociale og faglige kompetencer.

Der skal allerede fra 1. fase arbejdes på, at den unge er eller kan gå i gang med en uddannelse eller er i en eller anden form for beskæftigelse senest ved afslutningen af ungdomssanktionen. Det betyder, at uddannelse og beskæftigelse allerede fra starten af ungdomssanktionen skal være et konkret mål, og at tiden i ungdomssanktionen skal bruges til at arbejde hen mod dette mål.

Varigheden af 1. fase vil almindeligvis være to måneder, svarende til den normale varighed af en socialpædagogisk observation. Den unge skal ikke opholde sig længere tid i sikrede institutioner, end behovet for udredning, visitation til 2. fase og justering af barnets plan eller ungeplanen tilsiger.

Hvis den dømte unge ikke har behov for at være på en sikret afdeling, er der ikke noget til hinder for, at kommunen indstiller, at ungdomssanktionen indledes på et almindeligt børne- og ungehjem. Der kan i dommen fastsættes kortere eller længere varighed, eller der kan fastsættes en maksimal varighed, f.eks. "indtil fire måneder." Det samlede ophold på en sikret afdeling må dog ikke overstige 12 måneder.

Det anbefales, at fase 1 primært bruges til udredning af den unge, udarbejdelse af barnets plan eller ungeplanen og til, i samarbejde med den unge og forældrene, at finde et egnet anbringelsessted til 2. fase.

At fase 1 primært bruges til udredning, udelukker ikke, at der også gives tilbud om socialpædagogisk behandling og undervisning efter reglerne i folkeskoleloven, herunder specialundervisning. Også omsorgen i forhold til den unge er vigtig i fase 1.

2. fase – børne- og ungehjem

176. Efter det indledende ophold, der som udgangspunkt sker på en sikret afdeling, skal kommunen træffe afgørelse om anbringe den unge på et børne- og ungehjem, f.eks. i form af en (ikke-sikret) døgninstitution, delvis lukket døgninstitution, en delvis lukket afdeling på en åben døgninstitution, eller et andet egnet opholdssted for børn og unge.

Det anbefales, at anbringelsesstedet så vidt muligt findes allerede i forbindelse med udredningen og indstillingen til ungdomssanktionen.

Varigheden af dette ophold bør almindeligvis være op til 12 måneder, således at det samlede institutionsophold bliver på højst 14 måneder. Den samlede maksimale tid for ophold på børne- og ungehjem, inkl. opholdet på sikret afdeling, må ikke overskride et år og seks måneder.

Det anbefales, at kommunen, i god tid inden den unge overgår til fase 2, finder et egnet børne- og ungehjem i samarbejde med den unge og forældrene, og at den unge orienteres herom, så snart det konkrete børne- og ungehjem er fundet. For at skabe kontinuitet i forløbet, kan man lade den unge besøge det konkrete anbringelsessted inden overførslen fra fase 1 til fase 2.

Det anbefales endvidere, at kommunen forsøger at skabe en sammenhæng i forløbet ved at anvende sikrede og åbne pladser i samme organisatoriske regi, samtidig med at andre relevante hensyn, som f.eks. afstand til uddannelsesmiljø, afstand til tidligere bopælskommune i sanktionens sidste fase m.v. så vidt muligt bør iagttages.

3. fase – ambulans regi

177. En tredje periode foregår i ambulans regi med tilsyn af kommunen.

I 3. fase skal der følges op på den socialpædagogiske indsats og udslusning, der er foretaget i fase 2.

I 3. fase skal den unge være i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse. Fase 3 kan følges op med støttende indsatser eller ungestøtte, hvis der er behov for det.

Koordinator til dømt unge

178. Det fremgår af § 127, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal tilknytte en koordinator til unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a.

179. Det fremgår af § 127, stk. 2, i barnets lov, at koordinatoren skal være tilknyttet gennem hele forløbet og være den unges rådgiver, sikre sammenhængen i sanktionens faser og afholde møder med den unge, forældrene og andre relevante parter med henblik på at fastholde de målsætninger, der er fastlagt i barnets plan, jf. § 91, ungeplanen, jf. § 108, eller den helhedsorienterede plan, jf. § 110.

180. Det fremgår af § 74 a, stk. 1, i straffeloven, at hvis en person, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 18 år, har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, kan retten bestemme, at den pågældende skal undergive sig en ungdomssanktion, hvis det må anses for formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser.

Det overordnede formål med § 127 er at styrke indholdet af ungdomssanktionen, således at unge, der er undergivet en ungdomssanktion, kommer ud af kriminalitet og efterfølgende kan vende tilbage til et normalt liv. Se punkt 167 om ungdomssanktion.

Formålet med at tilknytte en koordinator til unge i ungdomssanktion er at sikre sammenhæng i de tre faser og at sikre, at den unge har én voksen, der så vidt muligt er gennemgående i hele perioden. Dette betyder samtidig, at der er en voksen, som kender den unge og kan støtte den unge i den tredje fase, hvor den unge skal lære at klare sig selv.

Koordinatoren skal så vidt muligt være en, den unge kender i forvejen, og kan f.eks. være en ansat fra et af de anbringelsessteder, hvor den unge er anbragt, en ansat fra f.eks. skole eller fritidsaktiviteter eller en person, som kommunen udpeger. Ved valg af koordinator bør der

lægges vægt på, at vedkommende har mulighed for at følge den unge gennem hele ungdomssanktionen.

181. At den unge skal have tilknyttet en koordinator gennem hele forløbet betyder, at der skal være en koordinator udpeget, når kommunen indstiller en ung til en ungdomssanktion. Koordinatoren skal både fungere som kontaktperson eller personlig rådgiver for den unge, koordinere indsatsen i de tre faser i sanktionen og sikre, at den unge, forældrene og andre relevante parter inddrages i udformningen af og ansvarliggøres i forhold til de målsætninger, der er opstillet i barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan, jf. § 127, stk. 2.

For at sikre sammenhængen mellem de tre faser i sanktionen er det afgørende, at den unge har én gennemgående voksen i hele perioden. Dette vil samtidig betyde, at der er en voksen, som kender den unge og kan støtte den unge i den tredje fase, hvor den unge skal lære at klare sig selv.

Inddragelsen af den unge, forældrene, børne- og ungerådgiver og andre relevante parter skal ske gennem afholdelse af gennemsnitligt fem netværksmøder i løbet af de to år, som sanktionen skal vare. Afholdelse af netværksmøder vil specielt være relevant i starten af sanktionen og i forbindelse med overgangen mellem faserne, hvor repræsentanter fra anbringelsesstederne får muligheder for at samle op på, hvor langt man er nået i forhold til målsætninger for indsatsen i barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan og videregive relevante oplysninger fra den ene fase til den næste fase. Netværksmøderne kan bruges til at følge op på og give input i forhold til barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan.

Det forudsættes, at den unge under opholdet på anbringelsesstedet i første og anden fase bliver støttet af personalet på anbringelsesstedet, hvorfor behovet for, at koordinatoren fungerer som kontaktperson i disse faser, er mindre end i den tredje fase, hvor den unge ikke længere er anbragt. Koordinatoren kan være en ansat fra et af anbringelsesstederne i fase 1 og 2, én den unge kender i forvejen f.eks. fra skole eller fritidsaktiviteter eller én, som kommunen udpeger.

Der er udarbejdet en håndbog om ungdomssanktionen til brug for koordinаторerne og børn- og ungerådgiverne. Håndbogen kan findes på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside: www.sbst.dk.

Selvom den unge får tilknyttet en koordinator, som skal fastholde sammenhængen i de tre faser i sanktionen, er det fortsat kommunen, som har det overordnede ansvar for at sikre sammenhængen mellem de tre faser samt ansvaret for at træffe afgørelser i henhold til afviklingen af ungdomssanktionen og evt. yde støtte via barnets lov. Der bør derfor være en tæt kontakt og samarbejde mellem den unges børne- og ungerådgiver og koordinator.

Udarbejdelse af en barnets plan eller en ungeplan for unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a

182. Det fremgår af § 128, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en barnets plan, jf. § 91, eller en ungeplan, jf. § 108, for unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a. Barnets plan eller ungeplanen skal indeholde en konkret plan for, hvordan den unge snarest muligt og senest ved afslutningen af sanktionen påbegynder en uddannelse eller kommer i beskæftigelse.

183. Barnets plan eller ungeplanen for unge, der er idømt en ungdomssanktion, skal indeholde en konkret plan for, hvordan den unge i løbet af ungdomssanktionen og senest ved afslutningen af den tredje fase kommer i gang med en uddannelse eller i beskæftigelse.

Barnets plan eller ungeplanen skal tillige opstille mål for, hvordan disse mål nås. Kravet om, at barnets plan eller ungeplanen for unge, der er idømt en ungdomssanktion, skal forholde sig til uddannelse og beskæftigelse, erstatter ikke kravene til barnets plan, jf. §§ 91 og 92, eller ungeplanen, jf. §§ 108 og 109, men supplerer disse.

Det skal af barnets plan eller ungeplanen fremgå, hvordan man i de enkelte faser arbejder hen mod at forbedre den unges faglige og praktiske forudsætninger, således at den unge kan forbedre sine grundlæggende faglige og sproglige færdigheder, forberede sig på eller gå i gang med en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse.

Det følger af lov om kommunal indsats for unge under 25 år, at kommunen skal vejlede unge under 25 år om valg af ungdomsuddannelse og erhverv. Udover, at vejledningen skal gives til elever i folkeskolens 7.-9. klasser og til elever, der følger folkeskolens 10. klasse, skal vejledningen gives til unge under 25 år med bopæl eller længerevarende ophold i kommunen, når de pågældende hverken er i fuldtidsbeskæftigelse eller i gang med eller har fuldført en ungdomsuddannelse eller en videregående uddannelse, efter at de har forladt grundskolen, 10. klasse eller forberedende grunduddannelse.

Andre unge under 25 år skal have vejledning, hvis de henvender sig herom. Endvidere kan kommunen efter anmodning fra jobcentret yde vejledning til unge under 30 år, der har fået uddannelsespålæg, jf. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Den vejledning, der skal gives efter grundskolen og 10. klasse, omfatter gruppevejledning og individuel vejledning samt bistand til at løse praktiske problemer i forbindelse med den unges bestræbelser på at begynde på en uddannelse eller komme i beskæftigelse. Hvis det ikke er muligt for kommunalbestyrelsen (den kommunale ungeindsats) at komme i kontakt med den unge skriftligt, elektronisk eller telefonisk, skal kommunalbestyrelsen sørge for, at der rettes personlig henvendelse til den unge.

Revision af barnets plan eller en ungeplan i sager om unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a

184. Det fremgår af § 129, stk. 1, i barnets lov, at for unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a, skal vurdering og revision

af barnets plan eller ungeplanen, jf. § 95, stk. 4 eller 5, og § 96, stk. 2, i barnets plan særlig vedrøre, hvordan det sikres, at den unge kommer i uddannelse eller beskæftigelse.

185. Det fremgår af § 129, stk. 2, i barnets lov, at det senest i forbindelse med den første vurdering af planen skal konkretiseres, hvordan mål om uddannelse og beskæftigelse nås i løbet af sanktionen.

186. Med § 129, stk. 1, følger det, at for unge, der er idømt en sanktion efter straffelovens § 74 a, skal vurdering og eventuel revision af barnets plan eller ungeplanen efter reglerne i § 95 i barnets lov om pligten til løbende at følge op på barnets eller den unges trivsel og udvikling særligt vedrøre, hvordan det sikres, at den unge kommer i uddannelse eller beskæftigelse. Det indebærer, at kommunen skal, vurdere, om indsatsen skal justeres, eller om der er behov for yderligere afdækning eller undersøgelse af barnets eller den unges behov, jf. §§ 19, 20 eller 26.

Kommunen skal desuden løbende tage stilling til tilrettelæggelsen af opfølgningen og vurdere, om der er behov for at udarbejde eller revidere barnets plan, jf. § 91, eller ungeplanen, jf. § 108.

187. Det følger af § 129, stk. 2, at det senest i forbindelse med den første vurdering af planen i forbindelse med opfølgning på indsatsen efter § 95 skal konkretiseres, hvordan de overordnede mål om uddannelse og beskæftigelse nås i løbet af sanktionen.

Ved denne vurdering skal kommunen således sikre, at planen indeholder konkrete mål for, hvordan der skal arbejdes henimod, at den unge kommer i uddannelse eller beskæftigelse. Det betyder, at det skal beskrives, hvilke aktiviteter og tiltag, der skal gennemføres for at sikre, at den unge kommer i uddannelse eller beskæftigelse.

I nogle tilfælde kan barnets plan eller ungeplanen allerede fra starten indeholde en sådan konkretisering af indsatsen. I de tilfælde, hvor det fra starten kun er muligt at beskrive mere overordnede mål, skal konkretiseringen ske senest inden for de første tre måneder.

Den løbende opfølgning, herunder vurderingen af indsatsen, barnets plan eller ungeplanen kan med fordel afholdes i forbindelse med netværksmøder efter § 127, hvor man kan trække på den viden og observationer, som anbringelsesstedet har gjort sig i den daglige kontakt med den unge.

Sikring af sammenhængen mellem de tre faser i en ungdomssanktion

188. Barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan er bl.a. et redskab, som kan være med til at sikre sammenhængen mellem faserne ved at opstille målsætninger på kort og på lang sigt i forhold til de enkelte faser og i forhold til hele forløbet og ved at justere løbende i forhold til opstillede mål eller opståede problemer i forhold til supplerende udredninger.

En barnets plan, jf. § 91, en ungeplan, jf. § 108, eller en helhedsorienteret plan, jf. § 110, skal angive formålet med indsatsen, og hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet. Planen skal bygge på de eventuelle undersøgelser, der er gennemført i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse, og opstille mål med hensyn til den unge, samt hvilken indsats både fra den unge og anbringelsesstedet der skal til for at nå disse mål. For unge i ungdomssanktionen er det specielt vigtigt, at det af barnets plan eller ungeplanen fremgår, hvordan det i løbet af det 2-årige forløb sikres, at de unge senest ved afslutningen af forløbet, men helst før er i gang med en uddannelse eller beskæftigelse.

Kommunen skal løbende følge op på barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan og skal tilpasse den undervejs i forløbet. Det løbende arbejde med planen er afgørende for et vellykket forløb. Den unge bør opleve medejerskab til planen. Det er derfor vigtigt, at kommunen i så høj grad som muligt inddrager både koordinator, den unge selv, forældrene samt institutionen eller opholdsstedet fra starten af forløbet og løbende. Dette vil styrke både den unges og personalets bevidsthed om forløbet af og målet med sanktionen.

Barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan angiver de overordnede mål med de tre faser samt den overordnede målsætning for hele forløbet over de to år. For fase 1 og 2 er det normalt anbringelsesstederne, som i samarbejde med kommunen, koordinator, den unge og forældrene konkretiserer, hvordan målene skal nås via den indsats og de aktiviteter, anbringelsesstedet har ansvaret for, og de øvrige tilbud, som den unge skal benytte i lokalområdet. For fase 3 er det kommunen, som har ansvaret for og skal konkretisere, hvad indholdet skal være, og koordinatoren, som har ansvaret for at følge op på målsætningerne i barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan og støtte den unge i forløbet.

Når der sker en konkretisering af, hvad der skal ske i fase 2, er det væsentligt, at der tages udgangspunkt i planen, dvs. at anbringelsesstedet kender relevante dele af barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan, og at der samarbejdes med kommunen, anbringelsesstedet, koordinatoren, den unge og forældrene om planlægningen af, hvilke målsætninger der skal arbejdes med i fase 2. Der kan her skelnes mellem de langsigtede mål, som fremgår af barnets plan, ungeplanen eller den helhedsorienterede plan, og de mere konkrete og kortsigtede mål i behandlingsplanen, som anbringelsesstedet er med til at opstille og arbejde hen mod.

Samarbejdet mellem kriminalforsorgen og kommunerne, når en ung har fået en dom

190. Unge under 18 år, der er idømt en ubetinget fængselsstraf, anbringes efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, i et børne- og ungehjem m.v., medmindre afgørende hensyn til retshåndhævelsen taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus. Det er Direktoratet for Kriminalforsorgen, der træffer beslutning om, den unge skal anbringes på et anbringelsessted eller i en af kriminalforsorgens institutioner.

Direktoratet for Kriminalforsorgen modtager fra politiet underretning om personer i alderen 15-17 år, der skal afsone en ubetinget fængselsstraf. Herefter sender direktoratet hurtigst muligt – typisk i løbet af 1-2 dage – en høring til den af kriminalforsorgens lokale afdelinger, hvor den unge hører til. I høringen anmodes om afdelingens forslag til en plan for straffens udståelse.

Når afdelingen har modtaget høringsskrivelsen og sagens akter, etablerer afdelingen, hvis placering på en institution uden for kriminalforsorgens regi er relevant, kontakt til den unges handlekommune med henblik på hurtigst muligt at finde et egnet børne- og ungehjem til den unge og herunder afklare spørgsmålet om betalingstilsagn fra kommunen, jf. bekendtgørelse om anbringelse af dømte i institution m.v. uden for fængsel eller arresthus (§ 78-bekendtgørelsen), § 4.

Når kriminalforsorgen har truffet beslutning om, at den unge skal afsone dommen på et anbringelsessted og har kontaktet kommunen, er det kommunens ansvar at finde et egnet anbringelsessted til den unge hurtigst muligt, og træffe afgørelse herom, jf. § 7, stk. 5, i bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge. Det er kommunen, som afholder udgifterne i forbindelse med den unges anbringelse under afsoning af dommen på et socialt anbringelsessted.

Ved unges ophold i en af Kriminalforsorgens institutioner betales en fast kriminalpræventiv takst. Der henvises til reglerne i bekendtgørelse om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service og barnets lov samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner.

Tilsyn og pålæg under en ungdomssanktion

191. Under en ungdomssanktion har kommunen den sædvanlige tilsynsforpligtelse med den unge i alle tre faser af forløbet.

Den unge skal i øvrigt efterkomme pålæg fra kommunen om børne- og ungehjem, herunder tilbageførsel til eller fortsat anbringelse på et børne- og ungehjem, herunder i form af en sikret afdeling eller inden for de længste tider, der er fastsat i straffelovens § 74 a, stk. 2, 2. pkt.

Ny kriminalitet

192. I tilfælde hvor en ung, der er idømt en ungdomssanktion, begår ny kriminalitet, kan retten forlænge foranstaltningen, herunder de maksimale tider for ophold på børne- og ungehjemmet med indtil seks måneder, jf. straffelovens § 74 a, stk. 2.

Bestemmelsen indebærer, at retten i stedet for at idømme straf for den ny kriminalitet, kan forlænge ungdomssanktionen. Det betyder, at den maksimale tid for ungdomssanktionen på to år kan forlænges til to år og seks måneder, at den maksimale tid for ophold på et børne- og ungehjem på et år og seks måneder kan forlænges til to år, og at den maksimale tid for ophold på sikret afdeling på 12 måneder kan forlænges til et år og seks måneder.

Efter straffelovens § 89 a, stk. 2, kan retten endvidere træffe bestemmelse om bortfald af en tidligere idømt foranstaltning efter straffelovens § 74 a, hvis den person, der er undergivet en sådan foranstaltning, efterfølgende idømmes straf.

Udgang under ophold i sikret institution

193. Spørgsmål om udgangstilladelse m.v. til unge, der som led i ungdomssanktionen er anbragt på en sikret afdeling på en døgninstitution for børn og unge, er reguleret i §§ 4-6 i bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt i sygehus eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret.

Kommunens opgaver i forbindelse med idømmelsen af en ungdomssanktion

194. For at tilvejebringe et grundlag for sanktionsfastsættelsen indhenter anklagemyndigheden i forbindelse med forberedelsen af straffesager mod unge under 18 år oplysninger om den unges personlige forhold hos kommunen. Kommunen tager i denne forbindelse stilling til, hvorvidt socialpædagogisk behandling må anses for formålstjenlig. Hvis kommunen beslutter at tilbyde en barnets plan eller ungeplan, bør kommunen ligeledes tage stilling til, hvilke pålæg der må anses for formålstjenlige i forhold til den unge.

Kommunen udarbejder en indstilling, der indeholder forslag til, hvordan ungdomssanktionen for den pågældende unge bør udformes. Denne indstilling skal bygge på den ungefaglige undersøgelse, efter § 31 i ungdomskriminalitetsloven. Kommunen bør i denne forbindelse indstille, hvor længe den unge bør opholde sig på en sikret afdeling, og i hvor lang tid den unge efterfølgende skal være anbragt på et børne- og ungehjem, herunder i form af en åben døgninstitution, en delvis lukket døgninstitution, en delvis lukket afdeling på en åben døgninstitution eller et opholdssted. Har den unge under sagen været anbragt i varetægtsurrogat på en sikret afdeling, og er der her gennemført en pædagogisk observation, der viser, at den pågældende ikke har behov for at være på en sikret afdeling, er der ikke noget til hinder for, at kommunen indstiller til, at ungdomssanktionen indledes på et børne- og ungehjem i form af en almindelig døgninstitution, delvis lukket døgninstitution, en delvis lukket afdeling på en åben døgninstitution eller et opholdssted.

I forbindelse med indstillingen skal kommunen udpege en koordinator for den unge. For nærmere herom se vejledningens punkt 178-181.

Kommunen kan vælge at udarbejde en barnets plan, jf. 91, ungeplan, jf. 108, eller en helhedsorienteret plan, jf. § 110, som forudsættes være en del af indstillingen, eventuelt som bilag. Til brug for udarbejdelsen af både den foreløbige plan og indstillingen, kan kommunen undersøge, om kriminalforsorgen har udarbejdet en personundersøgelse, jf. retsplejelovens § 808, og i så fald indhente og inddrage resultaterne

heraf. Det er centralt, at sagsbehandlingen foregår hurtigt i sager, hvor idømmelse af ungdomssanktionen kan komme på tale.

Kommunens opgaver under forløbet af en ungdomssanktion

195. Under afsoning af en ungdomssanktion har kommunen ansvaret for den socialpædagogiske behandling af den unge. En dom til en ungdomssanktion angiver alene rammer for forløbet. Det er kommunens ansvar inden for bemyndigelsen i dommen at udfylde disse rammer, således, at formålet med foranstaltningen bedst muligt kan opnås.

Kommunens ansvar medfører, at kommunen inden for bemyndigelsen i dommen kan tilpasse en evt. barnets plan, ungeplan eller relevante dele af en helhedsorienteret plan løbende inden for dommens overordnede rammer uden rettens godkendelse, selv om planen er en del af indstillingen til retten ved idømmelsen af sanktionen. Et kvalificeret arbejde med barnets plan eller ungeplanen er afgørende for et vellykket forløb. Linjerne i planen skal være gennemdrøftet med den unge og dennes forældre og stå klart for den unge. Det er vigtigt for kommunen at have fokus på den behandlingsmæssige del i samtlige faser af ungdomssanktionen, og linjerne i forløbet skal derfor også stå klart for koordinatoren og de ansatte, der yder den socialpædagogiske indsats i forhold til den unge.

Det er kommunen, der – inden for de rammer, der følger af dommen – træffer afgørelse om, på hvilken institution eller hvilket opholdssted, anbringelsen skal finde sted. Det er således kommunens opgave at afgøre, hvilke institutioner eller opholdssteder den unge skal anbringes på i alle faser af ungdomssanktionen, jf. bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge, § 7, stk. 6.

I den forbindelse skal understreges, at retssikkerhedsloven ligeledes gælder for unge, der er idømt en ungdomssanktion, hvilket bl.a. betyder, at når unge fylder 18 år, får de ny handlekommune, hvis anbringelsesstedet er beliggende i en anden kommune end den kommune, der var barnets handlekommune, før den unge fyldte 18 år. Det betyder også at indsatserne efter barnets lov kan tilbydes sideløbende med en afsoning af ungdomssanktionen. Det kan f.eks. være, at den unge efter afslutningen af ungdomssanktionen, fortsat har behov for at have en kontaktperson tilknyttet, evt. som led i ungestøtte efter §§ 114-116, hvis den unge er fyldt 18 år ved afslutningen af ungdomssanktionen.

196. Kommunen bør tilstræbe størst mulig kontinuitet i ungdomssanktionsforløbet.

Tilbudsportalen kan være en hjælp med hensyn til at finde plads i et egnet børne- og ungehjem, der matcher den unges behov for støtte. Kontinuitet vedrører også den behandlingsmæssige indsats, derfor er det vigtigt undervejs at føre dialog med både den unge, forældre, koordinator og personalet på de pågældende børne- og ungehjem. Ligeledes kan det være værdifuldt for den unge, hvis der er mulighed for, at personalet kan følge den unge gennem flere faser i forløbet,

f.eks. fra den sikrede afdeling til et åbent døgntilbud og evt. i det videre forløb. Dette kan være en mulighed på børne- og ungehjem, som både omfatter lukkede og åbne afdelinger. Kommunen, herunder koordinatoren, bør også grundigt forberede den unge på eventuelle skift, således at formålet med at yde en særlig indsats til stadighed står klart for den unge.

Kommunen bør, fra tidspunktet, hvor et ungdomssanktionsforløb anses for en realistisk mulighed for den pågældende unge, afdække mulighederne for et kontinuerligt forløb.

At den unge er idømt en ungdomssanktion betyder alene, at kommunen ikke kan ændre på varigheden af den samlede indsats eller nedsætte varigheden af opholdene på børne- og ungehjem, hvis dommen angiver faste rammer for disse. Normalt vil dommen dog give mulighed for, at varigheden af opholdene på børne- og ungehjem kan forkortes eller forlænges alt efter den unges adfærd og udvikling.

Kommunen kan efter bemyndigelse i dommen lempe sanktionen ved at afkorte det indledende ophold på en sikret afdeling eller lade den unge overgå til den ambulante periode tidligere end forventet, såfremt den unges opførsel, udvikling og progression taler for det.

Kommunalbestyrelsen kan ligeledes efter bemyndigelsen i dommen træffe beslutning om, at den unge skal tilbageføres til eller forblive på et børne- og ungehjem i form af en sikret afdeling, på en døgninstitution eller et opholdssted, også selv om det måtte indebære, at den unge kommer til at tilbringe mere tid i det konkrete tilbud end oprindeligt forudsat i dommen. Dette følger af bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge, § 7, stk. 7.

Forbliven på, overførsel eller tilbageførsel til en sikret afdeling kræver børne- og ungeudvalgets afgørelse om anbringelse på en sikret afdeling.

Kommunalbestyrelsens afgørelser om forbliven på, overførsel eller tilbageførsel til en sikret afdeling kan eksempelvis ske, når der forekommer ny kriminalitet, i forbindelse med rømninger, eller når det må anses for formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser, f.eks. i forbindelse med voldelig optræden.

Børne- og ungeudvalgets eller kommunens afgørelser om, at en ung skal overføres, tilbageføres eller forblive på et børne- og ungehjem, herunder i form af en sikret afdeling, en (delvis lukket) døgninstitution/afdeling eller et opholdssted, kan af den unge kræves indbragt for domstolene. Det samme gælder i det omfang, kommunen med hjemmel i dommen træffer afgørelse om, at den unge skal forblive på børne- og ungehjemmet, ud over det i dommen fastsatte tidsrum for opholdet. Sagens indbringelse for retten har ikke opsættende virkning. Der er ikke klageadgang gennem det sociale ankesystem, når kommunens afgørelse træffes med hjemmel i en bemyndigelse i dommen og ikke efter barnets lov, jf. straffelovens § 74 a, stk. 2 og stk. 3.

197. Et pålæg i en dom om ungdomssanktion kan umiddelbart gennemtvinges. Hvis den unge, som er undergivet ungdomssanktion, rømmer fra en sikret afdeling, vil det derfor være muligt at bringe den unge tilbage til en sikret afdeling på ny med henblik på den fortsatte gennemførelse af ungdomssanktionen.

De længstetider, der fremgår af § 11, stk. 1 og 2 i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, må ikke overskrides. Der henvises ligeledes til kapitel 16 i Vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge. Et eventuelt institutionsophold i en situation, hvor en ung idømt ungdomssanktionen allerede har opholdt sig et år og seks måneder i institution eller opholdssted, kan således ikke ske i henhold til den idømte ungdomssanktion, men må ske efter reglerne i barnets lov. Det bemærkes dog, at retten kan forlænge længstetiderne ved ny kriminalitet med op til seks måneder. Der henvises til Vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge.

Eksempel på ungdomssanktion

198. Der er fire kriterier for afgrænsning af den personkreds, som ungdomssanktionen skal kunne anvendes overfor:

- Et objektivi alderskriterium.
- Et kriterium, der knytter sig til den unge lovovertræders personlige profil ("social profil").
- Et kriterium, der angår kriminalitetens art (kriminalitetskravet).
- Et kriterium, der knytter sig til den straf, den unge lovovertræder ellers ville blive idømt (strafkravet).

A på 16 år (opfylder 1. kriterium - alder) sigtes for grovere personfarlig kriminalitet i form af røveri (opfylder 3. kriterium - kriminalitetskravet). Det vurderes, at A vil blive idømt en ubetinget straf på op til ni måneder (opfylder 4. kriterium - strafkravet). A har tidligere begået personfarlig vold, og kommunen vurderer, at A har store tilpasningsproblemer, og at A efter bl.a. en undersøgelse af, om A måtte have psykiske lidelser, ikke er uegnet til en ungdomssanktion (opfylder 2. kriterium - social profil).

Handlekommunen indstiller på denne baggrund til anklagemyndigheden, at det vil være formålstjenligt at give A socialpædagogisk behandling. Indstillingen anfører desuden, hvor længe A bør anbringes på et børne- og ungehjem i form af enten en sikret døgninstitution, en delvis lukket døgninstitution/afdeling eller opholdssted. A har under sagen i kortere tid været anbragt i varetægtssurrogat på en sikret afdeling, men da der ikke er gennemført en tilstrækkelig pædagogisk observation, vurderer kommunen, at ungdomssanktionen i As tilfælde skal indledes på en sikret afdeling.

Retten afsiger på denne baggrund dom til ungdomssanktion, som i As tilfælde får følgende forløb:

- I to år undergives A tilsyn af kommunen, og efter kommunens nærmere bestemmelser undergiver A sig socialpædagogisk behandling.

- A får tilknyttet en koordinator, der afholder netværksmøder med A, forældrene, børne- og ungerådgiveren i kommunen, repræsentanter fra anbringelsesstederne og andre relevante parter.
- A anbringes på en sikret afdeling i op til to måneder, hvor grundlaget for den videre socialpædagogiske behandling tilvejebringes. Samtidig gennemgår A et kursus i anger management. Efter netværksmøderne videreudvikler kommunen ungeplanen sammen med for A, så der ud over den almindelige skolegang planlægges et fagligt uddannelsesforløb. Dette skal starte på et børne- og ungehjem og fortsætte i ambulante regi.
- I de efterfølgende ti måneder anbringes A af kommunen på et børne- og ungehjem, hvor der både lægges vægt på at udvikle As sociale og faglige kompetencer.
- I de sidste 12 måneder overgår A til ambulante regi under tilsyn af kommunen. Koordinatoren fungerer som kontaktperson for A i fase, 3 og det sikres, at A er i gang med et fagligt uddannelsesforløb ved afslutningen af ungdomssanktionen. I forløbet af As ungdomssanktion vurderes det af kommunen, at det ikke er nødvendigt at træffe afgørelse om tilbageføring.

Hurtig indsats – formål og indhold

Samarbejde

199. Et velfungerende samarbejde mellem politi og kommunen er et væsentligt element i indsatsen mod kriminalitet. Et effektivt samarbejde mellem politi og kommune hvor politiet skriftligt underretter kommunen om børns og unges kriminalitet med henblik på hurtig handling i forhold til barnet eller den unge samt dennes forældre, er således centralt.

Der er brug for, at kommunen tager stilling til, hvordan en hurtig indsats for børn eller unge, der første gang har gjort sig skyldig i kriminalitet, kan tilrettelægges, så yderligere kriminalitet forebygges.

Den primære opgave i forbindelse med den hurtige indsats er at sørge for, at der gennemføres en samtale med barnet eller den unge samt forældre så hurtigt som muligt, efter at barnet eller den unge første gang er blevet grebet i at begå en kriminel handling.

Det umiddelbare formål er todelt:

- at få mulighed for at drøfte med forældrene hvad de kan gøre, og
- at afklare om der er behov for yderligere støtte efter barnets lov.

Indsatsen for det enkelte barn eller den unge skal på én gang signalere en klar afstandtagen til det, barnet eller den unge har foretaget sig og kunne danne grundlag for tilbud om støtte, i det omfang barnet, den unge eller familien har behov herfor.

Det er et grundlæggende krav til den hurtige indsats, at indsatsen skal markere en afstandtagen uden at stigmatisere barnet eller den unge. Der skal tages afstand fra barnets eller den unges handlinger, ikke fra barnet eller den unge selv.

Et væsentligt element bag den hurtige indsats er, at kriminalitet kan betragtes som indikator for sociale problemer - pågribelsen er i den forbindelse en anledning til vurdering af behovet for støtte.

Reaktioner på den kriminelle handling

Politiets opgaver

200. Handlinger foretaget af børn under 15 år straffes ikke ifølge straffelovens § 15.

Politiet kan efterforske sager mod unge lovovertrædere bl.a. for at:

- klarlægge omfanget af kriminaliteten,
- konstatere om andre personer kan mistænkes eller
- få eventuelle stjålne genstande tilbagegivet samt
- vurdere, om sagen skal henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Tilbageholdte børn under 15 år skal anbringes i et almindeligt kontor, vagtlokale eller lignende. Anbringelse i venterum eller detentionslokale må kun ske, såfremt anden anbringelse ikke er mulig. Anbringelse i arresthus må ikke finde sted. Håndjern og lignende magtmidler må ikke benyttes.

Hvis et barn tilbageholdes, eller barnet skal afhøres, skal politiet sørge for at:

- tilkalde en repræsentant fra kommunen til overværelse af afhøringen, og
- snarest underrette barnets forældremyndighedsindehaver.

Underretning kan udsættes i det omfang, efterforskningen nødvendiggør dette.

Underretningspligt

201. Politiet skal underrette barnets eller den unges handlekommune, når der er mistanke om, at børn og unge har begået kriminalitet.

Politiet skal tillige, hurtigst muligt og senest, når efterforskningen er afsluttet, underrette barnets eller den unges handlekommune, hvis kriminaliteten eller andre oplysninger i sagen giver formodning om, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Sagens akter kan vedlægges i fornødent omfang. Reglerne om underretningspligt fremgår af kapitel 16 i barnets lov og vejledning om sagsbehandling og kommunens opgaver efter barnets lov.

SSP-samarbejdet

202. SSP-samarbejdet er et samarbejde mellem politi, skole og kommune, der har til formål at forebygge eller hindre yderligere kriminalitet blandt børn og unge. Det er politidirektøren, der skal

etablere et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og hver kommune i politikredsen, herunder inddragelse af skole.

Målet med SSP-samarbejdet er at afklare, hvilke forebyggelsesmuligheder, der findes lokalt og koordinere indsatsen mellem de relevante lokale myndigheder og institutioner. Samarbejdspartnere kan ud over skole, kommunen og politi være kriminalforsorgen, børne- og ungehjem, boligområder, fritidsområder og det kulturelle område. Inden for rammerne af SSP-samarbejdet tages der initiativ til projekter og specielle indsatser, som kan forhindre, at børn og unge udvikler en uhensigtsmæssig adfærd, der kan lede til kriminalitet.

SSP-samarbejdet foregår i lokale SSP-udvalg efter de retningslinjer, som Det Kriminalpræventive Råds udvalg for børn og unge udarbejder. SSP-samarbejdet er organiseret forskelligt i kommunerne. I enkelte kommuner har man valgt at inddrage fritids- og kulturforvaltningen i arbejdet.

Politiet har i medfør af retsplejelovens § 115 hjemmel til at videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder. Videregivelsen kan ske, hvis det må anses for nødvendigt af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem skole, socialforvaltning, kriminalforsorg og politi.

Bestemmelsen er som udgangspunkt tænkt anvendt i tilfælde, hvor der er behov for en uformel drøftelse af et barns eller ungs forhold, inden der er påbegyndt en konkret indsats for barnet eller den unge. Bestemmelsen kan derfor være relevant, f.eks. når politiet kommer i kontakt med børn og unge, der har tilknytning til en gruppe, hvoraf en eller flere medlemmer har begået en kriminel handling.

Det bør som hovedregel sikres, at barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren er indforstået med, at oplysningerne udveksles. Oplysningerne må ikke anvendes til efterforskning af straffesager, og den enkelte myndighed er ikke forpligtet til at videregive oplysningerne. For så vidt angår retningslinjerne for udveksling af oplysninger i tilslutning til det kriminalitetsforebyggende arbejde (SSP), der forudsætter samarbejde mellem skole, kommunen og politiet, henvises til Justitsministeriets vejledning nr. 163 af 17. august 1990 om udveksling af oplysninger i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og kommunerne m.v. En offentlig myndighed kan videregive oplysninger, herunder fortrolige oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre offentlige myndigheder, når det må anses for nødvendigt af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde (SSP-samarbejdet), jf. § 115 i retsplejeloven.

Kommunens opgaver

203. Kommunen er efter § 9 i barnets lov forpligtet til at føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn og unge under 18 år i kommunen lever. Tilsynet skal føres på en måde, så kommunen så tidligt som muligt kan

få kendskab til tilfælde, hvor der må antages at være behov for særlig støtte til et barn eller en ung. Se evt. vejledning om generelle bestemmelser efter barnets lov.

Den hurtige indsats over for et barn, der begår kriminalitet, må – udover at markere grænser for uacceptabel adfærd for barnet og forældrene – anses for at være en passende anledning til at få afdækket, om barnet har behov for særlig støtte.

Politiet skal underrette kommunen, når der er mistanke om, at børn og unge har begået kriminalitet. Hvis der er tale om et barn eller ung, der er omfattet af personkredsen i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal sagen behandles i henhold til de særskilte regler fastsat i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

I forbindelse med barnets lov er der ikke foretaget ændringer i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet for så vidt angår kommunernes pligt til at udarbejde en ungefaglig undersøgelse, når et barn eller en ung er blevet henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Når politiet i forbindelse med en afhøring af et barn eller en ung, der har begået eller er mistænkt for at have begået en kriminel handling, tilkalder handlekommunen, skal kommunen handle i henhold til bekendtgørelse nr. 572 af 30. april 2015 om kommunens bistand til børn og unge i forbindelse med uden- og indenretlig afhøring.

I relation til kommunens forpligtelse skelnes der således ikke mellem, om der er tale om afhøring af et barn (under 15 år) eller en ung (15-17 år).

Der skal således sendes en repræsentant i følgende tilfælde:

- Når barnet eller den unge efter det oplyste ikke tidligere har været sigtet.
- Når der efter det oplyste kan blive tale om fremstilling i retten med varetægtsfængsling.
- Når barnet eller den unge selv eller forældrene efter det oplyste ønsker, at en repræsentant for kommunen er til stede.
- Når barnet eller den unge er under 15 år, medmindre der er tale om rene bagatelsager, eller forældremyndighedsindehaveren efter det oplyste vil være til stede.

Repræsentanten for kommunen skal under afhøringen støtte barnet eller den unge og påse, at afhøringen foregår med en skånsomhed, der er afpasset sagens karakter og barnets eller den unges alder. Repræsentanten skal forholde sig neutral under afhøringen og må ikke deltage aktivt i udspørgningen.

I relation til den hurtige indsats er det væsentligt med en så direkte inddragelse af kommunen som muligt, idet man herved får bedre muligheder for med det samme at få klarlagt, hvorvidt der er behov for en yderligere indsats fra kommunens side.

Efter §§ 19 og 20 i barnets lov skal kommunen sørge for, at barnets eller den unges forhold afdækkes eller undersøges, hvis det må antages, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Afdækningen eller den børnefaglige undersøgelse kan belyse, om der er behov for at iværksætte støttende indsatser efter § 32 eller anbringelse efter §§ 46 og 47 i barnets lov.

Organisering af den lokale indsats

Spørgsmål, der bør tages stilling til, når den lokale indsats planlægges

204. I planlægningen af den kommunale indsats for kriminelle unge, kan kommunen blandt andet tage stilling til disse spørgsmål:

- Hvad har man af iværksat af f.eks. støttende indsatser i forvejen?
- Hvori består den faglige opgave?
- Hvordan sikres den nødvendige respekt for børn og forældre?
- Hvilke typer medarbejdere kan løfte opgaven?
- Hvordan kan et tværfagligt samarbejde tilrettelægges under de givne betingelser?
- Hvad er der i forvejen af tværfagligt samarbejde?
- Hvor skal det overordnede ansvar og styringen ligge?
- Hvordan vil man sikre opbakning hos myndigheder og befolkningen?
- Hvor mange børn og unge begår kriminalitet?

Forankringsmuligheder

205. I relation til forankringen af den konkrete indsats er der forskellige muligheder for, hvor opgaven kan lægges:

- SSP-samarbejdet.
- Social vagtordning (særlig børn- og ungemedarbejder i forvaltningen – antallet af medarbejdere må fastlægges efter dimensioneringen af indsatsen).
- Skoleordning (skolesocialrådgiver, fritidskonsulent mm. – antallet af medarbejdere må fastlægges efter dimensioneringen af indsatsen).
- Andre kommunale institutioner og teams (familierådgivning, opsøgende teams /gadeplansarbejder).
- Indsatsen kan endvidere tilrettelægges som et samarbejde mellem flere kommuner.

Nøgleperson

206. Uanset hvordan en indsats forankres, kan det være hensigtsmæssigt, hvis der udpeges en eller flere nøglepersoner, der skal kunne forestå kontakten til forældrene.

Nøglepersonen kan f.eks. udpeges fra en af forankringsmulighederne og kan således være:

- En børne- og ungerådgiver.
- En SSP-konsulent med socialfaglig baggrund og uddannet til samtale med børn og familier.
- En skolesocialrådgiver, som er knyttet til skolevæsenet.

- En familierådgiver, som er knyttet til en lokal familierådgivning.
- En UU-vejleder, som er knyttet til en lokal børn- og ungerådgivning.
- En fritids-/skole-/ungdomskonsulent.
- En opsøgende medarbejder, der kender det lokale ungdomsliv.

I valget af en nøgleperson bør indgå en vurdering af pågældendes socialfaglige kompetence særligt med hensyn til børn og unges forhold. Endvidere er det vigtigt, at nøglepersonen kan samarbejde med den lokale indsats og nyder tillid hos alle myndigheder, der er med i den hurtige indsats, dvs. politi og kommunale myndigheder.

Det kan være hensigtsmæssigt, hvis nøglepersonen en person, der i kraft af sin stilling, har forskellige formelle kompetencer, f.eks.:

- Adgang til at bevilge forskellige former for støtte, betale udgifter til fritidsaktiviteter.
- Adgang til at bevilge deltagelse i lommepengeprojekter.

Udførelse af indsatsen

Samtalen med barnet eller den unge

207. Politiets afhøring af et barn eller en ung, der er grebet i at begå en kriminel handling skal afdække forhold som:

- Hvad barnet eller den unge har gjort eller taget.
- Hvorfor handlingen blev foretaget.
- Hvad barnet eller den unge foretog sig på stedet på det givne tidspunkt (særligt hvis det sker om aftenen/natten).
- Hvem der normalt har opsyn med og ansvar for barnet eller den unge.
- Om det er første gang barnet eller den unge begår handlingen.
- Hvad den bagvedliggende hensigt med handlingen var.
- Om handlingen er foretaget alene, eller sammen med andre.

Formålet er dels at skabe klarhed over typen af og omstændighederne i forbindelse med den begåede kriminelle handling, dels at tilvejebringe oplysninger, der kan bruges til en vurdering af, hvordan det videre forløb skal gribes an.

Afhængigt af omstændighederne er det vigtigt, at der herefter – eksempelvis ved nøglepersonen – gennemføres en grundig samtale med barnet eller den unge. Denne samtale er af stor betydning for det videre undersøgelsesforløb og skal skabe klarhed over relevante forhold i barnets eller den unges tilværelse, herunder kan den omfatte:

- Familieliv/-tilknytning
- Skole-/uddannelsesliv
- Organiseret fritidsliv
- Selvorganiseret fritidsliv

Hvis der er tale om, at barnet eller den unge har begået kriminalitet af et vist omfang, og at barnet eller den unge er på vej ud i kriminalitet,

unges kan bestemmelserne om forældrepålæg, jf. § 38 i barnets lov, som beskrevet i vejledningens punkt 75-96, og børne- og ungepålæg, jf. § 39, som beskrevet i punkt 97-122 tages i anvendelse.

Inddragelsen af forældrene

208. Inddragelsen af forældrene er en hjørnesten i den hurtige indsats for et barn eller en ung, der har begået en kriminel handling.

Inddragelsen af forældrene kan være vanskelig, da forældre erfaringsmæssigt reagerer meget forskelligt på en meddelelse om, at deres barn har begået kriminalitet.

Mange forældre vil tage imod et tilbud om en samtale om barnets eller den unges handlinger og dets situation i øvrigt, mens andre enten kan tage meget kraftigt afstand fra barnet eller den unge eller fra myndighedens indgriben.

Det er vigtigt i løbet af samtalen at få en fornemmelse af forældrenes holdning og især at finde frem til, i hvilket omfang, det er muligt for dem at støtte barnet eller den unge og medvirke aktivt i forhold til at ændre en eventuel uheldig udvikling, som barnet eller den unge er i.

Planlægningen af, hvordan henvendelse til forældrene skal foregå samt den konkrete udførelse af opgaven, må derfor så vidt muligt tage højde for disse problemstillinger.

Det er vigtigt, at opgaven udføres med respekt for barnet eller den unge og forældrene, samtidig med, at det står klart, at dét, barnet eller den unge har gjort, er uacceptabelt.

I relation til samtaler med forældre med ringe eller slet ingen danskundskaber, skal børne- og ungerådgivere være opmærksomme på, at børn og unge under 18 år ikke må bruges som tolke, hvis deres forældre er i mundtlig kontakt med kommunen. Efter forvaltningslovens § 7, skal der tilbydes tolkebistand til personer, der ikke behersker det danske sprog tilstrækkeligt godt.

Samtalen med forældrene bør indeholde følgende elementer:

- Afstandtagen til barnets eller den unges handlinger.
- Afklaring af familiens forhold generelt.
- Afklaring af barnets eller den unges (og evt. familiens) eventuelle behov for støtte.

Inspiration til indsatsens gennemførelse

209. Hurtig, præcis og effektiv handling er afgørende for indsatsen over for kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge. Samtidig må indsatsen bygge på et veltilrettelagt samarbejde mellem de relevante myndigheder, forældrene og barnet eller den unge.

Som inspiration henvises til Social- og Boligstyrelsens hjemmeside om kriminalitet blandt børn og unge (sbst.dk).

Begyndende kriminalitet hænger ofte sammen med skoleproblemer og – fravær. Derfor er det vigtigt, at den indsats, der gennemføres for kriminelle eller kriminalitetstruede børn og unge, tager højde for, at barnet eller den unge skal sikres skolegang eller uddannelse.

Ulønnet netværksstøtte til børn og unge, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet

210. Børn og unge, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, har ofte et stort behov for at få et andet perspektiv i deres liv.

Barnet eller den unge har ikke nødvendigvis brug for flere professionelle, når de f.eks. skal hjælpes i gang med skole, uddannelse eller beskæftigelse. Derimod kan voksne fra barnets eller den unges netværk som frivillige og ulønnede have en særlig tilgang til problemerne alene ud fra et ægte medmenneskeligt engagement. De kan derfor bruges som et supplement til en kontaktperson efter § 32, stk. 1, nr. 3, i barnets lov der, i modsætning til de frivillige, oftest modtager vederlag, og dermed kan opfattes som en professionel.

Den frivillige skal kunne rumme barnet eller den unge og medvirke til at skabe en frugtbar dialog, der skal kunne støtte den unges udvikling.

Erfaringerne fra projekter, der sigter på, at unge i udsatte positioner kan blive integreret på arbejdsmarkedet, viser, at medarbejderen på arbejdspladsen i almindelighed ikke ser det som en opgave, som vedkommende skal betales penge for. Det handler mere om engagement og medmenneskelighed og om at kunne lide at blive udfordret.

Kommunen opfordres derfor til at afdække disse børn og unges netværk for at finde en voksenperson, der har opnået, eller som formodes at kunne opnå en god relation til barnet eller den unge, og som kan anses for egnet til at støtte den unge.

Unge i risiko for at begå kriminalitet

211. Det fremgår af § 130, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen, senest syv dage efter, den har modtaget dokumentation fra politiet om, at en ung under 18 år er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, skal indkalde den unge, forældremyndighedsindehaveren, eventuelle relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et netværkssamråd med henblik på drøftelse af behov for iværksættelse af indsatser for den unge.

212. Det fremgår af § 130, stk. 2, i barnets lov, at modtager kommunalbestyrelsen inden for ét år efter netværkssamrådets afholdelse, jf. § 130, stk. 1, dokumentation fra politiet om mistanke mod den unge under 18 år for gentagen, alvorlig kriminalitet, skal kommunalbestyrelsen uden fornyet indkaldelse til netværkssamråd vurdere, om der er behov for at iværksætte eller ændre indsatsen for den unge.

213. Det fremgår af § 130, stk. 3, i barnets lov, at § 130, stk. 1 og 2, ikke finder anvendelse for børn og unge, der er omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Hvis Ungdomskriminalitetsnævnet afviser sagen, jf. § 42, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, skal kommunalbestyrelsen dog senest syv dage efter modtagelse af sagen fra Ungdomskriminalitetsnævnet indkalde til netværkssamråd efter § 130, stk. 1, i barnets lov.

214. Formålet med netværkssamrådet er at sikre, at der i tilfælde, hvor den unge er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, iværksættes en planlagt og kontrolleret indsats med henblik på at forpligte den unge, forældremyndighedsindehaveren, netværket og andre relevante fagpersoner på en indsats, der skal hjælpe den unge ud af kriminalitet, jf. § 130, stk. 1. Hermed fastholdes forældrenes og de relevante fagpersoners ansvar for den unge, samtidig med at den unge stilles til ansvar for sine handlinger. Der er ikke tale om juridisk forpligtende aftaler, men om aftaler, hvor alle involverede parter gensidigt beslutter at støtte den unge.

Fristen på syv dage efter § 130, stk. 1, har til formål at signalere over for den unge og familien, at der bliver reageret hurtigt på kriminaliteten.

Begrebet alvorlig kriminalitet omfatter eksempelvis vold, voldtægt, røveri, grovere former for hærværk og tyveri samt forsøg på sådanne forbrydelser. Unge, der er idømt ungdomssanktion, som følge af, at de har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, er allerede inde i et fast struktureret forløb, og de er på den baggrund ikke en del af målgruppen for netværkssamråd, da netværkssamråd er for unge, der blot er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet.

Med begrebet dokumentation fra politiet i § 130, stk. 2, henvises til politiets underretninger til kommunen om børns og unges kriminalitet via ungelister. Ungelisterne omfatter unge, som politiet er bekymret for af forskellige årsager. Det er i denne sammenhæng alene de unge, som politiet mistænker for at have begået alvorlig kriminalitet, der er omfattet. Dokumentationen fra politiet er et udgangspunkt for aktivt at inddrage den unge og forældrene i sagen ved at indkalde dem til et netværkssamråd, da underretningen i sig selv udgør et grundlag for bekymring for den unges udvikling og behov for særlig støtte

Kommunen skal indkalde de relevante fagpersoner, som i kraft af deres stilling og deres kendskab til den unge kan bidrage til at bakke op om og kvalificere indsatsen. Det vil bl.a. være afgørende, at der indkaldes en repræsentant fra den unges skole eller uddannelsessted, da den unges skolegang er et væsentligt element i den unges vej ud af kriminalitet. Herudover kan der indkaldes andre personer, hvis det vurderes formålstjenligt.

Kommunen skal også vurdere, hvorvidt der eventuelt er andre i den unges netværk, der kan være relevante at invitere til netværkssamrådet, eksempelvis en slægtning eller nær ven af familien, som forventes at kunne påvirke den unge positivt. Vedkommende er

dog ikke forpligtet til at møde op og modtager – ligesom de øvrige deltagere – ikke kompensation for sin deltagelse i mødet.

Samtykkekrav og udveksling af oplysninger

215. Selve afholdelsen af netværkssamrådet forudsætter ikke indhentelse af samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år og forældremyndighedsindehaveren, og der kan ikke klages herover. I praksis er det dog centralt, at den unge og familien frivilligt deltager i netværkssamrådet, fordi de oplever det som en god idé. Et tæt samarbejde skal sikre, at netværkssamrådet fører til tiltag, som den unge og familien støtter op om og ser som hjælpsomme i forhold til at få den unge på rette spor.

Der er således ikke direkte reaktionsmuligheder i det sociale system, hvis den unge og familien udebliver fra netværkssamrådet. I sådanne situationer skal kommunen i stedet vurdere, om der er behov for yderligere indsatser efter barnets lov.

Der skal som udgangspunkt indhentes samtykke til at udveksle oplysninger om den unge og dennes familie. Udvekslingen af personoplysninger med relevante fagpersoner i forbindelse med netværkssamrådet kan dog i visse tilfælde ske efter § 11 e i retssikkerhedsloven.

Endvidere kan udvekslingen af personoplysninger mellem politiet og de øvrige fagpersoner i netværkssamrådet ske efter retsplejelovens § 115.

Deltagelse af personer fra netværket forudsætter, at forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, samtykker hertil.

Udvekslingen af personoplysninger med personer fra den unges netværk og fagpersoner i forbindelse med netværkssamrådet skal således ske i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen og databeskyttelseslovens regler. Videregivelse af f.eks. oplysninger om helbredsmæssige forhold, strafbare forhold og væsentlige sociale problemer kan ske på baggrund af et udtrykkeligt samtykke fra den, som oplysningerne angår. Det forudsættes med barnets lov, at der indhentes et sådant udtrykkeligt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, til eventuel videregivelse af de relevante oplysninger om den unge til personer fra den unges netværk eller fagpersoner. Det er kommunen, der har ansvaret for at indhente samtykket fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år.

216. Kommunen skal kun afholde netværkssamråd med den unge én gang inden for en kortere periode, uanset om den unge har begået gentagen alvorlig kriminalitet. Dette skyldes, at formålet med netværkssamrådet blandt andet er at vise barnet eller den unge, at deres kriminelle handling tages alvorligt og afføder en reaktion. Denne pointe svækkes, hvis der afholdes adskillige netværkssamråd med barnet eller den unge inden for en kort periode, eksempelvis et år.

Hvis den unge igen begår kriminalitet inden for en kortere periode, er kommunen i stedet forpligtet til at vurdere, om der er behov for at iværksætte eller ændre indsatsen.

Såfremt det første netværkssamråd medfører, at kommunen iværksætter indsatser efter §§ 32 og 46 i barnets lov, er kommunen forpligtet til at tage stilling til, om der skal udarbejdes en barnets plan eller en ungeplan, jf. henholdsvis §§ 91 og 108.

Hvis kommunen inden for et år modtager dokumentation fra politiet om mistanke mod den unge under 18 år for gentagen, alvorlig kriminalitet, vurderer kommunen, om der er behov for at iværksætte andre eller nye indsatser efter §§ 32 og 46, og herved beslutter kommunen også den plan, der allerede er udarbejdet, skal revideres jf. § 95, stk. 4, 2. pkt.

Hvis det første netværkssamråd ikke medfører, at kommunen iværksætter indsatser efter §§ 32 og 46, er kommunen ikke forpligtet til at tage stilling til, om der skal udarbejdes en barnets plan eller en ungeplan, jf. §§ 91 og 108, eller en helhedsorienteret plan efter § 110.

217. Målgruppen for netværkssamråd er i vidt omfang den samme gruppe, som er omfattet af Ungdomskriminalitetsnævnets kompetence efter lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet betyder, at ansvaret for at behandle sager om børn og unge omfattet af nævnets kompetence er løftet væk fra kommunerne og over i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det betyder, at § 130, stk. 1 og 2, i barnets lov, som udgangspunkt ikke finder anvendelse for børn og unge, der er omfattet af Ungdomskriminalitetsnævnets kompetence, jf. § 130, stk. 3. Dette indebærer, at der ikke skal afholdes netværkssamråd for børn og unge omfattet af nævnets kompetence.

Ungdomskriminalitetsnævnets behandling af sagen træder i stedet for afholdelsen af et netværkssamråd og kommunalbestyrelsens vurdering af, om der skal iværksættes eller ændres indsatser, som skal modvirke yderligere kriminalitet.

Netværkssamråd efter § 130 finder anvendelse for børn og unge, der ikke er omfattet af Ungdomskriminalitetsnævnets kompetence.

Udgangspunktet i § 130, stk. 3, om, at § 130, stk. 1 og 2 ikke finder anvendelse for børn og unge, der er omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, bliver fraveget i de situationer, hvor nævnet afviser en sag efter § 42, stk. 1, i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Ungdomskriminalitetsnævnet vil bl.a. afvise en henvist sag, hvis barnet eller den unge ikke opfylder betingelserne for nævnets behandling af sagen, herunder f.eks. ikke opfylder kravene til opholdsgrundlag i Danmark, alder eller kriminel adfærd efter § 2 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Ungdomskriminalitetsnævnet vil efter afvisning af en sag være forpligtet til at sende sagen til den kommune, der er ansvarlig for barnet eller den unge.

218. Kommunen skal senest syv dage efter, at kommunen har modtaget en sag fra Ungdomskriminalitetsnævnet, indkalde den barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaveren, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et netværkssamråd.

Netværkssamrådet skal afholdes snarest efter indkaldelsen, så der hurtigst muligt skabes grundlag for at iværksætte en indsats for barnet eller den unge.

Udslusning

219. Det fremgår af § 131, stk. 1, i barnets lov, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med løsladelse skal give unge under 18 år, der har afsonet frihedsstraf eller været varetægtsfængslet eller anbragt i varetægtsurrogat, et tilbud om udslusning.

220. Det fremgår af § 131, stk. 2, i barnets lov, at tilbuddet om udslusning så vidt muligt skal etableres inden løsladelsen og have en varighed på mindst seks måneder efter løsladelsen. Tilbuddet skal som minimum svare til en kontaktpersonordning efter § 32, stk. 1, nr. 3.

221. Udslusningen efter § 131, stk. 1, i barnets lov, kan være i form af en kontaktperson, en mentor, et gruppeforløb eller andet, der kan lette den unges overgang til et selvstændigt voksenliv. Udslusningsordningen kan bl.a. støtte og hjælpe den unge med, hvor det er relevant, at finde bolig, skabe sig en struktureret hverdag, finde uddannelse eller arbejde, administrere sin økonomi, styrke sit netværk og finde fritidstilbud.

Målgruppen er unge, der løslades efter ophold i åbent eller lukket anbringelsessted efter barnets lov, arresthus eller fængsel i forbindelse med varetægtsfængsling, anbringelse i varetægtssurrogat eller afsoning af straf.

Med § 131, stk. 1, sikres det, at alle unge får ret til et tilbud om udslusning, når de løslades, uanset om de har behov for støttende indsatser efter § 32 eller anbringelse efter § 46.

Det er ikke en forudsætning for tilbuddet om udslusning, at kommunen har udarbejdet en afdækning efter § 19, en undersøgelse efter § 20, eller en ungeplan efter § 108, stk. 1.

Allerede mens den unge opholder sig på en sikret døgninstitution, herunder også på en særligt sikret afdeling, er det vigtigt at have fokus uddannelse. Unge på sikrede døgninstitutioner er omfattet af undervisningspligten efter folkeskoleloven, herunder også reglerne om specialundervisning, og skal have tilbudt skolegang, som er tilpasset deres behov, mens de opholder sig på en sikret døgninstitution. Der henvises til Børne- og Undervisningsministeriets regler herom.

222. Tilbuddet om udslusning skal så vidt muligt være etableret inden løsladelsen, jf. § 131, stk. 2, i barnets lov. Formålet er at sikre, at de nødvendige sagsbehandlingsskridt og praktiske forhold er på plads så hurtigt som muligt, så den unge ikke står uden relevant støtte på tidspunktet for løsladelsen.

I nogle tilfælde vil det være vanskeligt at nå at etablere udslusningen inden løsladelsen, f.eks. i forbindelse med kortvarige varetægtsfængslinger eller kortvarige anbringelser i varetægtssurrogat. Det må dog forventes, at det altid vil være muligt at etablere udslusningen før løsladelsen, når der er tale om løsladelse fra afsoning, længerevarende varetægtsfængslinger eller længerevarende anbringelser i varetægtssurrogat.

Tilbuddet om udslusning bør indgå som led i barnets plan eller ungeplanen, idet kommunerne har pligt til at tage stilling til, om en plan skal udarbejdes efter §§ 91 eller 108, for unge, der har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, samt i de planer, som kommunerne skal koordinere med kriminalforsorgen jf. bekendtgørelse om kommunernes pligt til at koordinere barnets plan, ungeplaner og handleplaner med kriminalforsorgen for visse persongrupper.

§ 131, stk. 2, i barnets lov betyder, at tilbuddet om udslusning skal have en varighed på mindst seks måneder efter løsladelsen og som minimum skal svare til en kontaktpersonordning. Formålet hermed er, at sikre tilstrækkelig tid til at gennemføre en hensigtsmæssig udslusning, herunder at få den unge i uddannelse eller beskæftigelse og sikre, at der kan ydes vejledning og støtte om den unges livssituation.

Forpligtelsen til at tilbyde udslusning erstatter ikke kommunens forpligtelse til at afdække eller undersøge den unges støttebehov, jf. §§ 19 og 20, og vurdere, i samarbejde med den unge, om der skal udarbejdes en ungeplan efter § 108, stk. 1, hvis det vurderes, at den unge har behov for støtte efter barnets lov. Der vil efter de almindelige regler skulle iværksættes støttende indsatser efter § 32, hvis afdækningen eller den børnefaglige undersøgelse og ungeplanen viser, at den unge har behov for støtte efter loven ud over tilbuddet i forbindelse med udslusningen.

I nogle tilfælde vil det være relevant at formidle et praktiktilbud efter § 32, stk. 1, nr. 4, for at styrke den unges tilknytning til arbejdsmarkedet, mens det i andre tilfælde vil være relevant at iværksætte behandling af den unges problemer efter § 32, stk. 1, nr. 5, med henblik på at sikre en vedvarende forandring i den unges adfærd og handlemønstre. Det kan f.eks. være i form af psykologhjælp eller misbrugsbehandling.

Hvis et barn eller en ung, der løslades, har behov for mere omfattende støtte efter barnets lovs regler og/eller støtte af en anden karakter, skal det iværksættes. Kommunen skal herunder være opmærksom på, om barnet eller den unge har en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, der indebærer, at barnet eller den unge har behov for handicapkompenserende ydelser m.v. efter kapitel 8 i barnets lov. Der henvises til delvejledning 6 om hjælp og støtte til børn og unge med funktionsnedsættelser og deres familier.

Social-, Bolig- og Ældreministeriet, den xx. xxxxx 2023

David Rene Tranekær Klemmensen

/ Astrid Leschly Holbøll